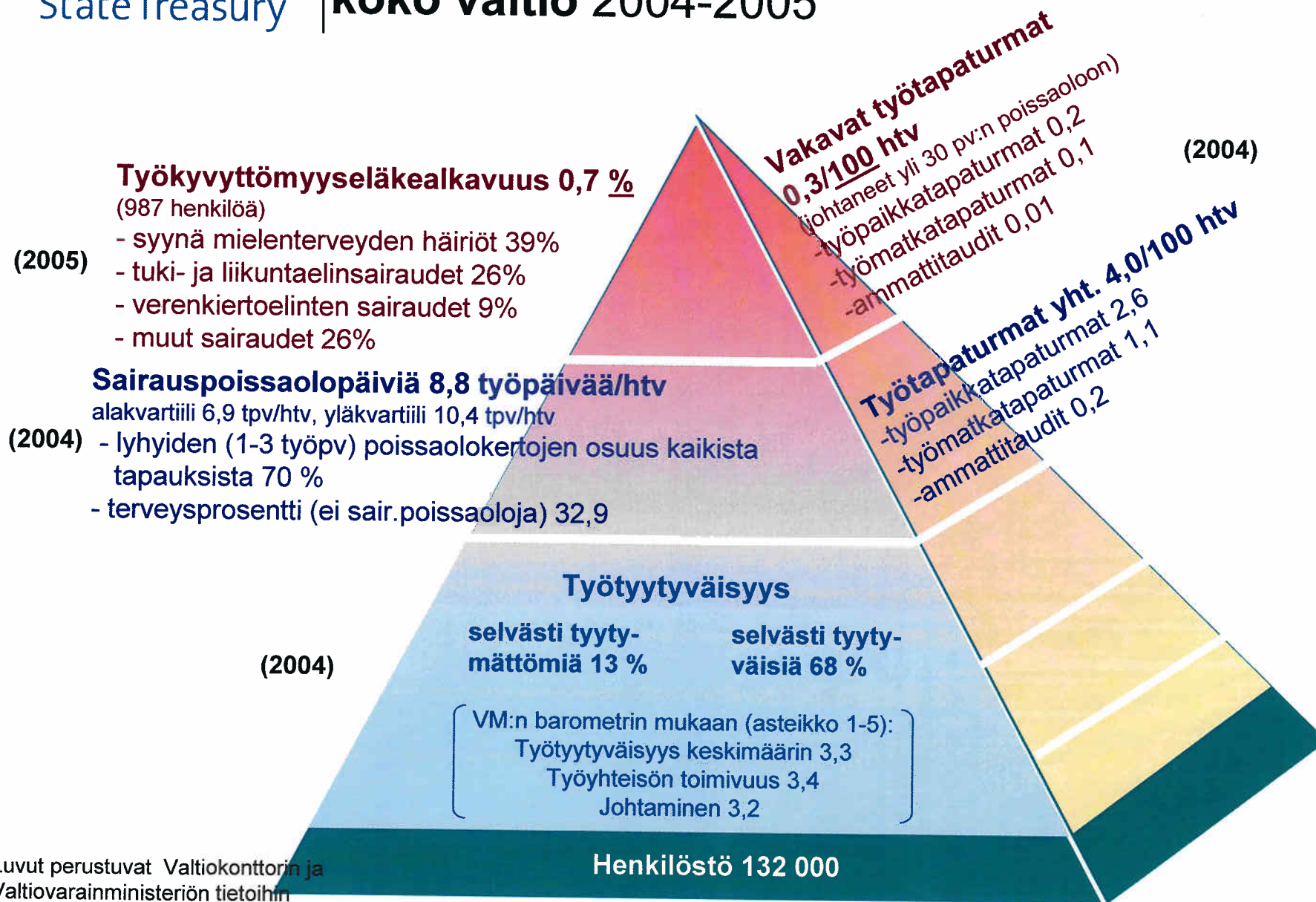


Valtiokonttori  
Statskontoret  
State Treasury

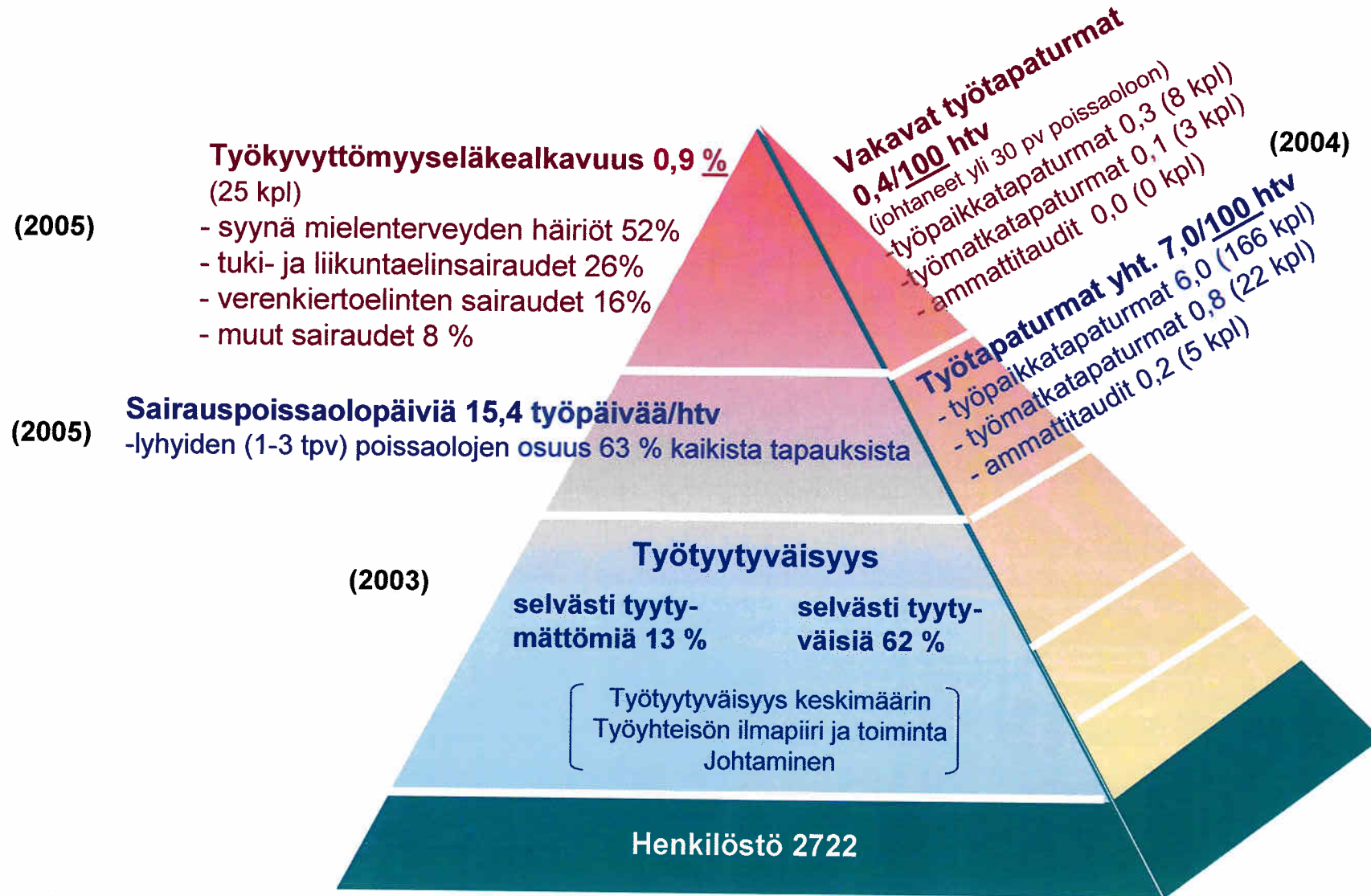
VANKEINHOITOLAITOKSEN  
HENKILÖSTÖRISKIEN  
HALLINNAN  
TILANNE

1.9.2006

# Henkilöstöriskien johtamisen mittaristo, koko valtio 2004-2005

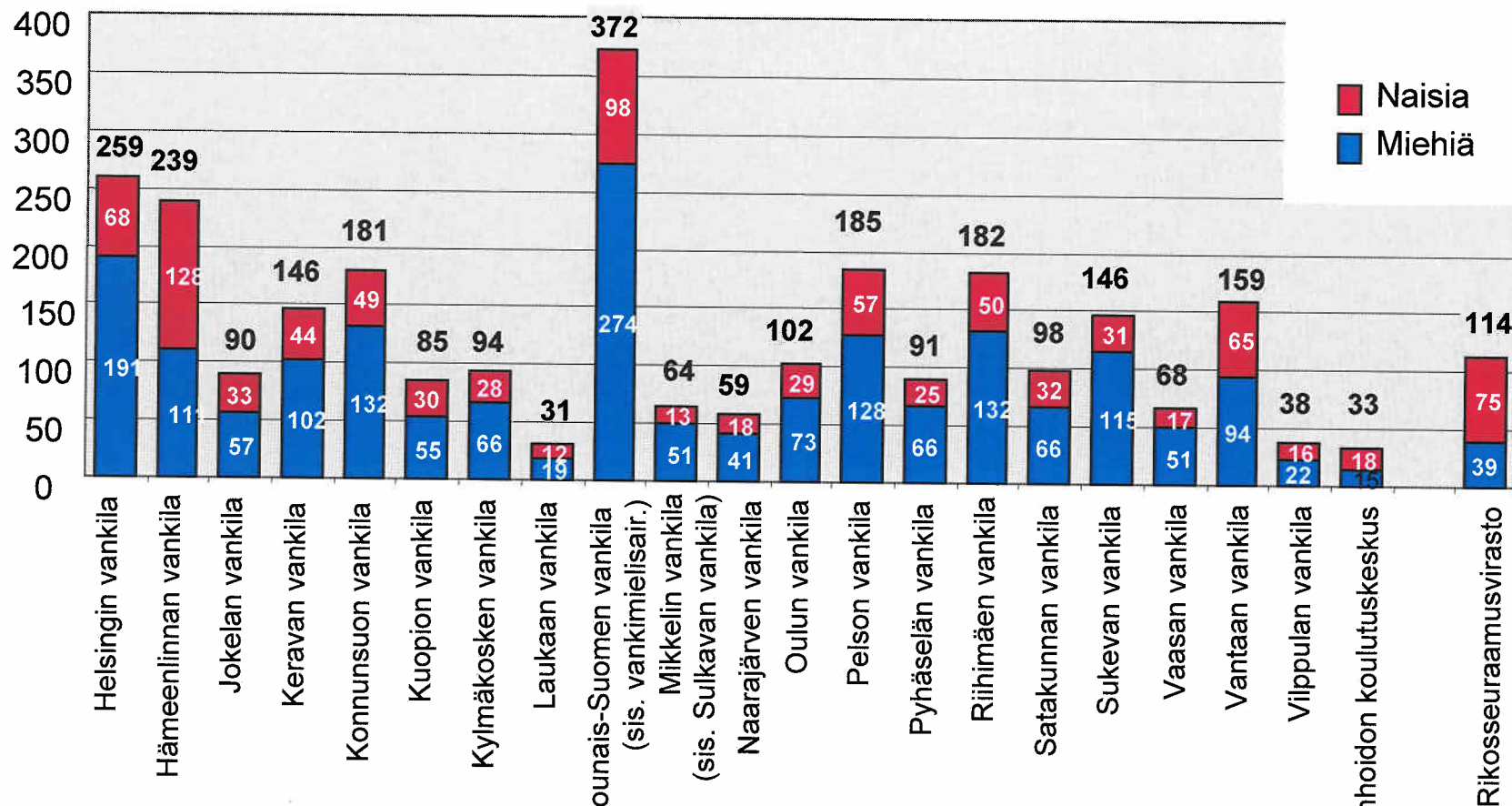


# Henkilöstöriskien johtamisen mittareita, Vankeinhoitolaitos 2003-2005



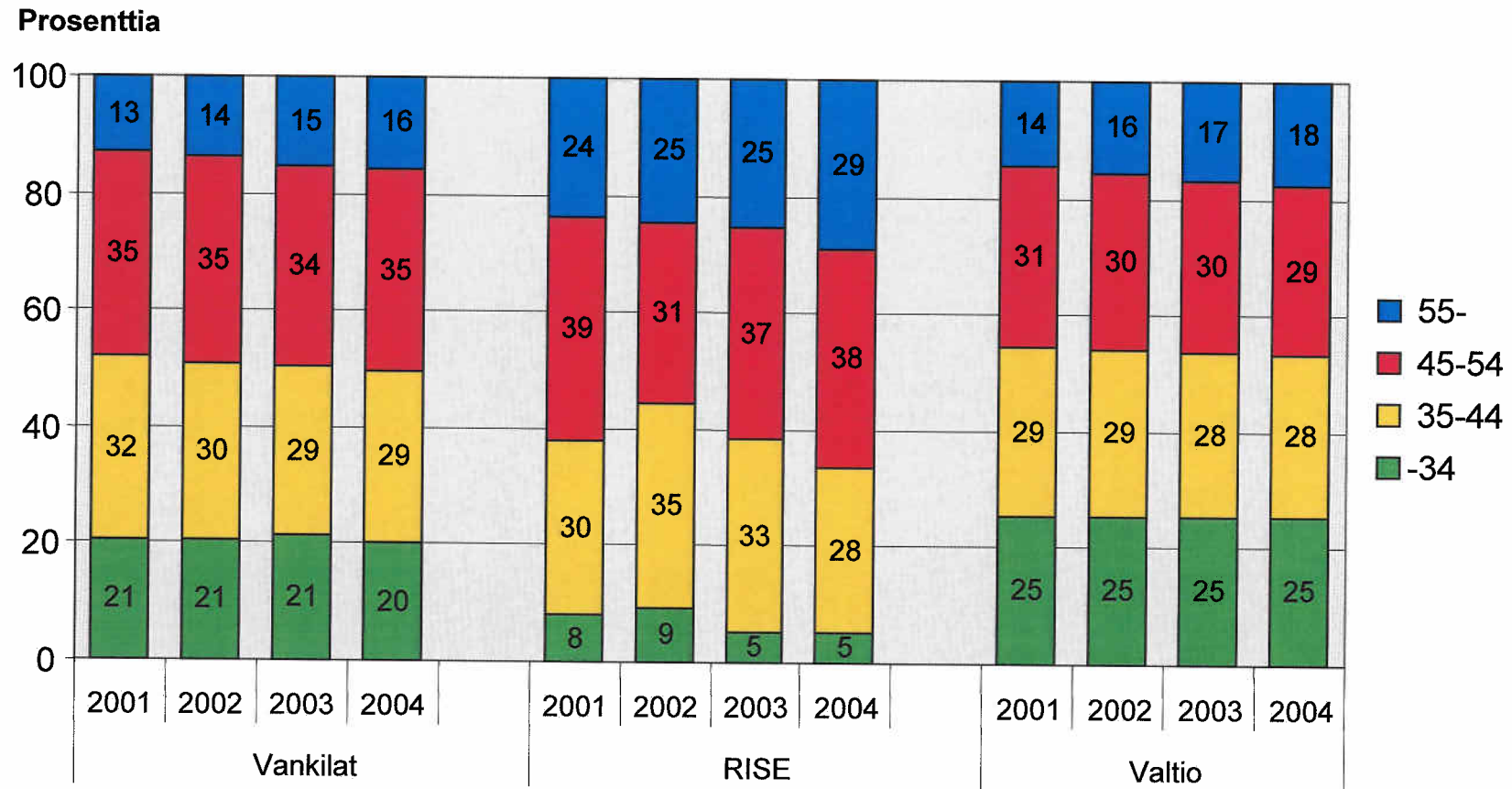
# Henkilöstön määrä Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa 2004

Lukumäärä



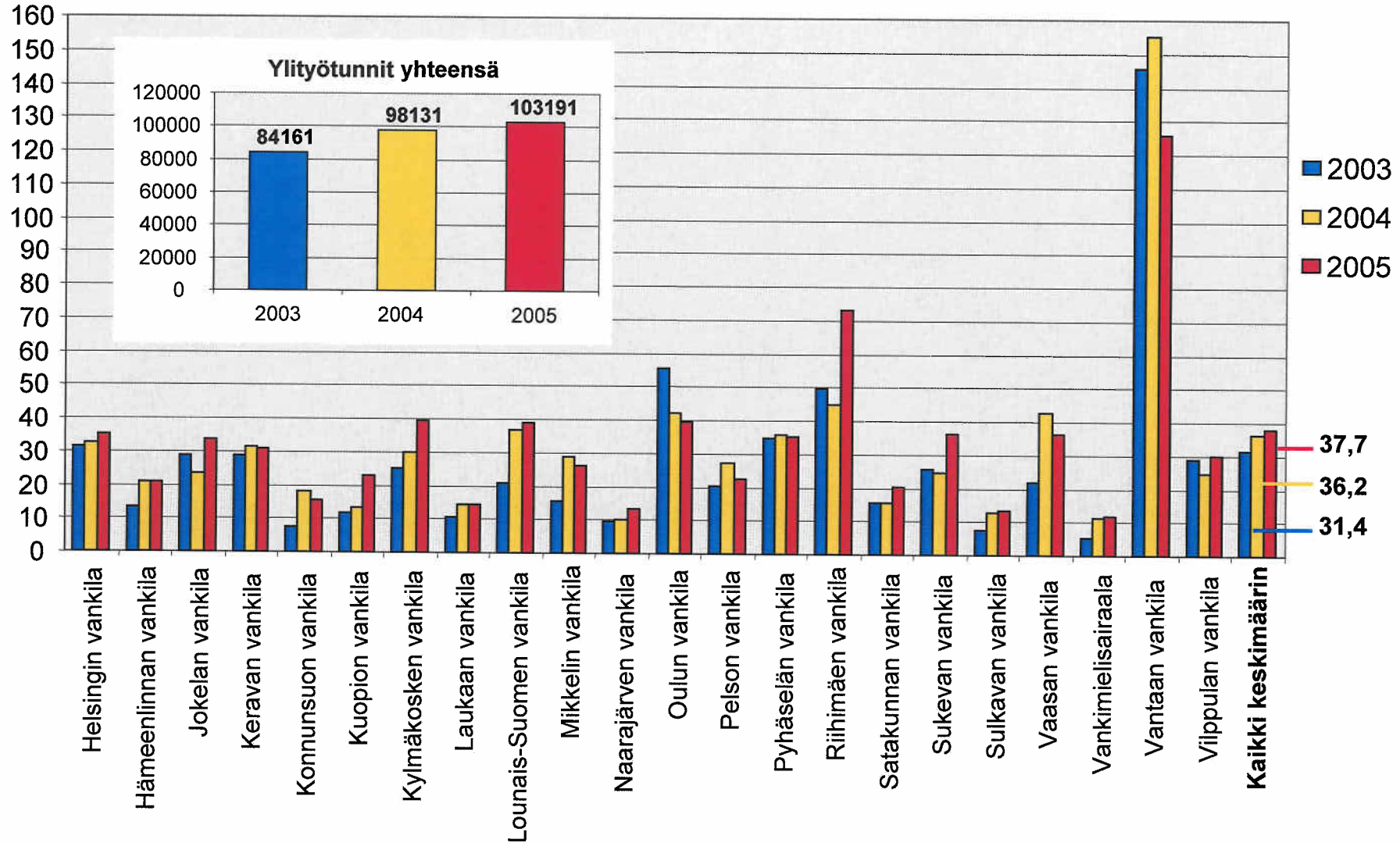
Vankeinhoitolaitos yhteensä  
2722 henkilöä  
Rikosseuraamusvirasto  
114 henkilöä

# Henkilöstön ikäjakauma Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa 2001-2004



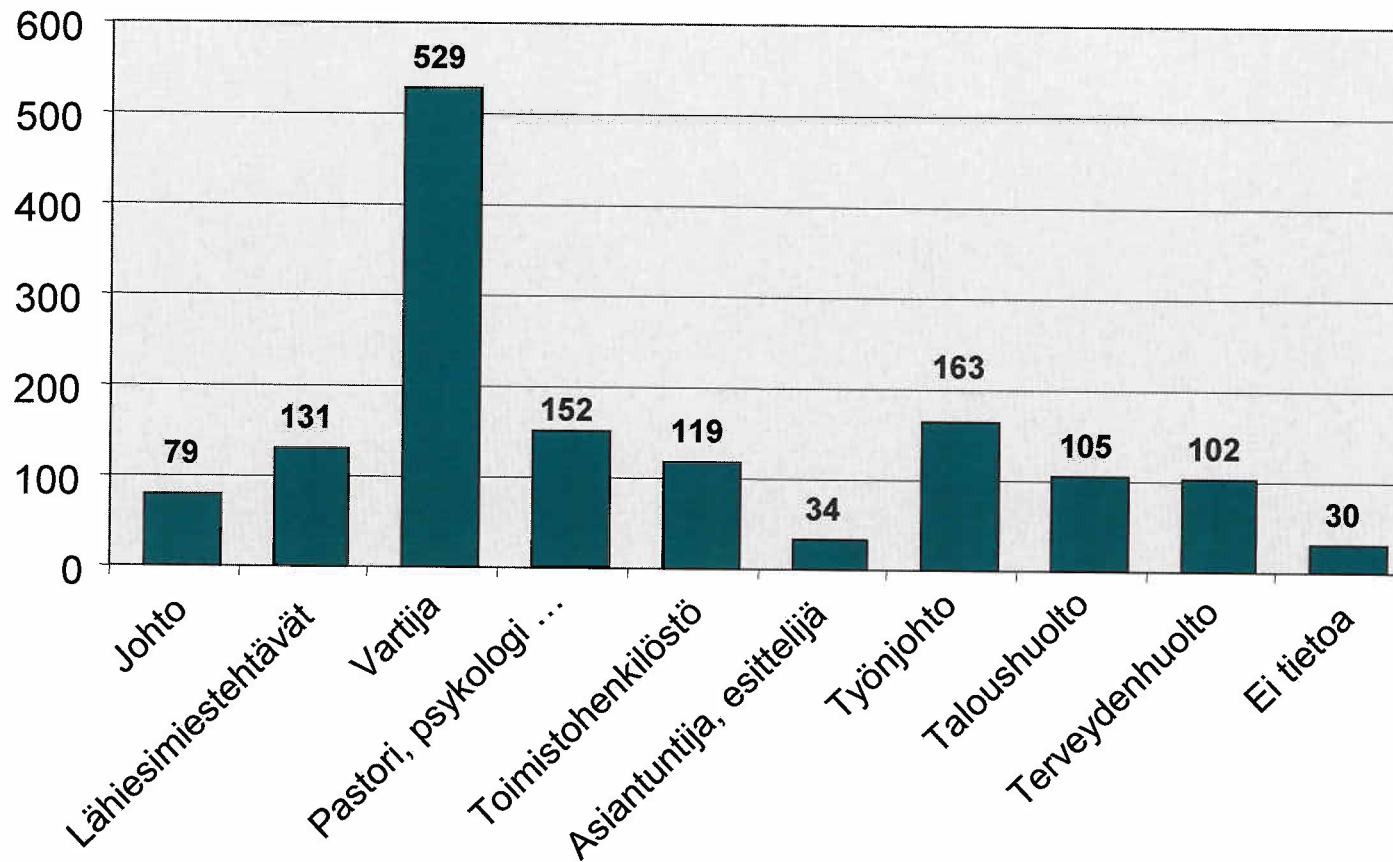
# Ylitöiden määrä Vankeinhoitolaitoksessa henkilötyövuotta kohti vuosina 2003-2005

Tuntia/htv



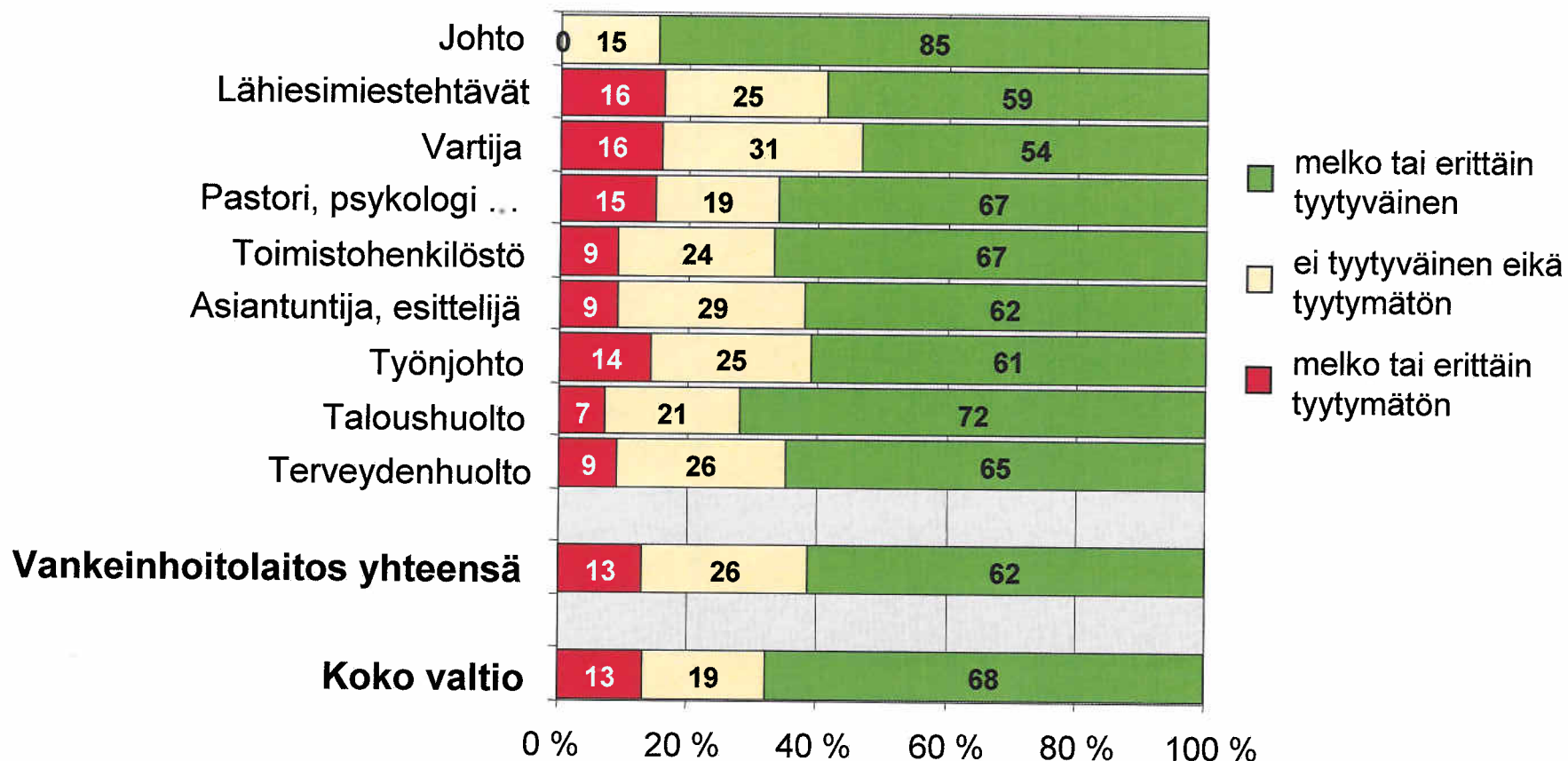
## Vankeinhoitolaitoksen henkilöstöbarometriin vastanneiden määrät eri henkilöstöryhmissä vuonna 2003 (n=1444)

### Vastaajien lkm



Lähdetiedot: Rikosseuraamusalan työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto.  
Henkilöstöbarometri –raportti 2004. Vankeinhoitolaitos henkilöstöryhmittäin.  
(Mikael Sainio 27.4.2004).

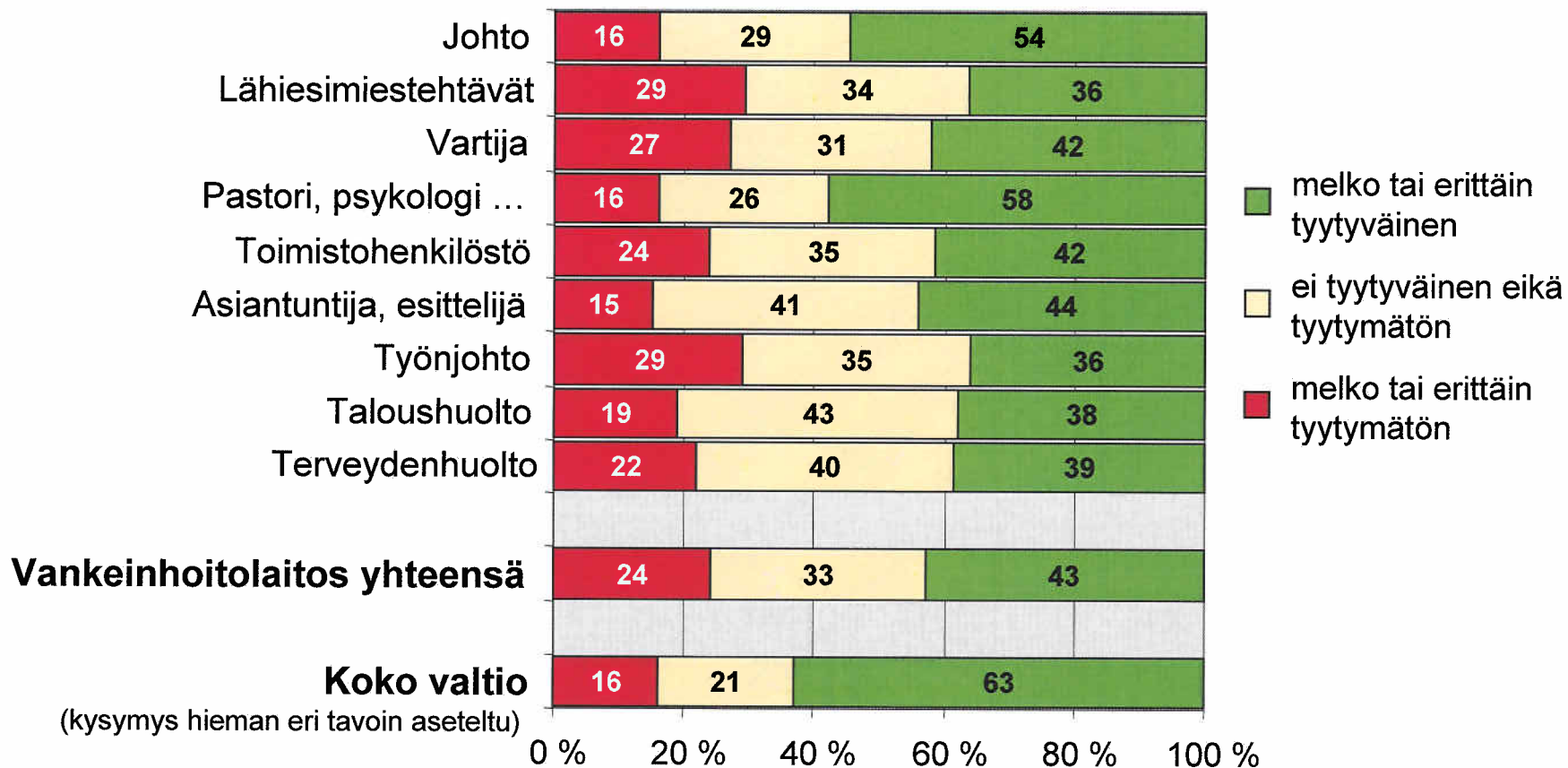
## Yleinen tyytyväisyys Vankeinhoitolaitoksessa v. 2003 ja koko valtionhallinnossa v. 2004



Lähdetiedot: Rikosseuraamusalan työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto.  
 Henkilöstöbarometri –raportti 2004. Vankeinhoitolaitos henkilöstöryhmittäin. (Mikael Sainio 27.4.2004).  
 Koko valtion osalta Kaikki hyvin työssä? –kysely 2004 (Valtiokonttori).



## Kokemukset lähiesimiestyön tasapuolisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta Vankeinhoitolaitoksessa v. 2003 ja koko valtionhallinnossa v. 2004

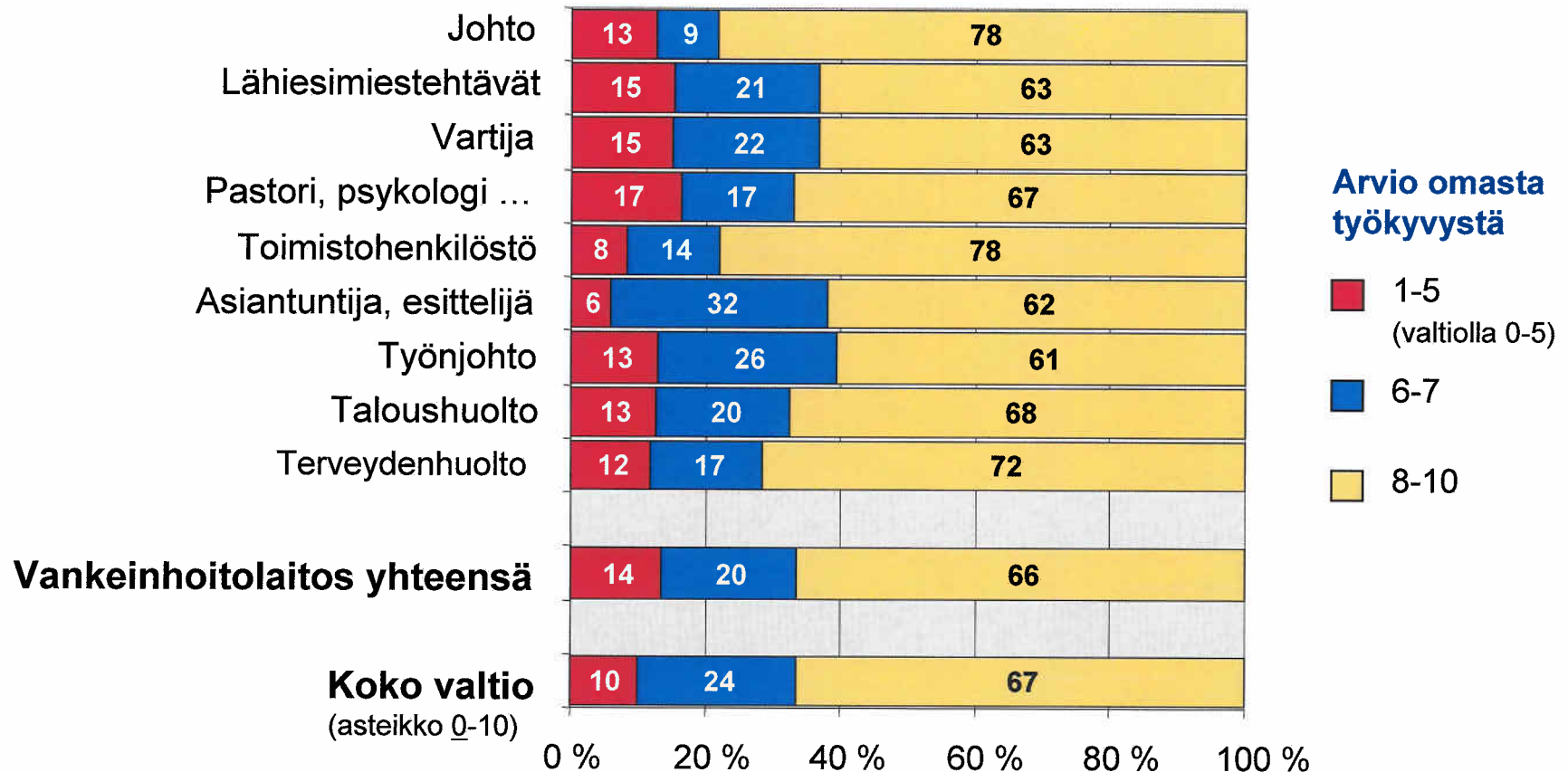


Lähdetiedot: Rikosseuraamusalan työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto.

Henkilöstöbarometri –raportti 2004. Vankeinhoitolaitos henkilöstöryhmittäin. (Mikael Sainio 27.4.2004).

Koko valtion osalta Kaikki hyvin työssä? –kysely 2004 (Valtiokonttori).

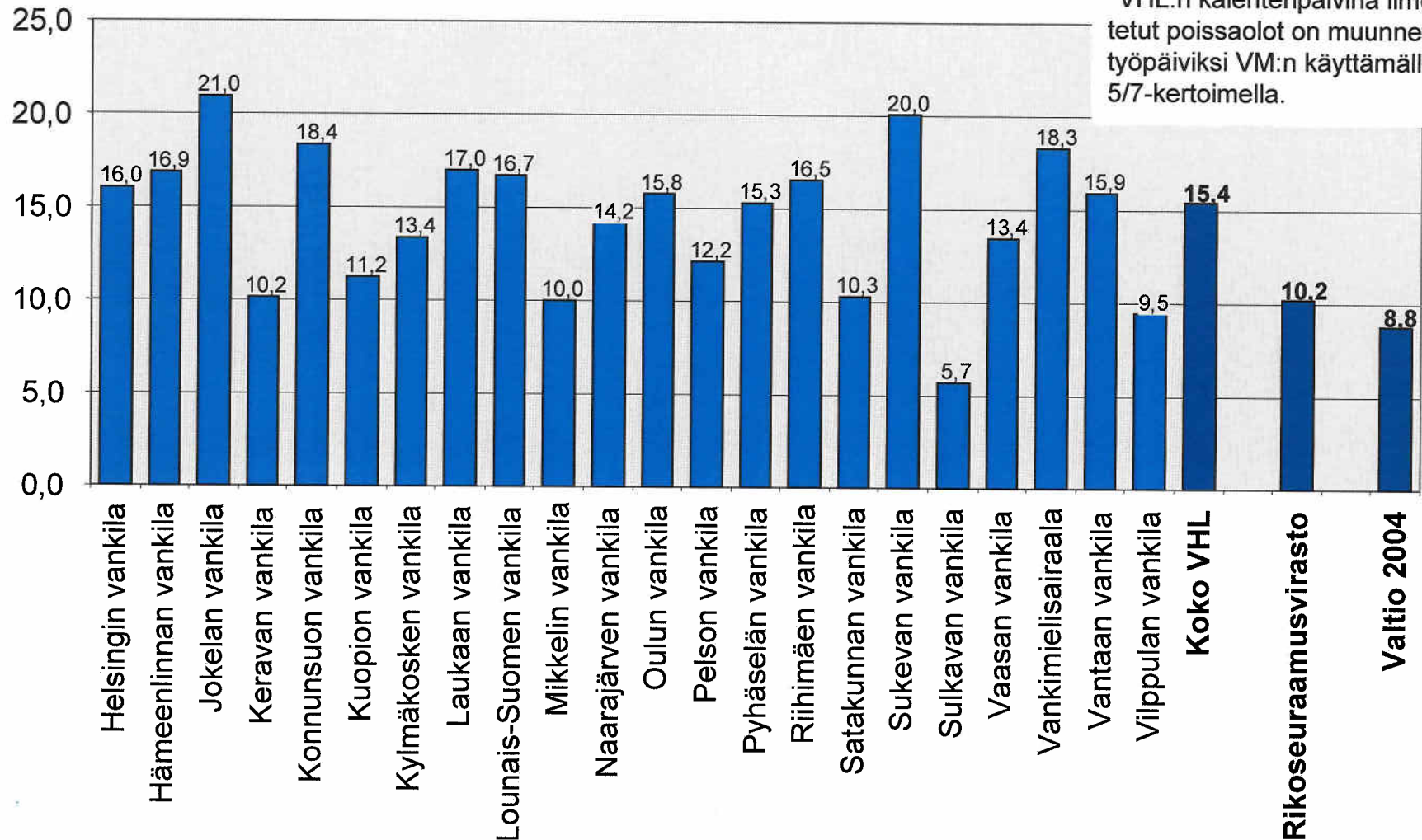
## Arviot omasta työkyvystä asteikolla 1-10 henkilöstöryhmittäin Vankeinhoitolaitoksessa v. 2003 ja koko valtionhallinnossa v. 2004



Lähdetiedot: Rikosseuraamusalan työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto.  
Henkilöstöbarometri –raportti 2004. Vankeinhoitolaitos henkilöstöryhmittäin. (Mikael Sainio 27.4.2004).  
Koko valtion osalta Kaikki hyvin työssä? –kysely 2004 (Valtiokonttori).

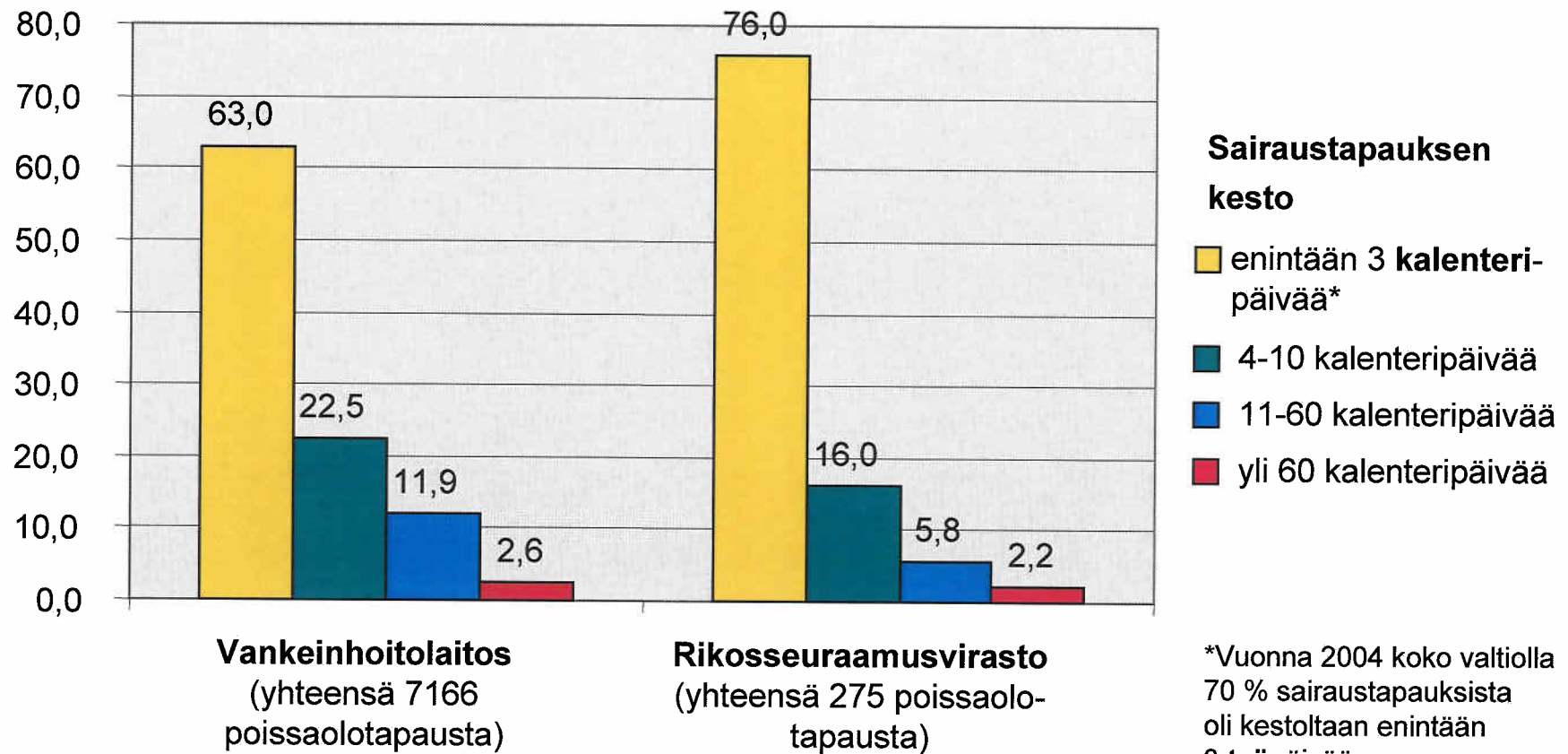
# Sairauspoissaolot Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa vuonna 2005, työpäivää\*/henkilötyövuosi

Työpäivää\*/htv



## Eri pituisten poissaolotapausten osuudet Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamus- virastossa vuonna 2005

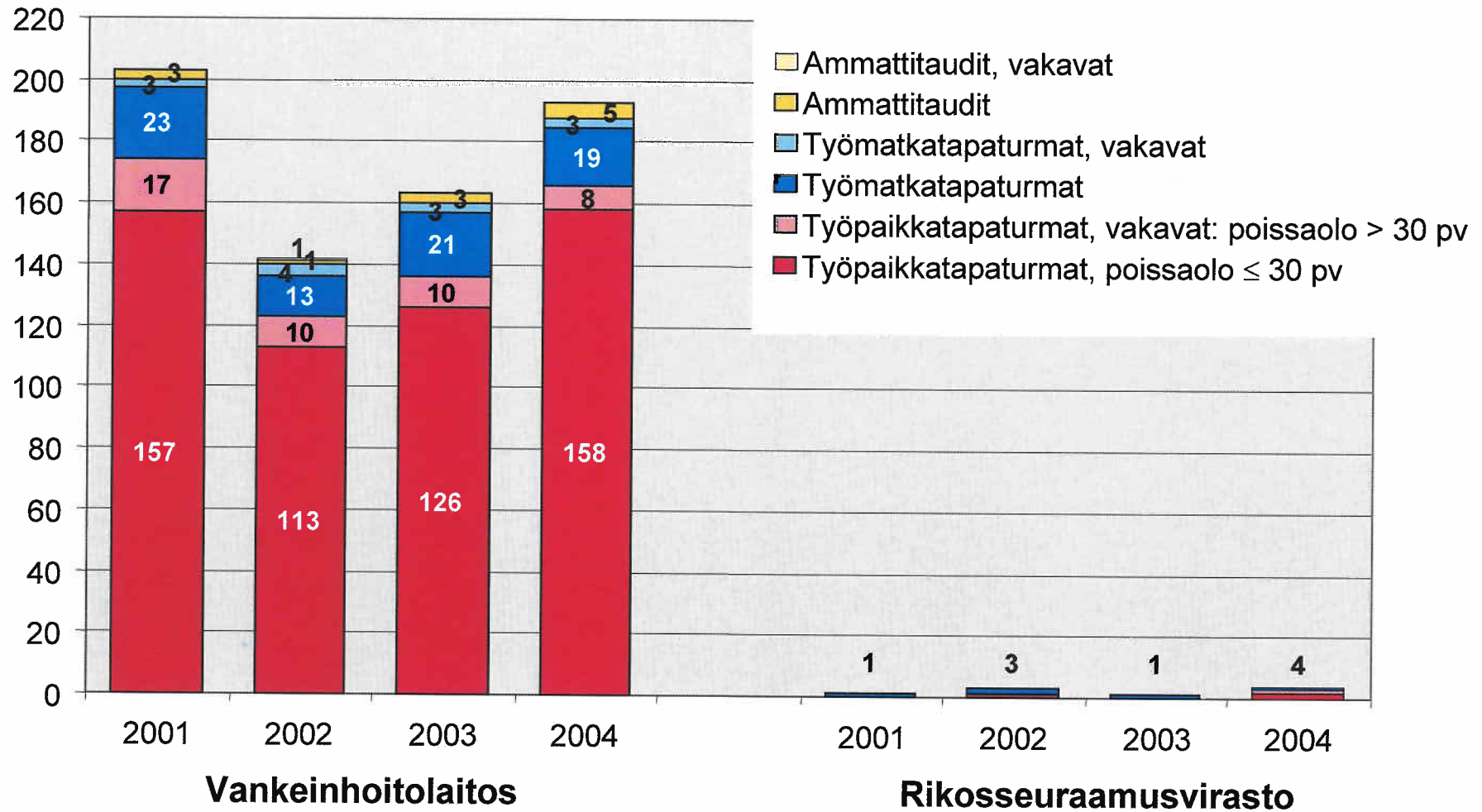
Prosenttia



\*Vuonna 2004 koko valtiolla 70 % sairaustapauksista oli kestoaltaan enintään 3 työpäivää.

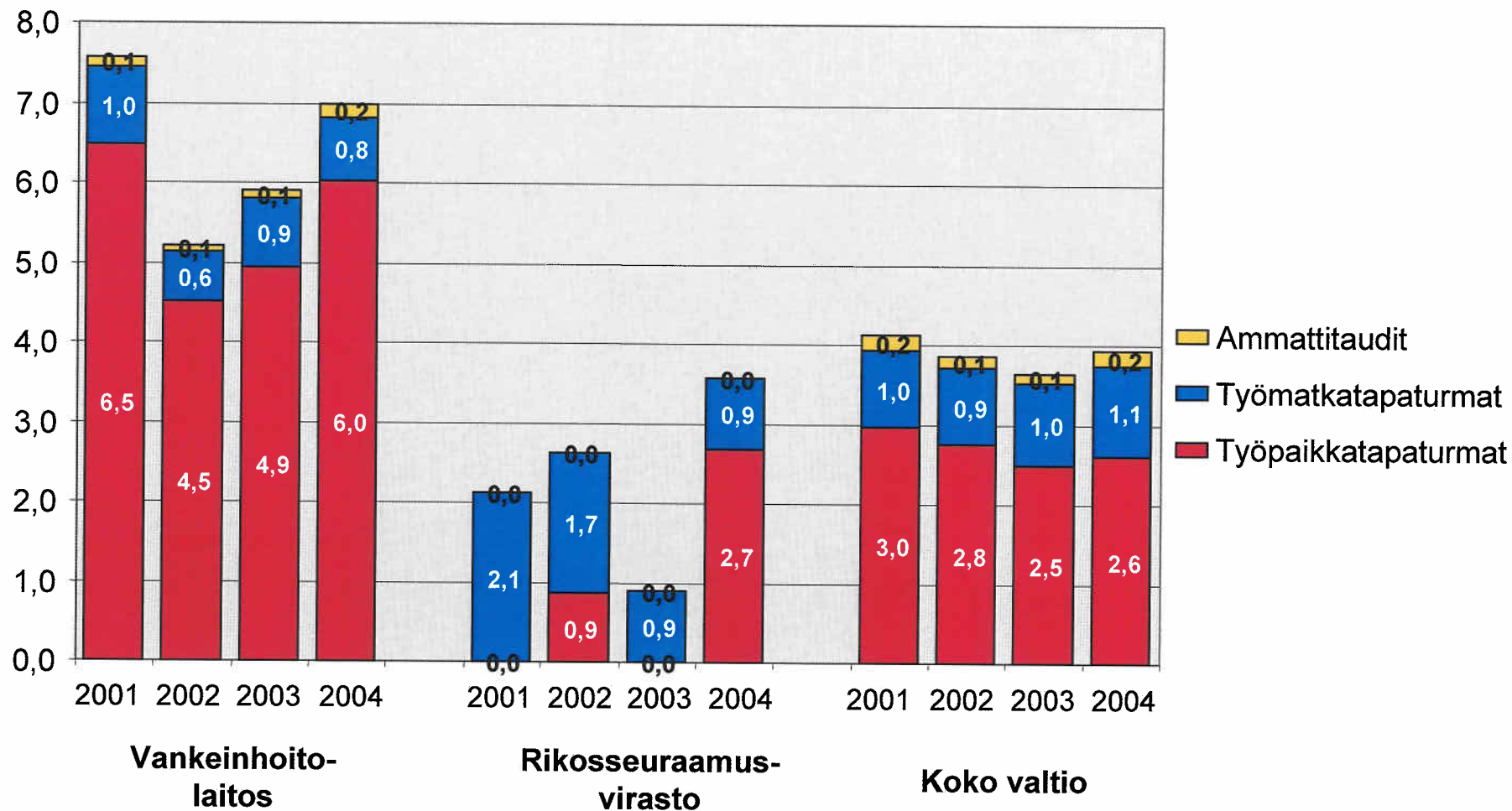
# Työtaturmien määrä Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa vuosina 2001-2004

Tapaturmien lukumäärä



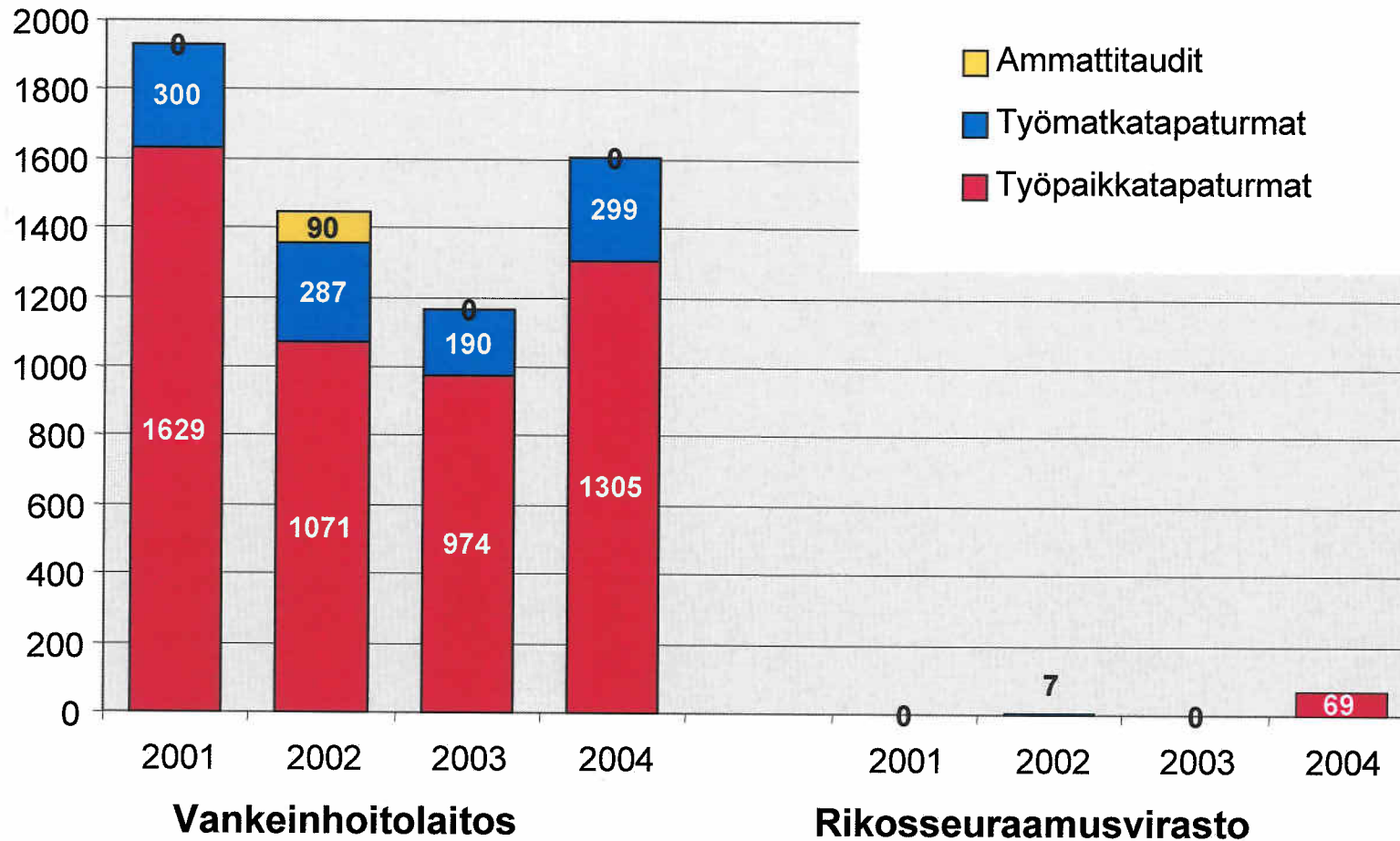
# Työtaturmien määrä 100 henkilötyövuotta kohti Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa vuosina 2001-2004

Työtaturmia/100 htv



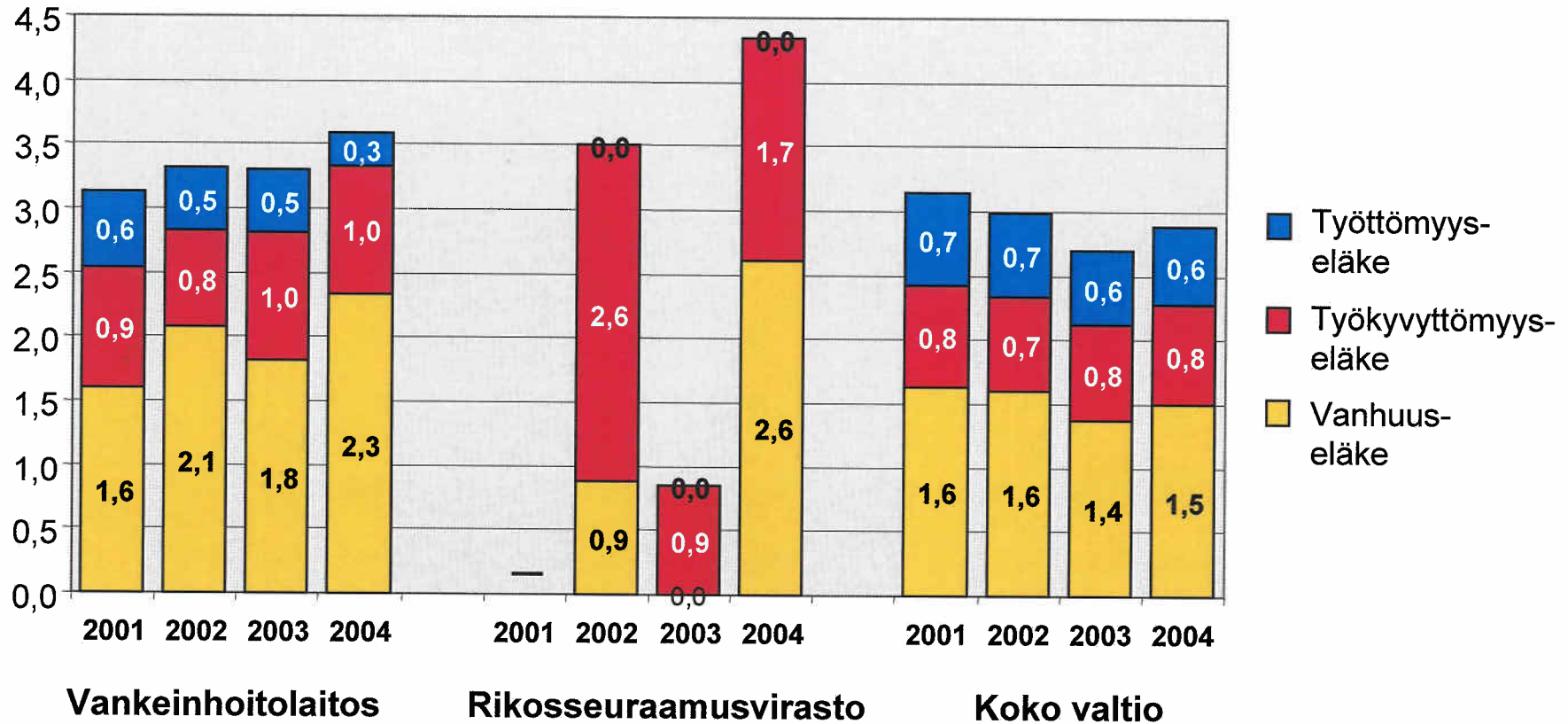
# Työtaturmista aiheutuneiden poissaolojen määrä Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa vuosina 2001-2004

## Poissaolopäivien lukumäärä



# Eri eläkkeille siirtyneiden osuus edellisvuoden henkilöstöstä Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa 2001-2004\*, %

Eri eläkkeille siirtyneet,  
% henkilöstöstä

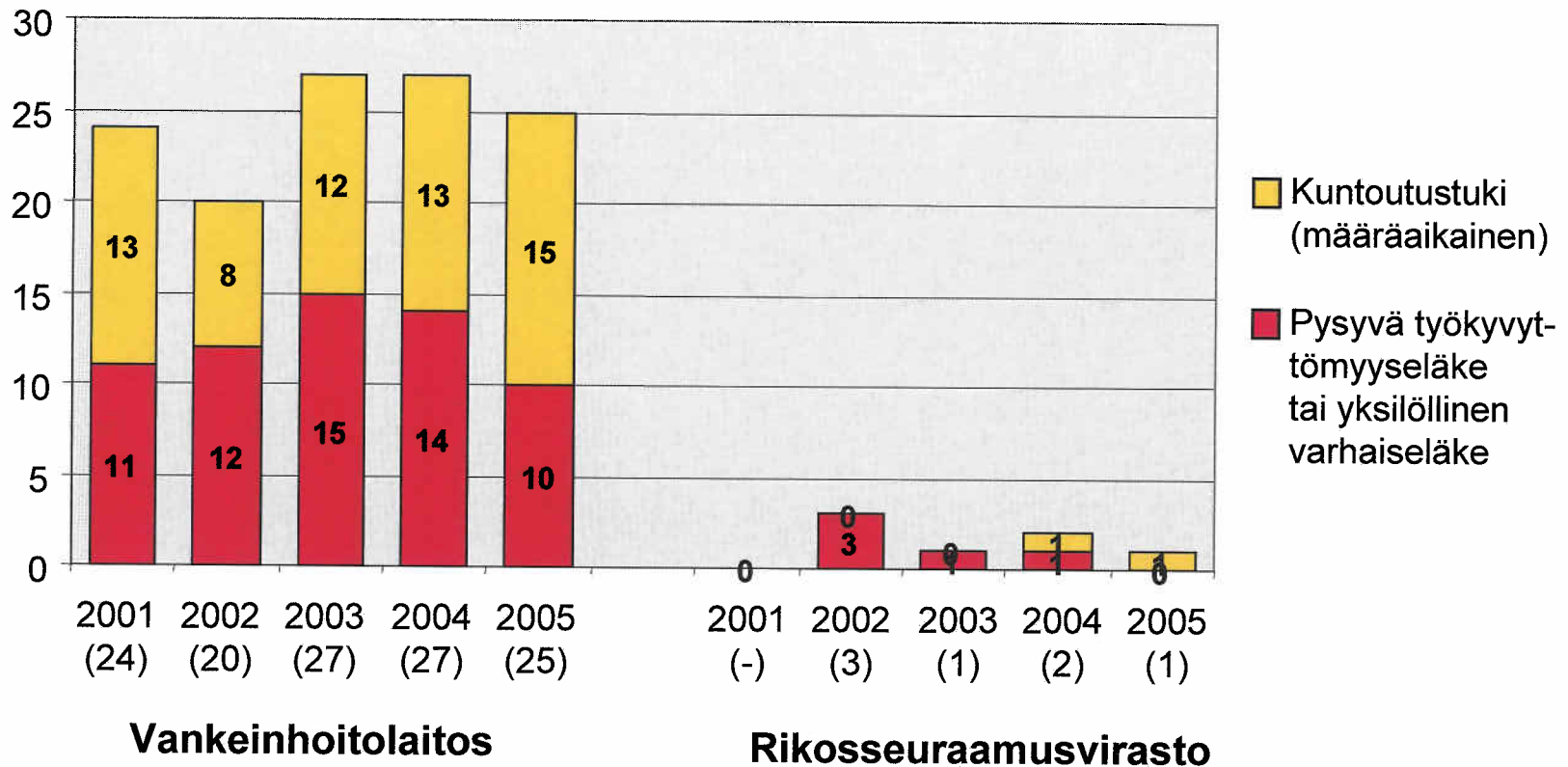


\*Vuoden 2005 vanhuus- ja työttömyystiedot eivät vielä valmiit.



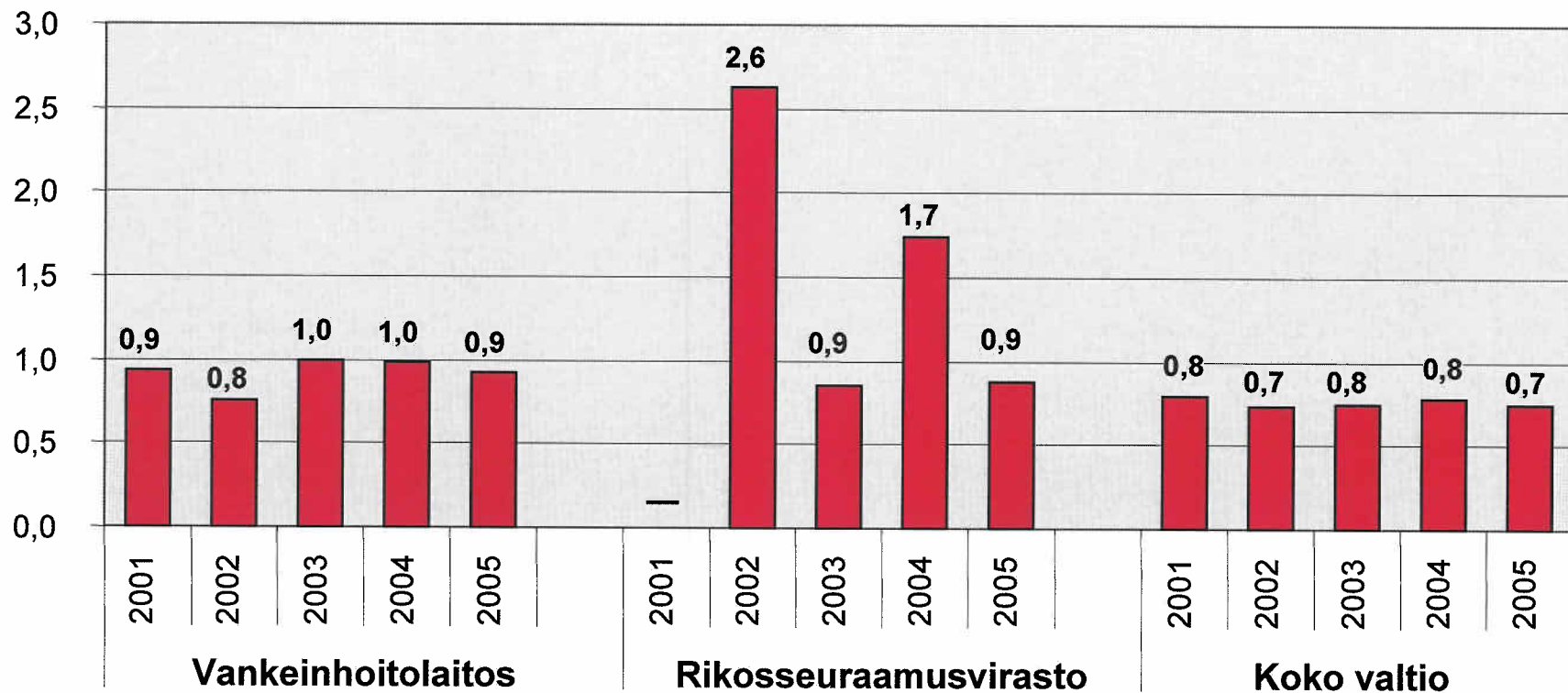
# Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet Vankeinhoito- laitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa 2001-2005

Henkilöiden  
lukumäärä



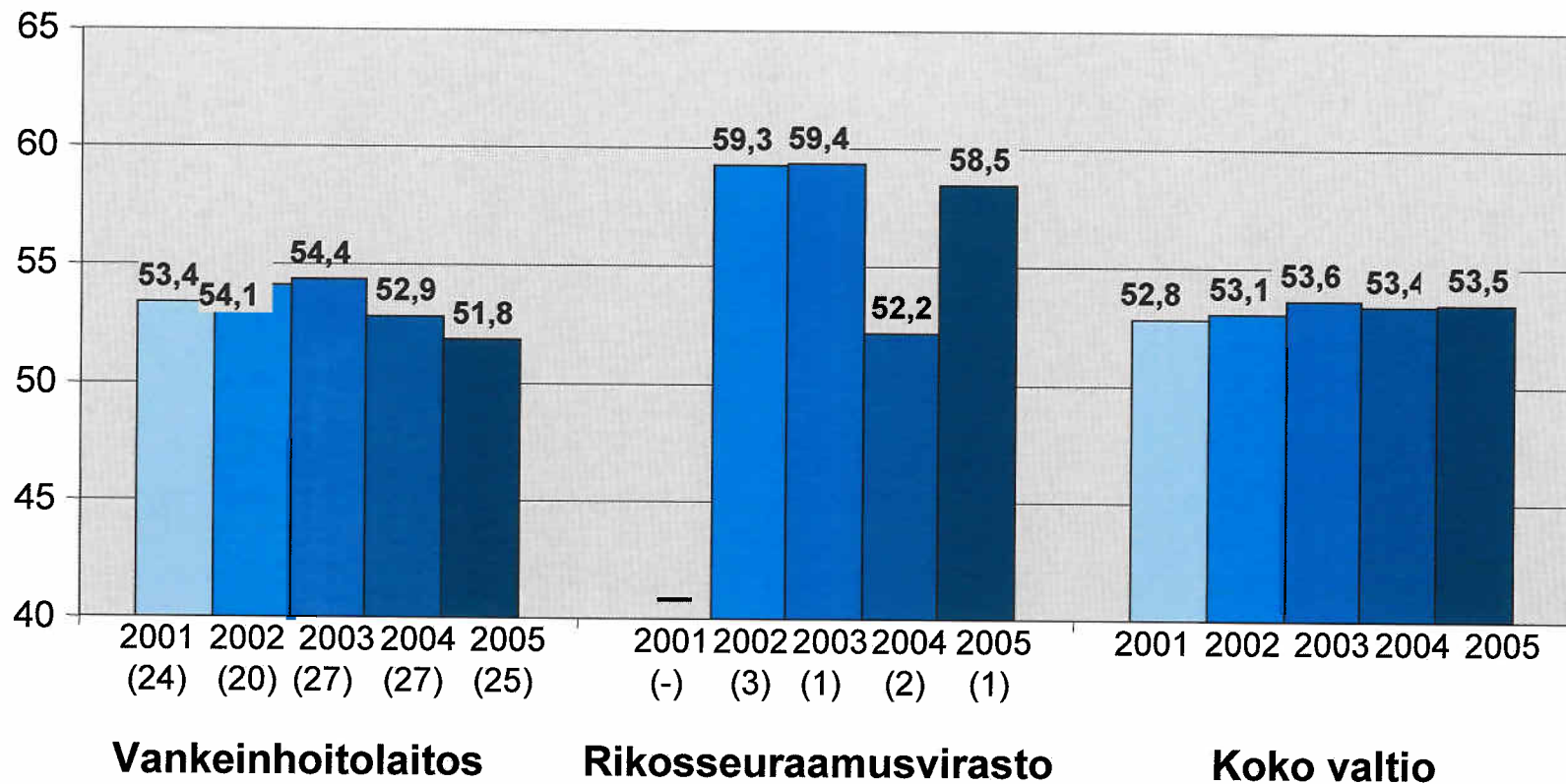
# Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden osuus edellisvuoden henkilöstöstä Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa 2001-2005, %

TKV-eläkkeelle siirtyneet,  
% henkilöstöstä



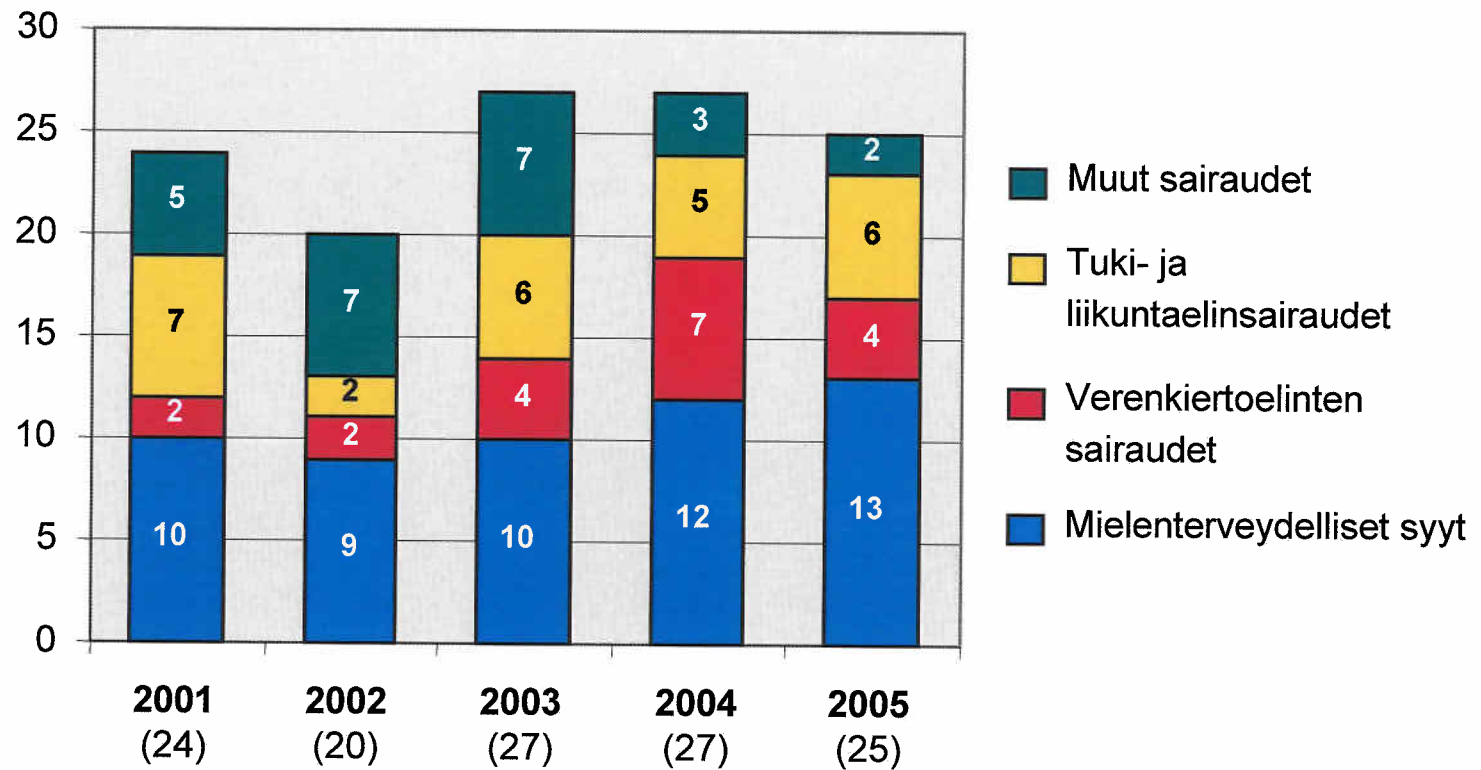
## Keskimääräinen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisikä Vankeinhoitolaitoksessa ja Rikosseuraamusvirastossa 2001-2005

**Keskimääräinen työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisikä, vuotta**

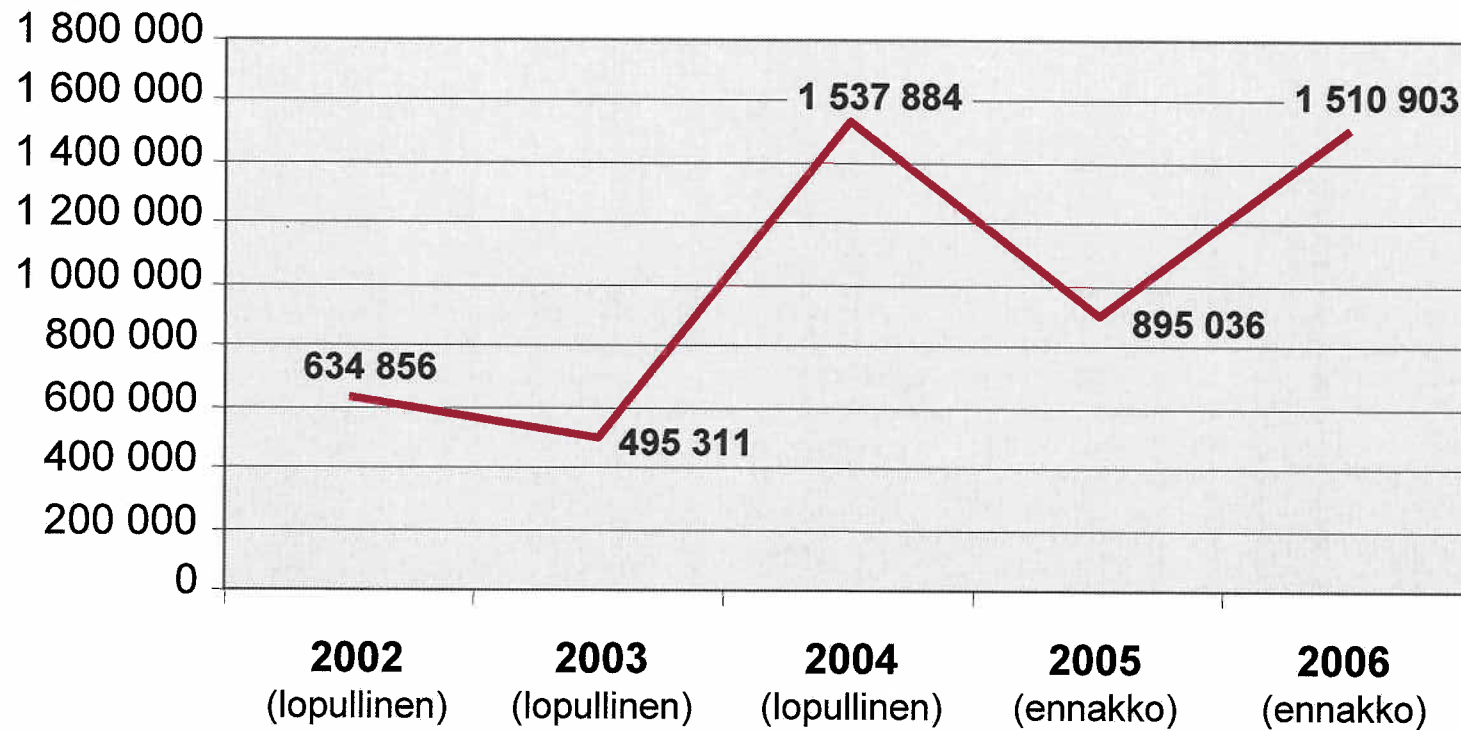


## Pääasialliset työkyvyttömyyseläkkeen syyt Vankeinhoitolaitoksessa 2001-2005

Henkilöiden  
lukumäärä



# Työkyvyttömyyseläkkeiden omavastuumaksu koko Rikosseuraamusvirastossa (Vhl, Rise, Khl) vuosina 2002-2006, euroa

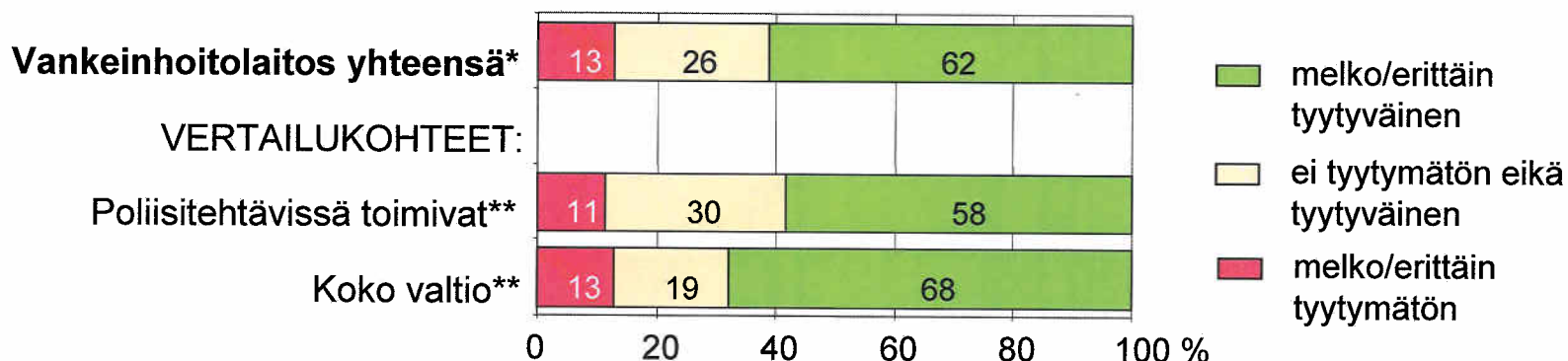


## Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrät vankiloittain 2001-2005

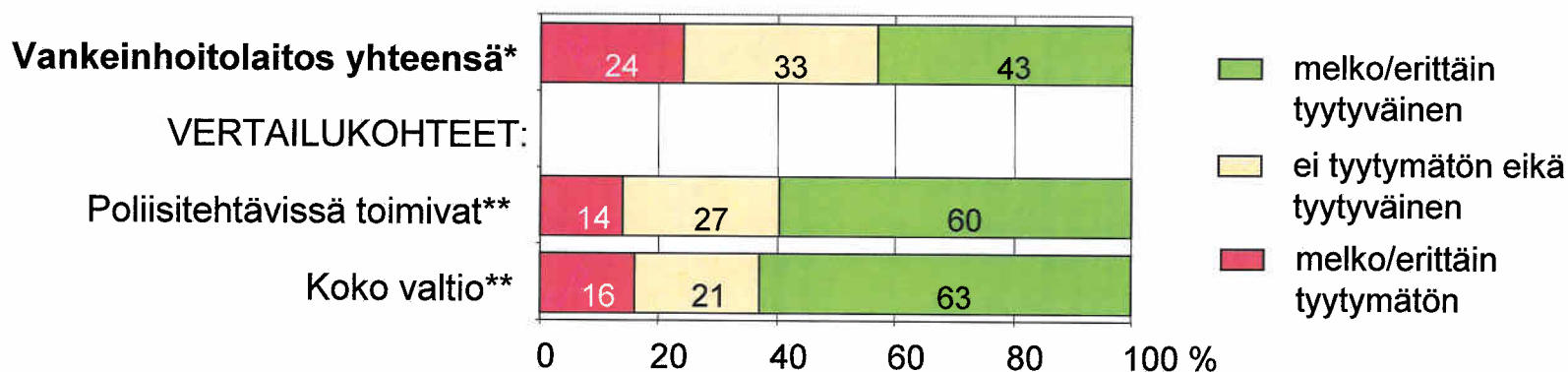
VIRKOO	NIMI	TKV 2001	TKV 2002	TKV 2003	TKV 2004	TKV 2005
150601	Helsingin vankila	2	1	1	3	1
150602	Turun vankila -> Lounais-Suomen v.	1	1	3	2	0
150603	Konnunsuon vankila	0	0	0	1	4
150604	Sukevan vankila	4	0	2	1	0
150605	Riihimäen vankila	2	0	2	0	2
150606	Pelson vankila	2	0	1	2	3
150607	Hämeenlinnan vankila	1	6	2	2	3
150608	Keravan vankila	2	0	1	3	1
150609	Helsingin tutkintavankila-> Vantaan v	3	1	3	2	2
150611	Turun tutkintavankila -> Lounais-Suomen	0	1	1	0	0
150612	Mikkelin vankila (sis. Sulkavan v.)	0	2	2	0	0
150613	Kuopion vankila	1	1	1	2	0
150614	Vaasan vankila	1	1	1	0	0
150615	Oulun vankila	0	2	1	2	1
150618	Naarajärven vankila	0	0	2	0	0
150622	Vankeinhoidon koulutuskeskus	0	0	0	0	0
150624	Vilppulan vankila	0	0	0	0	1
150625	Pyhäselän vankila	3	1	0	2	0
150627	Jokelan vankila	0	1	1	0	0
150628	Kylmäkosken vankila	1	0	1	1	2
150629	Laukaan vankila	0	0	1	0	0
150631	Satakunnan vankila	1	2	1	3	1
150632	Lounais-Suomen vankila (sis. vankimielis.)	0	0	0	1	4
151001	Rikosseuraamusvirasto	0	3	1	2	1
	<b>Yhteensä</b>	<b>24</b>	<b>23</b>	<b>28</b>	<b>29</b>	<b>26</b>

# Työtyytyväisyys ja lähiesimiestyön oikeudenmukaisuus Vankeinhoitolaitoksessa v. 2003 ja vertailuyksiköissä v. 2004

## Tyytyväisyys työhön kaiken kaikkiaan



## Lähiesimiestyön oikeudenmukaisuus



\*Rikosseuraamusalan työhyvinvointi, johtaminen ja organisaatioilmasto. Henkilöstöbarometri –raportti 2004.

\*\* Kaikki hyvin työssä? –kysely 2004 (Valtiokonttori)

# Henkilöstöriskien johtamisen mittaristo, koko valtio 2005 (ilman liikelaitoksia)

**Työkyvyttömyyseläkealkavuus 0,69 %  
edellisvuoden lopun henkilöstöstä**  
(859 henkilöä)

- syynä mielenterveyden häiriöt 41%
- tuki- ja liikuntaelinsairaudet 24%
- verenkiertoelinten sairaudet 8%
- muut sairaudet 27%

**Sairauspoissaolopäiviä 8,8 työpäivää/htv**  
alakvartiili 6,5 tpv/htv, yläkvartiili 11,0 tpv/htv

- lyhyiden (1-3 työpäivä) poissaolokertojen osuus kaikista tapauksista 68%
- **terveysprosentti** (ei sair.poissaoloja) 34,3 %

**Työtyytyväisyys keskimäärin 3,4**  
(asteikolla 1-5);  
alakvartiili 3,2, yläkvartiili 3,4

**Työyhteisön toimivuus 3,5 (1-5);**  
alakvartiili 3,3, yläkvartiili 3,7

**Johtaminen 3,2 (1-5);**  
alakvartiili 3,0, yläkvartiili 3,3

**Henkilöstö 123 821**  
(miehiä 51%, naisia 49%; keski-ikä 43,2 v.; koul.tasoindeksi keskim 5,2)

## Vakavat työtapaturmat

**0,3/100 htv** (354 kpl)  
(johtaneet yli 30 pv:n poissaoloon)

- työpaikkatapaturmat 0,2 (220 kpl)
- työmatkatapaturmat 0,1 (130 kpl)
- ammattitaudit 0,0 (4 kpl)

## Työtapaturmat yht. 4,2/100 htv (5083 kpl)

- työpaikkatapaturmat 2,8 (3441 kpl)
- työmatkatapaturmat 1,2 (1447 kpl)
- ammattitaudit 0,2 (225 kpl)



# Henkilöstöriskien johtamisen mittaristo, oikeusministeriön hallinnonalalla 2005

**Työkyvyttömyyseläkealkavuus 0,94 %  
edellisvuoden lopun henkilöstöstä**  
(91 henkilöä)

- syynä mielenterveyden häiriöt 51%
- tuki- ja liikuntaelinsairaudet 17 %
- verenkiertoelinten sairaudet 10 %
- muut sairaudet 22 %

**Sairauspoissaolopäiviä 11,4 työpäivää/htv**  
- lyhyiden (1-3 työpäivä) poissaolokertojen osuus  
kaikista tapauksista 74 %

**Työtyytyväisyys keskimäärin**

..

**Työyhteisön toimivuus**

..

**Johtaminen**

..

**Henkilöstö 9684**

(miehiä 44%, naisia 56%; keski-ikä 46,1 v.; koul.tasoindeksi keskim. 5,0)

**Vakavat työtapaturmat**

**0,3/100 htv** (29 kpl)

(johtaneet yli 30 pv:n poissaoloon)

-työpaikkatapaturmat 0,2 (18 kpl)

-työmatkatapaturmat 0,1 (10 kpl)

-ammattitaudit 0,01 (1 kpl)

**Työtapaturmat yht. 4,1/100 htv** (394 kpl)

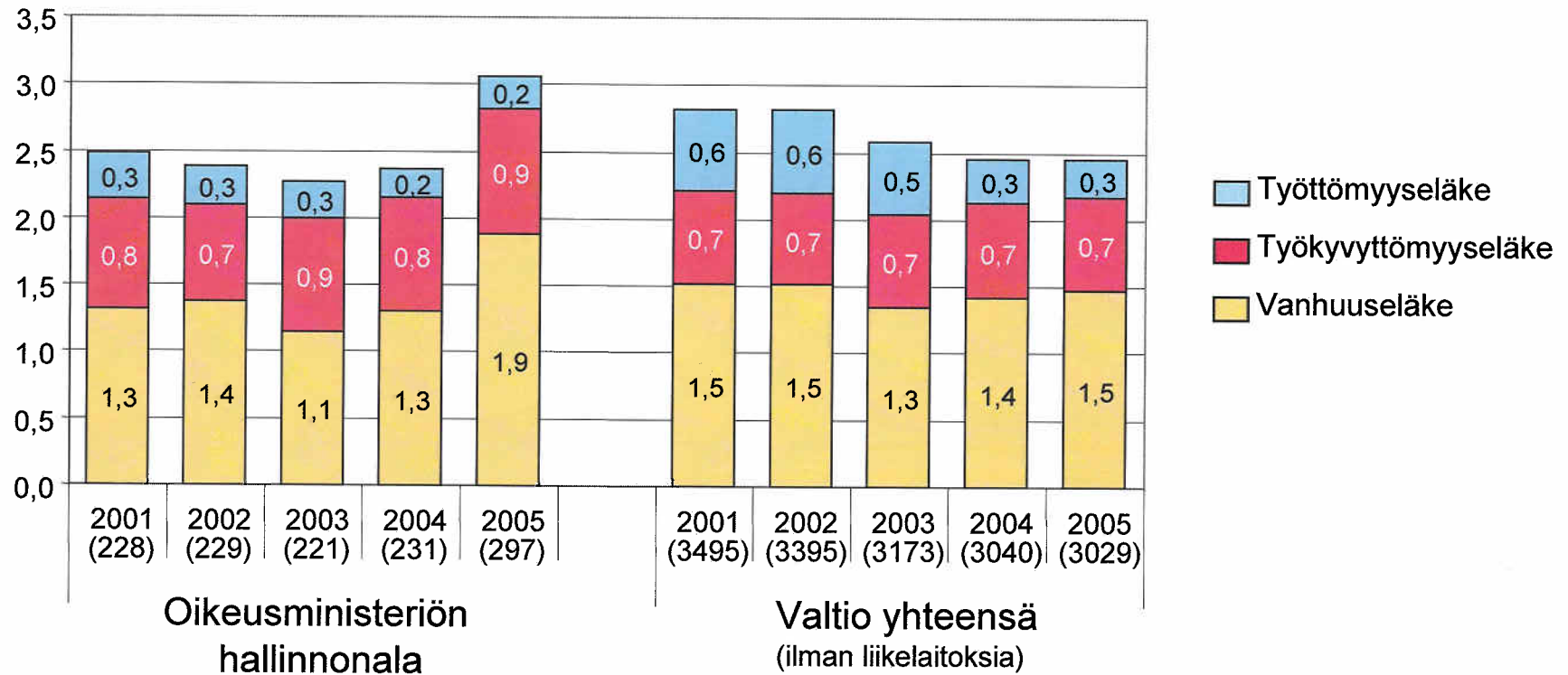
-työpaikkatapaturmat 2,9 (276 kpl)

-työmatkatapaturmat 1,1 (106 kpl)

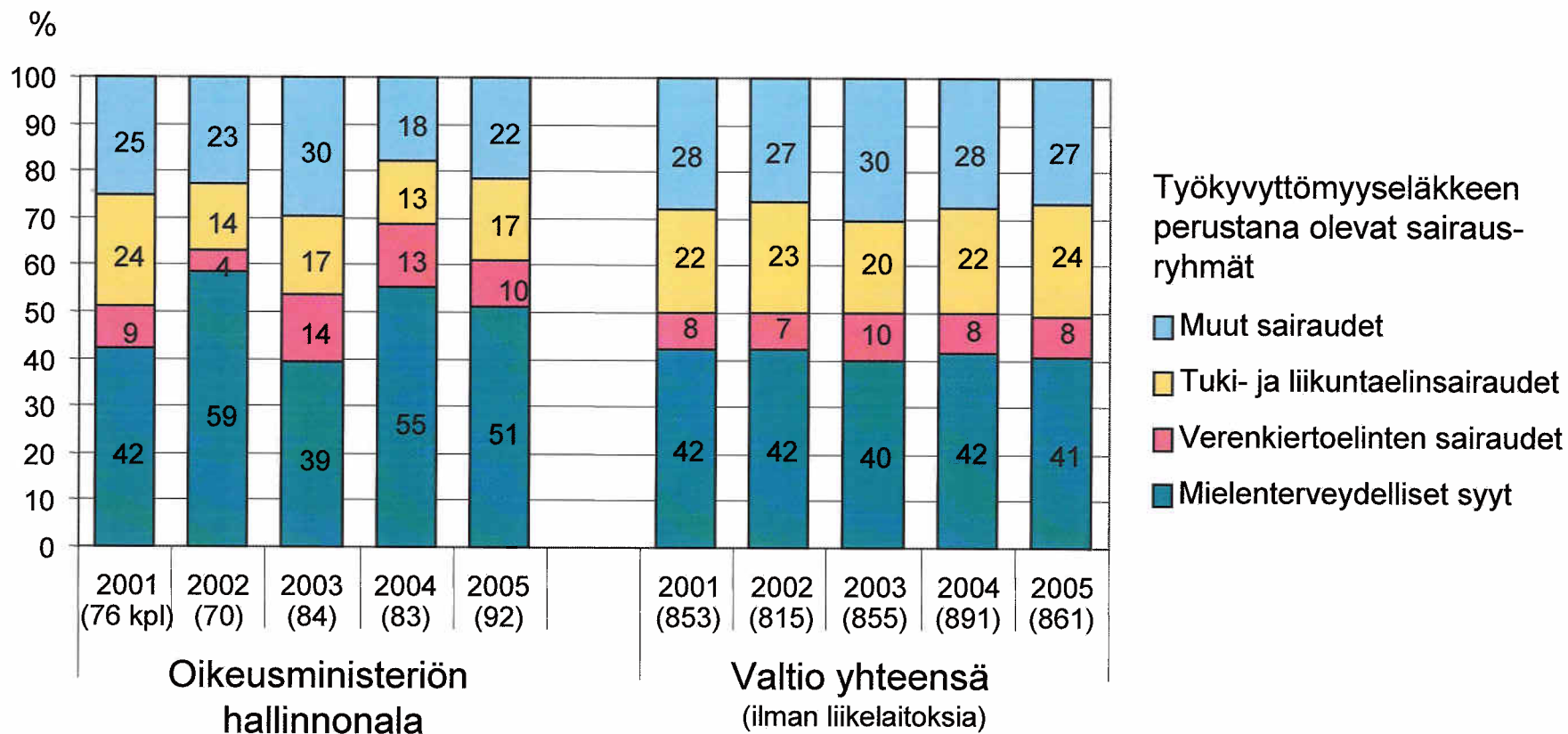
-ammattitaudit 0,1 (12 kpl)

# Eläkkeelle siirtyminen oikeusministeriön hallinnonalalla ja koko valtiolla 2001-2005

Eläkkeelle siirtyneiden  
osuus edellisvuoden lopun  
henkilöstöstä, %

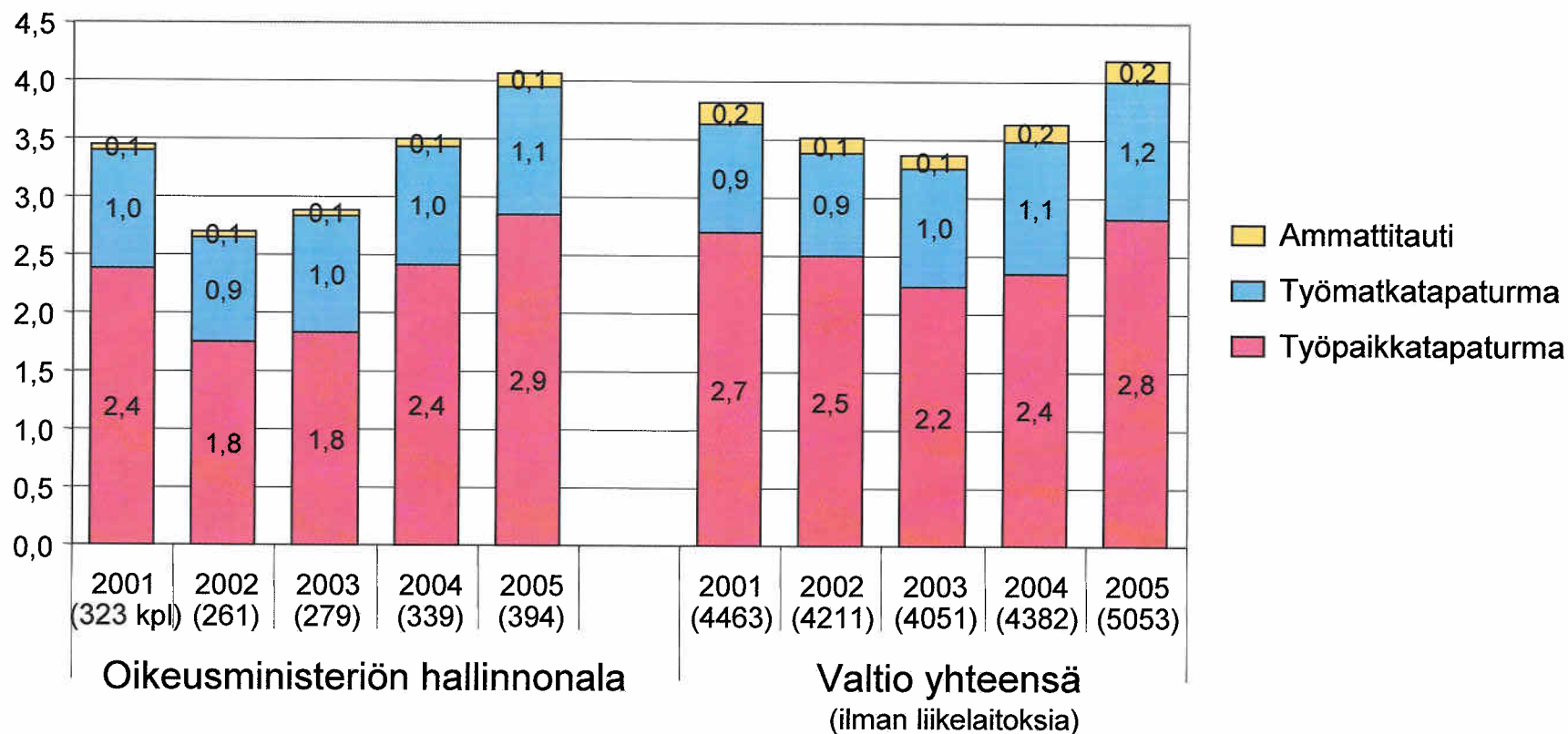


# Työkyvyttömyyseläkkeiden perustana olevat sairaudet oikeusministeriön hallinnonalalla ja valtiolla 2001-2005



# Työtaturmat suhteessa henkilötyövuosien määrään oikeusministeriön hallinnonalalla ja koko valtiolla 2001-2005

Tapaturmia 100 henkilötyövuotta kohti



*Handwritten mark*



Sisäisen tarkastuksen yksikkö

5.1.2007

OM 6/232/2006

**RIKOSSEURAAMUSALAN TALOUSSUUNNITTELUN ARVIOINTI**

Sisäisen tarkastuksen yksikkö on suorittanut rikosseuraamusalan taloussuunnittelun arvioinnin. Luonnosvaiheessa kertomuksesta on pyydetty tavanomaiset kommentit, joiden perusteella arviointikertomukseen on tehty joitakin tarkistuksia. Rikosseuraamusviraston 11.12.2007 joulukuussa 2007 annettua uutta taloussääntöä on arvioinnissa jouduttu käsittelemään hyvin yleisellä tasolla.

Arviointi liittyy oikeusministerin 12.9.2006 asettamaan hankkeeseen, jossa selvitysmies Jukka Wuolijolle annettiin tehtäväksi arvioida rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilaa sekä tehdä ehdotus tarvittaviksi toimenpiteiksi. Sisäisen tarkastuksen yksikkö ehdottaa, että tämän arvioinnin suositusten käsittely ministeriössä kytkeään selvitysmiehen ehdotusten käsittelyyn.

Tarkastuspäällikkö

Riitta Laitinen

**LIITTEET:**

Arviointikertomus 5.1.2007

**JAKELU:**

Kansliapäällikkö Kirsti Rissanen  
Johdon tuki /Kaisa Sistonen  
Kriminaalipoliittinen osasto  
Rikosseuraamusvirasto

**TIEDOKSI:**

Selvitysmies Jukka Wuolijoki  
Valtiontalouden tarkastusvirasto



**RIKOSSEURAAMUSALAN TALOUSSUUNNITTELUN  
ARVIOINTI**

*ed*

# SISÄLLYSLUETTELO

<b>1. YHTEENVETO.....</b>	<b>1</b>
<b>2. TALOUSARVIOPROSESSI.....</b>	<b>5</b>
2.1. TALOUSARVION LAADINNAN LÄHTÖKOHDAT, TIETOPOHJA JA MITOITUSPERUSTEET .....	5
<b>3. TULOSOHJAUSPROSESSI.....</b>	<b>9</b>
3.1. TULOSOHJAUSMENETTELYN KATTAVUUS.....	9
3.2. TULOSTAVOITTEIDEN JA RESURSSITARPEIDEN MÄÄRITTELY JA RESURSSIEN JAKAMINEN.....	10
3.3. TAVOITTEBUDJETOINTI .....	15
<b>4. SEURANTA JA RAPORTOINTI.....</b>	<b>17</b>
4.1. SEURANNAN JA RAPORTOINNIN/KIRJANPIDON JA TULOKSELLISUUDEN LASKENTATOIMEN JÄRJESTÄMINEN.....	17
4.2. RAPORTOINNIN OIKEELLISUUS JA RIITTÄVYYS .....	19
<b>LIITE ARVIOINNIN PÄÄASIALLINEN TAUSTAMATERIAALI.....</b>	<b>22</b>

## 1. YHTEENVETO

### ARVIOINNIN TAVOITE, LAAJUUS JA TOTEUTTAMINEN

Arviointi suoritettiin tarkastusyksikön toimintasuunnitelman ulkopuolisena tarkastuksena. Suunnitelman muutos perustui oikeusministerin 12.9.2006 asettamaan hankkeeseen, jossa selvitysmies Jukka Wuolijolle annettiin tehtäväksi arvioida rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilaa sekä tehdä ehdotus tarvittaviksi toimenpiteiksi. Toimeksiannon mukaan selvitysmiehen ehdotusten valmistelussa tulee tavoitella rikosseuraamushallinnolle sellaista usean vuoden kehittämissuuntaa, jota voidaan laajassa yhteisymmärryksessä toteuttaa. Tässä sisäisen tarkastusyksikön arvioinnissa ja sen suosituksissa käsitellään lähiajan (2006 raportoinnin, 2007 tulosohjauksen ja 2008 talousarvion laadinnan) toimenpide-ehdotuksia. Selvitysmiestä on informoitu arvioinnin etenemisestä, havainnosta ja suosituksista.

Arvioinnin tavoite oli varmistua siitä, että rikosseuraamusalan budjetointi-, tulosohtaus- ja raportointiprosessien sisältämä tieto on oikeaa ja riittävää. Tarkastelun kohteena olivat vuoden 2005 budjetointi-, tulosohtaus- ja raportointiprosessit. Havaintoja täydennettiin vuosien 2006 ja 2007 tiedoilla. Asiakirja-aineiston lisäksi havaintoja täydennettiin tietojärjestelmistä (BO, Raindance ja Prima/ eHRMinfo) tarkastelujaksolla on 2002 – 30.9.2006. Tavoitteiden osalta arviointi rajattiin lähinnä toimintamäärärahan käyttöön liittyviin taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteisiin. Arvioinnin suorittivat tarkastuspäällikkö Riitta Laitinen ja ylitarkastaja Pekka Vihma.

### KESKEISET HAVAINNOT JA SUOSITUKSET

Talousarvio-, tulosohtaus- ja raportointiprosesseja koskevana yhteisenä piirteenä havaittiin, että näiden toiminnan ja talouden suunnittelun ja ohjauksen keskeisten prosessien tietopohja on epäyhtenäinen, eikä prosessit muodosta kaikilta osin toisiinsa kiinteästi liittyvää ja johdonmukaista kokonaisuutta. Seuraavassa esitetään havainnot ja suositukset tiivistetysti kunkin prosessin osalta erikseen.

#### Talousarvioprosessi

Kehysmenettelyyn sidottu budjetointi edistää valtion varojen suunnittelun tarkoituksenmukaista käyttöä. Vankeinhoidon osalta kehyksen niukkuus ja sitä paikkaava lisäbudjetointi ovat johtaneet kuitenkin siihen, että toiminnan suunnittelu on vaikeutunut eikä määrärahasidonnaisista tavoitteista ole voitu tulosohtausprosessissa sopia kattavasti. Valtion talousarvion rangaistusten täytäntöönpanon määrärahan mitoituserusteita on tarpeen selkeyttää. Suosituksena esitetään seuraavaa:

*Oikeusministeriön tulisi talousarvioesityksensä yhteydessä esittää määrärahan tarvelaskelmat perusteluineen. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää talousarvioesityksen mukaisen henkilötyövuosimäärän ja sen edellyttämän palkkausmäärära-*



han osuuteen. Henkilötyövuosien tiiviimpi kytkentä toimintamäärärahaan selkeyttäisi talousarvion täytäntöönpanon tulosohtausprosessia. Talousarvion laadintavaiheessa tulee huolehtia siitä, että toimitilavuokrien osuus toimintamäärärahassa vastaa hyväksyttyä investointiohjelmaa ja että määrärahassa on otettu huomioon myös vuokrien indeksitarkistukset (suositukset 1-2).

Ministeriön 2007 talousarvioesityksen informaatiota on parannettu mm. henkilötyövuosien esittämistavalla sekä täydentämällä hallinto-organisaatiota Rikosseuraamusvirastolla- Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollolle tulisi asettaa myös toiminnallisia tulostavoitteita (suositukset 3-4). Rikosseuraamusvirasto on lausunnossaan ilmoittanut, että terveydenhuollon tavoitteet vuodelle 2007 on asetettu Rikosseuraamusviraston ja terveydenhuoltoyksikön tulosneuvotteluissa.

Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston tulee asettaa oikeusministeriön maksustrategian jatkotoimia valmisteleva työryhmä oikeusministeriön johtoryhmän antaman toimeksiannon mukaisesti. Työryhmä tulisi asettaa mahdollisimman pian, jotta sen tehtävä voidaan kytkeä ministeriön vuoden 2008 talousarvioehdotuksen valmisteluun (suositus 5).

## **Tulosohjausprosessi**

### **Kriminaalipoliittisen osaston ja Rikosseuraamusviraston tulostavoitteista sopiminen**

Tulosohjaus tulisi kytkeä kiinteämmin talousarvion täytäntöönpanoon. Tulostavoiteasiakirjassa tulisi käsitellä tulokertymät (mom. 12.25.50) ja hintatukien mitoitukset. Mahdolliset Eduskunnan hyväksymät lisämäärärahat tulisi käsitellä tulostavoitteiden muutoksena ja lisämäärärahan kohdentamisen perusteista tulisi sopia tarkemmin osaston ja viraston välisessä neuvottelussa. Tulosohjausprosessia tulisi kehittää siten, että se tukisi myös Rikosseuraamusviraston ja aluevankilojen välistä tulosohjausta. Määrärahataarkastelua ja tarvearviota on tarpeen järkevöittää keskeisten meno- ja tulolajien osalta. Talousarvio- ja tulosohjausprosessissa tulee vakiinnuttaa arvioiden perusteena oleva käsitteistöä henkilötyövuosien ja toimitilavuokrien osalta. Määrärahan tarvelaskelmia ja perusteluja tulisi vankeinhoidon osalta tarkentaa. Tulosneuvotteluissa tulisi sopia myös niistä toimenpiteistä, joilla toiminnot osaston ja Rikosseuraamusviraston näkemysten mukaan sopeutetaan määrärahaan. Tältä osin käsiteltäisiin yksityiskohtaisemmin niitä ehdotuksia, joiden (edellä esitetyn suosituksen mukaisesti) tulisi olla jo ministeriön oman talousarvio-esityksen perusteluissa (suositukset 6-10.)

### **Rikosseuraamusviraston ja alaisen hallinnon tulostavoitteista sopiminen**

Tulosohjauksen roolia ohjausvälineenä tulisi vahvistaa. Tulosneuvottelujen tulee kattaa kaikki talousarvion määrärahat, hintatuet ja tulokertymät. Näiden kertymä/käyttötiedot tulisi arvioida aluevankilakohtaisesti. Aluevankilojen toimintamäärärahan jakoperusteet tulisi esittää keskeisten meno- ja tuloryhmien mukaan. Vankeinhoitolaitoksen tulosohjauksen pirstoutumista voidaan vähentää kytkemällä ainakin osa erillishakemuksiin perustuvista määrärahajaoista pääprosessiin (esimerkiksi kurssitoimintojen rahoitusmenettelyt). Merkittävien toimintamenohankkeiden rajaa (5000 euroa) tulisi korottaa (suositukset 11-13,15). Rikosseuraamusvirasto on lausunnossaan ilmoittanut, että toimintamenettelyjä

*merkittävien hankkeiden osalta on tarkistettu siten, että erillismäärärahoihin rahoitettavien hankkeiden määrä vähenee vuonna 2007.*

*Rikosseuraamusviraston ja sen terveydenhuoltoyksikön tulisi huolehtia siitä, että palvelujen kilpailutus hoidetaan säännösten edellyttämällä tavalla. Terveydenhuoltoyksikön työjärjestys ei anna selvää ohjetta siitä, kuuluuko kilpailutus terveydenhuoltoyksikön vai alueellisten terveydenhuoltoyksikköjen vastuulle. Tarkastusyksikkö suosittelee keskitettyä kilpailutusta, koska näin saadaan aikaan prosessikustannusten säästöjä (suositus 14).*

## **Tavoitebudjetointi**

*Rikosseuraamusviraston tulisi vuoden 2007 tulosohjauskierroksen yhteydessä ohjeistaa tulosityksiköiden tavoitebudjettien laadinta ja varmistaa menettelyt, joilla budjetit siirretään tai viedään taloudenohjausjärjestelmään. Tavoitebudjetointi olisi tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa suurempina toiminnallisina kokonaisuuksina ja tärkeimpiin meno- ja tulolajeihin keskittyen. Suunnittelun tulisi kattaa myös siirtyvät erät (suositukset 16–17).*

*Vankeinhoitolaitoksen ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen käytössä oleva budjetointisovellus ei ole toimintavarma. Tämän vuoksi tulisi selvittää budjettisovelluksen korvaamista muilla järjestelmillä (suositus 19). Rikosseuraamusvirasto on antamassaan lausunnossa ilmoittanut suunnittelevansa uuden budjetointijärjestelmän käyttöönottoa vuodesta 2008 lähtien. Rikosseuraamusviraston näkemys tavoitebudjetoinnin muista muutostarpeista on samansuuntainen tämän arvioinnin suositusten kanssa.*

## **Seuranta ja raportointi**

*Taloussääntö määrittää toiminnan ja talouden suunnittelun ja seurannan prosessit, tehtävät ja vastuut. Rikosseuraamusviraston tiliviraston uudistettu taloussääntö on astunut voimaan 11.12.2006. Taloussäännön toimivuutta sisäisen valvonnan välineenä tulisi seurata jatkuvasti. Erityisen tärkeää taloussäännön toimivuuden seuraaminen on nykyisessä muutostilanteessa, missä uuden organisaation toimintatavat ja menettelyt sekä yhteistyö palvelukeskuksen kanssa ovat vasta muotoutumassa. Valtiokonttori on antanut tarkemmat ohjeet taloussäännön ajan tasalla pitämisestä. (suositus 18)*

*Johdon raportointia on tarpeen kehittää. BO-järjestelmä antaa tähän hyvän perustan edellyttäen, että järjestelmässä on tietojen siirron oikeellisuuden varmistavat kontrollit ja että järjestelmään kytketään myös henkilöstöhallintojärjestelmästä ja asiakastietojärjestelmästä saatavat keskeiset tiedot (suositus 19). Rikosseuraamusvirasto on lausunnossaan ilmoittanut, että BO-järjestelmä on nyt otettu käyttöön aluevankiloissa ja että BO-järjestelmää kehitetään paremmin rikosseuraamusalan tarpeita vastaavaksi.*

*Tarmo-toimintolaskentajärjestelmä: tietojen hyväksikäyttö kustannuslaskennassa on saatava toimimaan. Järjestelmän päivitysten osalta toistetaan jo aikaisemmassa kertomuksessa annettu suositus: päivityksen pitäisi perustua puolivuotiskautta tiheämpiin jaksoihin. Rikosseuraamusviraston/palvelukeskuksen on huo-*

*lehdittävä siitä, että henkilöstö kirjaa työaikansa järjestelmään annettujen ohjeiden mukaisesti (suositus 20). Rikosseuraamusvirasto on lausunnossaan ilmoittanut, että Tarmon raportointitiheyttä parannetaan vuoden 2007 aikana.*

*Raportoinnin taso paranee, mikäli Valtiokonttorin ja oikeusministeriön ohjeita tietojen viemisestä NETRA:n noudatetaan. Oikeusministeriön sisäisiä intranet-järjestelmiä (OIVA, ILONA ja KONTRANET) voidaan myös käyttää tehokkaammin hyväksi toimintasektoreiden suunnittelu-, seuranta- ja tuloksellisuustietojen julkaisemisessa. Raportoinnissa tulee huolehtia siitä, että Vankeinhoidon koulutuskeskuksen tulostavoitteiden toteutus selvitetään kattavasti (suositukset 21–22).*

## 2. TALOUSARVIOPROSESSI

Seuraavassa tarkastellaan rikosseuraamusalan talousarvion valmisteluun liittyen eri organisaatiotasojen roolia, ohjausmenettelyjä sekä keskeisimpiä talousarvion sisältöön, erityisesti määrärahasoon ja jakoon vaikuttavia mitoituserusteita sekä perusteludokumentaatiota sekä arvioidaan sitä miten määrärahojen mitoituksessa ja toiminnan sopeuttamisessa myönnettyjen määrärahojen puitteisiin on onnistuttu. Tarkastelun painopiste on vankeinhoidon talousarvion valmistelussa.

### 2.1. Talousarvion laadinnan lähtökohdat, tietopohja ja mitoituserusteet

#### Kuvaus:

Ministeriö laatii talousarvioehdotuksensa valtiovarainministeriön antamien ohjeiden ja valtioneuvoston vahvistamien kehysten mukaisesti. Ministeriö osallistuu menokehysten valmisteluun toimittamalla valtiovarainministeriölle sen antamien ohjeiden mukaiset kehusehdotukset. Vankeinhoidolle osoitetut kehykset eivät ole viime vuosina riittäneet menojen kattamiseen, vaan rahoitusta on jouduttu lisäämään toistuvien lisämäärärahojen avulla. Näihin ongelmiin on kiinnitetty huomiota mm. valtiovarainvaliokunnan ja lakivaliokunnan mietinnöissä. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on selvitetty Vankeinhoitolaitoksen varsinaisen budjetin alimitoitusta sekä perustoiminnan rahoituksen alimitoituksen että kehittämistavoitteiden osalta. Valiokunta on ottanut kantaa myös lisäbudjetointimenettelyyn todeten, että se ei pidä tällaista budjetointitapaa asianmukaisena.

Rikosseuraamusalan talousarvion mukaista määrärahaa on vuoden 2002 jälkeen jouduttu vuotta 2004 lukuun ottamatta täydentämään lisämenoarviolalla. Lisämäärärahan tarve on momentin selvitysosana perusteella todettu aiheutuvan ”Vankeinhoitolaitoksen toimintaedellytysten turvaamisella” tai yksilöidymmin ”uuteen palkkausjärjestelmään siirtymisestä”, ”vankimäärän kasvusta” tai ”tietojärjestelmien kehittämisestä”

**Taulukko: Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot, talousarviot ja lisätalousarviot**

	<b>talousarvio</b>	<b>lisäbudjetti</b>	<b>lisäbudjetti</b>	<b>siirtyvä erä</b>	<b>yhteensä</b>	<b>käyttö</b>
2003	165 970 000	7 670 000		4 595 019	178 235 019	172 852 693
2004	180 403 000			5 382 327	185 785 327	178 803 502
2005	183 150 000	2 319 000	3 470 000	6 981 825	195 920 825	190 439 129
2006	190 230 000	3 500 000		5 481 696	199 211 696	
2007	198 480 000					

Keskeiset perustoimintaan tarvittavan määrärahan arviointiperusteet ovat vankeinhoidon arvioitu toiminnan volyyymi (vankiluku) sekä arviot resurssien (henkilöstö, toimitilat ja muut toimintamenot) vaatimasta rahoitustarpeesta. Kehys/määrärahasoon vaikuttaa kuitenkin monet muut seikat, jotka kuuluvat tämän arvioinnin ulkopuolelle. Keskeistä arvioinnin kannalta on kuitenkin se, että ministeriön omien, asetettuja kehyksiä suurempien talousarvioehdotusten määrärahatkaan eivät olisi riittäneet tehtävien hoitoon. Seuraava taulukko osoittaa ministeriön kehys- ja määrärahaehdotusten ja valtioneuvoston päätöksen mukaisten kehysten sekä lopullisen talousarvion väliset erot tarkastelujaksolla.

**Taulukko: VN/VM kehukset ja oikeusministeriön talousarvioehdotukset\***

Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot	2005	2006	2007
Vnp/VM kehys	180 750	186 047	197 200
OM:n määrärahaehdotus	183 250	191 470	198 160
Määrärahat talousarviossa	183 150	190 230	198 480
Lisätalousarviomäärärahat	5 789	3 500	
Määrärahat yhteensä	189 039	193 730	

\* Taulukon tarkastelusta on jätetty pois vuodet 2003 ja 2004 tietomateriaalin tulkinnanvaraisuuden vuoksi

*Talousarviossa asetetut tavoitteet.* Ministeriö on kehittänyt viime vuosina talousarvion tavoiteasetantaa Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan tarkastuksen kertomukseen (79/2004) ja tilitarkastuskertomuksiin sisältyneiden suositusten sekä Valtiovarain controllerin kannanottojen mukaisesti. Kehittämistarpeet kohdistuvat tällä hetkellä ennen muuta vaikuttavuustavoitteiden asettamiseen ja vaikuttavuuden arviointiin. Keskeiselle vaikuttavuustavoitteelle, uusintarikollisuuden vähentämiselle, on asetettu konkreettinen tavoite vuoden 2007 talousarviossa. Tavoitteena on vähentää ensikertaisten vankien uusintarikollisuutta siten, että tässä vankiryhmässä vankilaan palaavien määrä vähenee 35 prosentista 32 prosenttiin viiden vuoden aikana.

*Menoerittelyt/perustelut.* Toimintamenoääräraha käyttösuunnitelmassa esitetään arvioitu jakautuminen rikosseuraamusalan organisaatioryhmille (Vankeinhoitolaitos, Kriminaalihuoltolaitos, Vankeinhoidon koulutuskeskus sekä ns. yhteisille täytäntöönpano- ja hallintotehtäville) Käyttösuunnitelman rakennetta on tarkistettu vuoden 2007 talousarvioesityksessä siten, että yhteisten täytäntöönpano- ja hallintotehtävien sijasta määräraha-arvio on asetettu Rikosseuraamusvirastolle. Muutos on perusteltu, koska uusi erittely vastaa toimivaa organisaatorakennetta ja on yhtenevä tulosohjausorganisaation kanssa.

Valtion talousarviossa esitetyt rikosseuraamusalan määrärahan käyttöarviot ovat 2006 vuoden talousarvioon asti olleet kohtuullisen informatiivisia, koska menot oli eritelty keskeisten menoryhmien mukaan. Vuoden 2005 talousarviossa kaikista toimintamenoäärärahoista esitettiin valtiovarainministeriön ohjeiden mukainen toimintamenojen perustelutaulukko, joka paransi entisestään mahdollisuutta arvioida määrärahojen mitoituserusteiden oikeellisuutta. Valtiovarainministeriö poisti kuitenkin vuoden 2006 talousarvion laadintaohjeissaan velvoitteen toimintamenojen erittelyyn. Oikeusministeriön toimintamenot on tämän jälkeen esitetty ohjeiden mukaisesti toimintamenojen bruttotulojen ja -menojen kertymänä. Vaikka ministeriö voisi (ja sen tulisikin) jatkaa tarkempaa tietojen erittelyä omaa käyttöönsä varten, näyttää siltä, että VM:n ohje ohjaa myös ministeriön sisäistä valmistelutyötä. Toisaalta edistystä on tapahtunut siinä, että 2007 lähtien oikeusministeriön toimintameno-momenteilla on esitetty myös henkilötyövuosien määrä. Valtiovarainministeriö on vuoden 2007 talousarvion laadintaohjeissa antanut uudistetut ohjeet myös liitemuistioiden rakenteesta ja sisällöstä. Uuden ohjeen soveltaminen tulee parantamaan mahdollisuuksia arvioida ministeriöiden määrärahaehdotusten perusteita.

*Maksullinen toiminta.* Maksullisesta toiminnasta esitetään momentin selvitysosassa valtiovarainministeriön ohjeiden mukainen kustannusvastaavuuslaskelma, mikäli toiminta on vuositasolla laajuudeltaan yli 5 miljoonaa euroa. Vankeinhoidon maksullisia toimintoja ovat mm. työtoiminta ja palvelussuhdeasunnot, joiden menoihin joudutaan osoittamaan talousarviossa myös maksuperustelain mukaista hintatukea. Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelman mukaan näiden toimintojen rationalisointia selvitetään vuoden 2007 loppuun mennessä. Työtoiminnan hanke sisältyy myös tuottavuusohjelmaan. Oikeusministeriön asettama työryhmä on lokakuussa 2004 tehnyt ehdotukset maksustrategiaksi. Ehdotuksissa on käsitelty mm. Vankeinhoitolaitoksen maksullista toimintaa ja siinä työtoimintaan liittyviä ongelmia. Oikeusministeriön johtoryhmä on tammikuussa 2006 päättänyt, että Vankeinhoitolaitoksen maksullisen toiminnan jatkotoimet käsitellään asetettavassa työryhmässä. Työryhmää ei ole asetettu.

### **Havainnot:**

#### *Määrärahaehdotusten perustelut ja mitoitus*

Arvioinnissa on hyödynnetty virallista tai muutoin yhteisiin tietovarastoihin tallennettua talousarvion valmisteludokumentaatiota.

Ministeriön talousarvion laatimista edeltävä kehysneuvotteluvaihe on laadintaprosessin tärkeä osa. Oikeusministeriön tämän vaiheen valmisteluasiakirjoissa käsitellään mm. toimintojen sopeuttamista määrärahoihin, kustannustason muutoksia ja kehittämishankkeita. Valmisteluasiakirjoissa käsitellään kokoavasti mm. ministeriön tärkeimpien menomomenttien kustannuspaineita.

*Ministeriön talousarvioehdotuksen perustelut.* Oikeusministeriön talousarvioehdotukset ovat olleet puutteellisia liitemuistioden osalta. Käytännössä talousarvion momentteja on selvitetty ehdotuksen liitemuistioissa vain siltä osin, kun määrärahalaskelmat ovat johtaneet kehysten ylityksiin. Vuoden 2005 ministeriön talousarvioehdotuksessa tällaisen lisäyksen perustelut esitettiin rikosseuraamusalalla nuorisorangaistusten osalta. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenojen kustannuspaineista ei liitemuistissa esitetty laskelmia. Myös vuosina 2006 ja 2007 talousarvioehdotusten liitemuistiot ovat rangaistusten täytäntöönpanon osalta niukat. Laskelmia ja yhteenvetoja on kuitenkin tehty ja toimitettu valtiovarainministeriön kehysneuvotteluvaiheessa.

*Henkilötyövuodet.* Henkilötyövuosia koskeva tieto on toimintamenojen mitoituksessa keskeinen. Käsitteen sisältöä valtion talousarvion laadinnassa ei ole ohjeistettu. Oikeusministeriö on täydentänyt vuoden 2007 talousarviotaan lisäämällä esitykseensä henkilötyövuosien määrän. Muutos on perusteltu, koska se tarkentaa tulosohjauksen raameja.

Valtiovarainministeriö ei ole ohjeistanut kattavasti henkilötyövuosi – käsitteen käyttöä valtion talousarvion laadinnassa nyt tarkasteltujen vuosien osalta. Valtiovarainministeriö on ohjeistanut henkilötyövuosien laskennan tuottavuusohjelman toimeenpanossa 26.9.2006 (VM 29/01/2006). Ministeriöiden esitykset henkilötyövuosien esittämistavassa vaihtelevat. Oikeusministeriö on vuoden 2007 talousarviossa tarkistanut omaa talousarvioesitystään siten, että henkilötyövuosien määrä esitetään luku- tai momenttitasolla. Muutos on hyvä, koska tarkentaa tu-

losohjausprosessin raameja. Henkilötyövuosien laskennassa on horjuvuutta. Oikeusministeriön henkilötyövuosien määrää vähennetään vuoden 2007 talousarvion yhteenvetotaulukon mukaan 55 henkilötyövuodella. Luku- ja momenttitasolla esitettyjen henkilötyövuosimuutosten nettovähennys on kuitenkin 22 henkilötyövuotta. Rangaistusten täytäntöönpanossa henkilötyövuosia vähennetään vuonna 2007 25 henkilötyövuodella (TA 2007, tietoja henkilöstöstä –taulukko). Tehtäväalueessa esitetty htv-toteuma 2005 (3 160) poikkeaa hieman Rikosseuraamusviraston tiliviraston vuoden 2005 henkilöstötilinpäätösluvusta (3 154,5). Rikosseuraamusviraston henkilöstötilinpäätöksessä esitetty lukukaan ei ole oikea, koska henkilötyövuosiin sisältyy myös harjoittelijoiden henkilötyövuodet.

*Taloudellisuuden tunnusluvut.* Vankeinhoidon taloudellisuuden tunnusluku ilmoitetaan talousarviossa laskettuna kaavalla toimintamenot/keskivankiluku. Tunnusluku ei ole yksiselitteisen selkeä, koska keskivankilukuun sisältyy myös avolaitostöissä (momentti 25.20.74) olevat vangit. Laskelmien mukainen tunnusluku on siten jonkin verran todellista alempi. Toisaalta tämä ei estä taloudellisuuden kehityksen vertailua, jos laskentatapa on johdonmukaisesti sama vertailuvuosina. Vuoden 2007 talousarvion mukainen organisaatorakenne muuttaa myös vankeinhoidon ja kriminaalihuollon taloudellisuuden tunnuslukujen laskentaperusteita niitä alentaen, koska Rikosseuraamusviraston toiminnan ohjauksen tuloslinjojen menot ovat Rikosseuraamusviraston, eivät vankeinhoidon ja kriminaalihuollon menoja.

#### **Johtopäätökset ja suositukset:**

Kehysmenettelyyn sidottu budjetointi edistää valtion varojen suunnittelua tarkoituksenmukaista käyttöä. Vankeinhoidon osalta kehityksen niukkuus ja sitä paikkaava lisäbudjetointi ovat johtaneet kuitenkin siihen, että toiminnan suunnittelu on vaikeutunut eikä määrärahasidonnaisista tavoitteista ole voitu tulosohjausprosessissa sopia kattavasti. Valtion talousarvion rangaistusten täytäntöönpanon määrärahan mitoitusperusteita voidaan selkeyttää ja tarkentaa ainakin palkkausmenojen ja toimitilavuokrien osalta Näiden osuus toimintamäärästä on noin 75 %. Suosituksena esitetään:

- 1) *Oikeusministeriön tulisi talousarvioesityksensä yhteydessä esittää määrärahan tarvelaskelma perusteluineen. Ministeriön talousarvion liitemuistiossa tulisi käsitellä myös toimenpiteet, jotka mahdollisesti ovat tarpeen toiminnan sopeuttamiseksi ministeriön esityksen mukaiseen määrärahaan. Tarvelaskelmassa tulisi kiinnittää erityistä huomiota talousarvioesityksen mukaisen henkilötyövuosimäärän ja sen edellyttämän palkkausten osuuteen toimintamäärärahasta. Henkilötyövuosien tiiviimpi kytkeä toimintamäärärahaan selkeyttäisi talousarvion täytäntöönpanon tulosohjausprosessia. Palkkausmenojen ennakkoinnissa keskeisemmäksi riskitekijäksi jäisivät tällöin enää eläkekustannusosuuden palautukset/lisämaksut.*
- 2) *Vankeinhoidon menojen budjetoinnissa seuraavaksi tärkein menoryhmä ovat vuokramenot. Budjetoiduissa ja toteutuneissa vuokramenoissa on eroja. Nämä voivat johtua alimitoitetusta valtion budjetista ja/tai budjettikurin puutteesta Vankeinhoitolaitoksessa. Talousarvion laadintavaiheessa tulee huolehtia siitä, että vuokrien osuus toimintamäärärahassa vastaa hyväksyttyä inves-*

*fw*

*tointiohjelmalla ja että määräraha on otettu huomioon myös vuokrien indeksitarkistukset. Erikseen on laskelmissa otettava huomioon toimitilojen käytön tehostamisen ja tuottavuustoimenpiteiden vaikutukset.*

- 3) *Ministeriön talousarvioesitystä 2007 on kehitetty parempaan suuntaan mm. henkilötövuosien esittämistavalla sekä täydentämällä hallinto-organisaatiota Rikosseuraamusvirastolla. Vankeinhoitolaitoksen organisaatiomuutos ei ole aiheuttanut muutoksia talousarvion rakenteeseen. Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollolle tulisi asettaa myös toiminnallisia tulostavoitteita.*

*Rikosseuraamusvirasto on lausunnossaan ilmoittanut, että terveydenhuollon tavoitteet vuodelle 2007 on asetettu Rikosseuraamusviraston ja terveydenhuoltoyksikön tulosneuvotteluissa.*

- 4) *Valtion talousarviossa perustietojen toteumat tulee esittää hyväksytyjen tilinpäätöstietojen mukaisina (henkilötövuodet)*
- 5) *Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston tulisi asettaa oikeusministeriön maksustrategien jatkotoimia valmisteleva työryhmä oikeusministeriön johtoryhmän antaman toimeksiannon mukaisesti. Työryhmä tulisi asettaa viivytyksittä, jotta sen tehtävä voidaan kytkeä ministeriön vuoden 2008 talousarvioehdotuksen valmisteluun.*

### 3. TULOSOHJAUSPROSESSI

#### 3.1. Tulosohjausmenettelyn kattavuus

**Kuvaus:** Tulosohjausmenettely kattaa organisaation kaikki tasot. Ministeriö tulosohjaa Rikosseuraamusvirastoa ja rikosseuraamusviraston tilivirastoon kuuluvaa Vankeinhoidon koulutuskeskusta. Rikosseuraamusvirasto tulosohjaa 15 kriminaalihuollon aluetoimistoa ja 1.10.2006 alkaen viittä aluevankilaa sekä rakennuudistuksen yhteydessä uutena tulosohjattavana toimintayksikkönä aloittanutta vankeinhoidon valtakunnallista terveydenhuoltoyksikköä. Aluevankila tulosohjaa siihen kuuluvia toimintayksiköitä. Ennen organisaatiouudistusta Rikosseuraamusviraston tulosohjauksen piiriin kuului 21 vankilaa ja vankimielisairaala.

Tulosohjausmenettelyt ja siihen liittyvät vastuut on määrätty toimintayksiköiden sekä Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen työjärjestyksissä ja tilivirastojen taloussäännöissä. Oikeusministeriön työjärjestys ja taloussääntö on uusittu kuluvan vuonna. Rikosseuraamusviraston työjärjestystä on vuonna 2006 tarkistettu organisaatiomuutosten johdosta kaksi kertaa. Vastaavia muutoksia ei ole kuitenkaan tehty Rikosseuraamusviraston taloussääntöön, ja sen uudistaminen on edelleen työn alla.

Ministeriön osastot ja tulosohjausvastuussa olevat osastot ja yksiköt antavat tulosneuvotteluihin valmistautumista koskevat tarkemmat ohjeet tulosohjattaville yksiköille. Ohjaustavasta päättää kukin tulosohjausvastuussa oleva yksikkö ja



menettelytavat ovat vaihtelevia. Rikosseuraamusviraston ja vankeinhoidon koulutuskeskuksen tulostulosohjauksesta vastaa kriminaalipoliittinen osasto.

**Havainnot:** Tulostulosohjausprosessi toteutuu toimivaltaa ja vastuita koskevilta osin säännösten mukaisesti. Ennen vuotta 2006 tulostulosavoitteiden vahvistamismenettelyssä ei kuitenkaan noudatettu Rikosseuraamusviraston työjärjestyksen 10 §:ää, jonka mukaan Kriminaalihuoltolaitoksen ylijohdaja vahvistaa Kriminaalihuoltolaitoksen tulostulosavoitteet. 1.10.2006 voimaantullessa työjärjestyksen 8 §:ssä on täsmennetty pääjohtajan ja ylijohdajan ratkaisuvalltaa siten, että pääjohtaja vahvistaa kriminaalihuollon tulostuloslinjaa koskevat hallinnolliset tulostulosavoitteet kun taas kriminaalihuollon tulostulosavoitteet katsotaan asetetuiksi kriminaalipoliittisen osaston ja Rikosseuraamusviraston välisessä tulosneuvottelussa.

### 3.2 Tulostulosavoitteiden ja resurssitarpeiden määrittely ja resurssien jakaminen

**Kuvaus:** Tulostulosohjausprosessissa valtion talousarviossa asetetut tavoitteet konkretisoidaan organisaation tulostulosyksikköjen vastuulle. Kriminaalipoliittisen osasto käy tulosneuvottelut Rikosseuraamusviraston ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa talousarvion julkistamisen jälkeen. Rikosseuraamusvirasto käy alaisensa hallinnon kanssa tulosneuvottelut tämän jälkeen.

**Havainnot:**

#### **Oikeusministeriön/Kriminaalipoliittisen osaston ja Rikosseuraamusviraston tulosneuvottelut**

Tässä esitetyt havainnot koskevat vuoden 2005 tulostulosavoiteasiakirjaa ellei toisin ole mainittu.

*Tavoitetarkastelu:* Tulostulosavoiteasiakirja sisältää talousarviossa asetetut tavoitteet ja niitä täydentävät muut tavoitteet. Tulostulosavoiteasiakirjassa on Rikosseuraamusvirastolle asetettu 5, Kriminaalihuoltolaitokselle 14 ja Vankeinhoitolaitokselle 16 tavoitetta. Tavoitteet koskevat Rake- ja Palvo-hankkeiden valmistelua ja UPJ:n toimeenpanoa sekä laadunhallintaa sekä henkilöstövoimavarojen hallintaa (osaamista ja työhyvinvointia). Tehokkuuden tunnuslukuna käytetään vankeinhoidossa toimintamenot/vanki. Tehokkuutta ja taloudellisuutta edistäviä (esim. maksullinen toiminta, toimitilahallinto) tavoitteita ei ole asetettu.

*Määrärahat:* Määrärahatarkastelu on tehty vankeinhoidon osalta hyvin yleisellä tasolla. Kriminaalipoliittisen osaston ja Rikosseuraamusviraston tulosneuvottelun ajoituksesta johtuen neuvotteluosapuolilla on tarkastelun kohteena olevina vuosina ollut tiedossa määrärahatilanteen tiukkuus. Tulostulosavoiteasiakirjoissa käsitellään kuitenkin hyvin vähän toimenpiteitä, jotka osoittaisivat, että toimintaa olisi pyritty sopeuttamaan hallituksen talousarvioesityksen mukaiseen määrärahaan tai että ministeriö olisi ryhtynyt muihin toimintaedellytysten ja määrärahan yhteensovittamisen vaatimiin toimenpiteisiin. Kehysten mukaisen määrärahan on arvioitu riittävän, vaikka tiettyjä menopaineita on tunnistettu. Tulossopimukseen ei kuitenkaan sisälly mainintaa siitä, miten menetellään, jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, mikä olisi riskinhallinnan kannalta ollut perusteltua. Kriminaali-

huoltolaitoksen määrärahan tarvelaskelmien perustelut on esitetty riittävällä tarkkuudella.

Käytettävissä olevaa määrärahaa arvioitaessa on tehty myös arviointivirheitä. Tulostavoiteasiakirjassa on arvioitu, että vuodelle 2005 siirtyvä toimintamäärärahan osuus olisi Vankeinhoitolaitoksessa 2,5 miljoonaa euroa. Siirtyvän erän suuruus oli kuitenkin kokonaisuudessaan lähes 7 miljoonaa euroa, josta Vankeinhoitolaitoksen osuus oli 4,5 miljoonaa. Kirjanpitoaineistoon perustuen voidaan arvioida, että siirtyvän erän arviointivirhe on aiheutunut siitä, että Vankeinhoitolaitoksen yhteisiin menoihin varatun määrärahan käyttöä ei ole osattu arvioida. Ero aiheutuu vankitietojärjestelmän käyttöönoton siirtymisestä vuodelle 2006.

*Muutosten päivittäminen:* Tulosohtausprosessin kytkentää valtion talousarvioon tulisi myös parantaa. Hallituksen talousarvioon eduskuntakäsittelyssä tehdyt muutokset tulisi ottaa huomioon tulostavoiteasiakirjaa täydentämällä. Esim. nuorisorangaistukseen vuodelle 2005 tehty lisäys ei sisälly vuoden 2005 tulostavoiteasiakirjaan, koska tavoitteista on jo sovittu syyskuussa 2004. Määrärahalisäystä ei ole otettu huomioon myöskään oikeusministeriön 31.1.2005 vahvistamissa tulostavoitteissa. Vankeinhoidolle vuosina 2005 ja 2006 myönnetty lisämäärärahat eivät ole johtaneet tulostavoiteasiakirjojen tarkistamiseen muutoksia vastaaviksi. Näyttää siltä, että tulosohtaus on vain yksi vuodenkiertoon kuuluva ohjaustapa ja sitä täydentävää (epämuodollistakin) resurssi- ja myös muuta ohjausta tapahtuu sen ohessa. Kun tulostavoiteasiakirjaa ei päivitetä olennaisten resurssimuutosten johdosta, vaikeutuu myös tulostavoitteiden toteutumisen seuranta. Ohjausmenetelyt vaikuttavat jossain määrin epäsystemaattisilta ja dokumentoinnin puutteellisuudesta johtuen kokonaiskuvaa tulosohtajaan ja ohjattavan viraston välisestä resursseja koskevasta vuoropuhelusta ollut vaikeaa muodostaa.

*Asiakirjan rakenne:* Yhdenmukainen, looginen ja selkeä esittämistapa tukevat neuvotteluosapuolten mahdollisuuksia arvioida ja tehdä johtopäätöksiä neuvottelun kohteena olevista kysymyksistä. Asiakirjojen tarkastelu on osoittanut, että vuoden 2005 tulostavoiteasiakirja on rakenteeltaan epäyhdenäinen ja peruskäsitteiden (toimitilavuokrat, henkilötyövuodet) käytön osalta epäjohtamukainen. Aikasarjojen esittämistapa ei tue kokonaisnäkemysten muodostamista ja käsitteiden käyttö ja sisältö on epäyhdenäistä. Vuoden 2006 tulostavoiteasiakirja on esitystekniikaltaan parempi mm. henkilötyövuosien esitystavan osalta. Toimintamenojen erittelyjen ja menojen koskevien aikasarjojen esittämistavan osalta tilanne ei kuitenkaan ole olennaisesti parantunut.

## **Rikosseuraamusviraston ja sen alaisen hallinnon tulossopimukset**

### **Kuvaus**

*Yleistä:* Keskeisten hallinnon prosessien kuvaaminen ja tiedotus tarjoavat prosessiin osallistuville mahdollisuuden varautua omalta osaltaan tuleviin tapahtumiin. Tulosohtaukset ja niihin valmistautuminen ovat toimintayksikön kannalta keskeinen tapahtuma. Rikosseuraamusviraston hallinnoimien kahden tulosohtausprosessin keskeiset tehtävät ja niiden ajoitus on esitetty suunnittelukellon avulla ja se on hallinnonalan toimijoiden saatavilla intranetissä. Kriminaalihuollon tiedot on

kuluvan vuoden osalta asianmukaisesti päivitetty, Vankeinhoitolaitoksen tietoja ei ole päivitetty.

Seuraava tarkastelu perustuu vuosien 2005, 2006 ja 2007 tulostavoiteasiakirjoihin. Terveystuotokseksen tulostavoiteasiakirjoja 2007 ei vielä ollut saatavissa (marraskuu 2007).

*Kriminaalihuolto:* Kriminaalihuollon tulostavoiteprosessin on todettu sisäisen tarkastuksen vuonna 2005 tekemissä arvioinneissa toimivan pääosin asianmukaisesti. Tämän jälkeen menettelyjä on edelleen kehitetty.

*Vankeinhoidon organisaatiomuutos:* Vankeinhoidon 1.10.2006 voimaantullut organisaatiouudistus on otettu huomioon Rikosseuraamusviraston ja vankiloitten välisessä tulostavoiteprosessissa vain terveydenhuollon uudelleen organisoimisen osalta. Muutoin vuoden 2006 tulossopimukset on tehty koko vuodelle Rikosseuraamusviraston ja vankiloitten välille. Siirtymäkauden määrärahavastuita ei ole muullakaan tavalla erikseen määrätty. Näyttää ilmeiseltä, että ainakin jotkut aluevankilat/vankilat ylittävät kuluvan vuoden toimintamäärärahansa. Ylitystapauksissa saattaa syntyä epäselvyyttä siitä, miten vastuut selvitetään aluevankilan ja vankilan välillä ja miten ylitykset rahoitetaan.

*Tavoiteasetanta:* Tulostavoitteiden perusrungon tulisi muodostua talousarviossa asetetuista tavoitteista. Toisena lähtökohtana ovat talousarvion mukaiset määrärahat sekä rahoitusta koskevat erittelyt. Aluevankiloitten 2007 tulostavoiteasiakirjat (valmisteluvaihe) ovat asianmukaiset keskeisten toimintatietojen ja tavoitteiden osalta. Määrärahatietojen esittämisessä on puutteita tulokertymän (mom. 12.25.50), palvelussuhdeasuntojen sekä työtoiminnan hintatukien osalta. Nämä ovat sisältäneet aikaisemmin Rikosseuraamusviraston ja vankiloitten välisiin tulostavoiteasiakirjoihin.

Aikasidonnaisten tavoitteiden asettamisessa on edistytty. Tulostavoiteasetusta selkeyttää tavoitteiden ryhmittely toimintavuoden ja pitemmän aikavälin tavoitteisiin. Vuoden 2007 tavoitteet ovat moninaisia, osittain jopa liiankin detaljoituja ja muilla keinoilla ohjattavia. Kun esim. toimenpide- ja kehittämishankkeeksi on esitetty valvontahenkilökunnan velvollisuus käyttää virkapukua avovankilassa, voidaan todeta, että tällaiset asiat eivät kuulu tulostavoiteasetuksen asialistalle, vaan niistä on päätettävä ja määrättävä erillisellä Rikosseuraamusviraston määräyksellä. Kohdittain tavoiteasetanta jää liian yleiselle tasolle (esim. sidosryhmäyhteistyö). Kun ei ole määritelty lähtötasoa eikä tavoitetta, ei tulostavoitteiden toteutustakaan voida arvioida.

*Henkilöstöresurssit:* Aluevankilaorganisaatioon siirtyminen antaa keskushallinnolle aikaisempaa paremmat mahdollisuudet resurssiohjaukseen. Tämä näkyy mm. siinä, että aluevankiloille on vuodelle 2007 asetettu velvollisuus siirtää henkilöstöresursseja aliresursoidulle Kaakkois-Suomen aluevankilalle. Henkilötyövuodet on esitetty tulostavoiteasiakirjassa teknisesti hyvin. Tulostavoiteasiakirjassa on kytkentä yleisellä tasolla tuottavuusohjelmaan, jonka mukaisesti Vankeinhoitolaitoksen henkilötyövuosia vähennetään 30 henkilötyövuodella vuonna 2007. Tätä vähennystä ei ole huomioitu aluevankiloitten henkilötyövuosissa.

Rikosseuraamusviraston luonnoksesta antaman lausunnon mukaan tulosohjausneuvotteluissa voitiin käsitellä vain vankiluvun vähenemisestä aiheutuva henkilötöyvuosien vähennys (8 htv vuonna 2007), jotka on kohdennettu aluevankiloille. Muita tuottavuussäästöjä ei ole voitu kohdentaa, koska näitä koskevat päätökset tehdään Rikosseuraamusviraston mukaan vuoden 2007 aikana.

*Peruskäsitteiden käyttö:* Vankeinhoitolaitoksen tulosohjauksessa on horjuvuutta mm. määrärahan mitoitusperusteiden osalta, jotka ovat vaihdelleet vuosittain. Vuoden 2005 tulosohjauskierroksella vankiloiden toimintamääräraha arvioitiin jaottelulla palkat muut toimintamenot ja kiinteistövuokrat. Vuoden 2006 tulosohjauskierroksella ei ole otettu kantaa toimintamäärärahan menoryhmäjakoon. Vuoden 2007 tulosohjauskierroksella toimintamenoja tarkastellaan valmisteluasiakirjoissa ryhmittelyllä pääomavuokrat, henkilöstömenot ja muut toiminnan menot. Kiinteistömenojen tarkastelussa yhteydessä laskelmat esitetään kuitenkin vankilojen vuokramenoista.

*Tulosohjausprosessin pirstoutuneisuus:* Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoiton koulutuskeskuksen tulosohjausprosessi muodostavat ehyen kokonaisuuden. Määrärahojen jako on pääsääntöisesti hoidettu tulosohjausprosessissa. Vankilojen tulosohjausjärjestelmä on sen sijaan määrärahaosalta pirstaleinen. Varsinaisen tulosohjausmenettelyssä tapahtuvan määrärahan jaon jälkeen jakoa täydentävät lukuisat lisämyönnot. Rikosseuraamusviraston diaarin mukaan määräraha hakemuksia on keskushallinnolle lähetetty vuosittain lähes 200 kpl. Osa hakemuksista ja lisämyönnoista on perusteltuja, koska niiden taustana on valtion talousarviossa myönnetty lisämäärärahat. Myös eräiden toimintojen rahoitus erillismäärärahoin (päihdetyö, CS- ja OMA -kurssit) saattaa olla perusteltua. Muut hakemukset johtuvat erillismenettelystä, joka on luotu ns. merkittävien toimintamenojen rahoittamiseksi.

*Merkittävät toimintamenojen hankkeet.* Rikosseuraamusvirasto on vuodelle 2007 varannut merkittäviin hankkeisiin 3 miljoonaa euroa Vankeinhoitolaitoksen toimintamäärärahaosasta. Aluevankiloille annettun ohjeen mukaan erillismäärärahaa voidaan hakea hankinnoille, joiden yksikköhinta on vähintään 5000 euroa. Merkittävien toimintamenojen hankkeiden käsittelymenettelyä ja sen kytkemistä tulosohjausprosessiin voidaan joissakin tapauksissa pitää tarpeellisena välttämättömien hankintojen turvaamiseksi. Rikosseuraamusvirasto on päättänyt (Dnro 15/232/2006) tiliviraston poistosuunnitelman tarkistamisesta valtiokonttorin määräyksen (VK 19.12.2005 Dnro 388/03/2005) mukaiseksi. Määräyksen mukaan käyttöomaisuuden aktivointivelvoite koskee omaisuutta, jonka vaikutusaika on vähintään vuoden ja jonka hankintahinta on vähintään 10 000 euroa.

*Menopaineiden hallinta.* Rikosseuraamusalalla menopaineita on viime vuosina aiheuttanut mm. tietohallintomenojen kasvu, jolle voidaan asettaa raamit Rikosseuraamusviraston ja Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen palvelusopimuksessa. Vähemmälle huomiolle ovat jääneet vankien terveydenhuoltomenot, jotka ovat viime vuosina kasvaneet vankiluvun nousua nopeammin. Kasvun syy on terveydenhuollon lääkäripalvelujen ulkoistaminen (2004 677 000 euroa, 2005 916 000 euroa, käyttö 31.10.2006 1 316 000 euroa). Tämä muutos on toteutettu varsinaisen tulosohjausprosessin ulkopuolella. Huomattava osuus menojen lisä-

yksestä aiheutuu yhden yksityisen palvelutuottajan laskutuksesta. Vankilat eivät ole kilpailuttaneet näitä palveluja. Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikön työjärjestyksen mukaan terveydenhuoltoyksikkö ja alueterveydenhuoltoyksiköt tekevät sopimukset ulkopuolisten terveystalvelujen toimittajien kanssa.

### **Johtopäätökset ja suositukset:**

#### **Oikeusministeriön ja Rikosseuraamusviraston välinen tulosohjaus**

*Tulosohjausprosessia tulisi kehittää siten, että se tukisi myös Rikosseuraamusviraston ja aluevankiloiden välistä tulosprosessia sen jatkumona.*

- 6) *tulosneuvottelussa sovittujen merkittävien kehittämishankkeiden resursointi on jätetty joissakin tapauksissa avoimeksi. Hankkeiden toteutuminen varmistaa osoittamalla niiden vaatimat resurssit samanaikaisesti kuin niiden toteuttamisesta sovitaan.*
- 7) *määrärahan tarvelaskelmia (menoerittelyjä) tulisi vankeinhoidon osalta tarkentaa, jotta voitaisiin varmistua siitä, että tarvearviot perustuvat yhtenevään tietopohjaan ja osapuolten yhteiseen näkemykseen*
- 8) *tulosneuvotteluissa tulisi sopia ne toimenpiteet, joilla toiminta sopeutetaan määrärahaan. Ellei sopeutus osapuolten käsityksen mukaan ole mahdollinen, olisi tulosopimukseen tarpeen kirjata ne toimenpiteet joihin esim. lisärahoituksen hankkimisen suhteen ryhdytään (vrt. talousarvioprosessi). Sopeuttamiseen liittyen, mutta myös yleisin perustein, tulosohjausmenettelyssä tulisi asettaa tavoitteita myös pidemmän aikajänteen taloudellisuus- ja tuottavuuskehityksen varmistamiseksi.*
- 9) *Tulosohjaus tulisi kytkeä kiinteämmin talousarvion täytäntöönpanoon. Varsinaiseen talousarvioon eduskuntakäsittelyssä mahdollisesti tehtävät muutokset sekä lisätalousarvioissa myönnettyt määrärahat sekä muut tuloksiin vaikuttavat muutokset tulisi käsitellä ja dokumentoida myös tulostavoiteasiakirjan muutoksina.*
- 10) *talousarvio- ja tulosohjausprosessissa resurssitarvearvioiden perusteena käytettävä käsitteistö pitäisi yhtenäistää ja vakiinnuttaa. Menojen arvioinnissa sekaannusta aiheuttavat vuokramenojen erilaiset laskentatavat (toimitilavuokrat, pääomavuokrat, vuokrat Senaatti-Kiinteistöille, kiinteistövuokrat).*

#### **Rikosseuraamusviraston ja vankiloiden välinen tulosohjaus**

- 11) *Rikosseuraamusviraston ja vankiloiden välinen ohjaus kattaa toiminnan eri osa-alueet ja tulostavoiteasiakirja sisältää runsaasti informaatiota. Kun ohjausprosessiin on uuden organisaation myötä tullut uusi taso, haasteena on jatkossa toimivan ohjaushierarkian muodostaminen eri tasojen välille. Aikaisemmin vankiloiden ja Rikosseuraamusviraston välisessä tulosohjauksessa käytetty ohjaustapa soveltuisi pääpiirteissään jatkossa aluevankilan ja sen alaisten toimintayksiköiden ohjaukseen. Rikosseuraamusviraston ja aluevankiloiden välisessä tulosohjauksessa voitaisiin tällöin keskittyä laaja-*

*alaisempiin kysymyksiin, kuten aluevankiloiden ja muiden ohjattavien toimintayksiköiden toimintaedellytysten turvaamiseen, riittävän yhdenmukaisuuden ja jatkuvan kehittämisen varmistamiseen sekä toimintasektoria koskevien valtakunnallisten vaikuttavuus- ja muiden tavoitteiden asettamiseen ja toteutumisen arviointiin.*

- 12) *aluevankiloille ja valtakunnalliselle terveydenhuoltoyksikölle myönnettävän määrärahan jakoperusteet tulisi täsmentää ja vakiinnuttaa. Jakoperusteet tulisi kirjata selkeästi tulosopimukseen tai taustamuistioihin.*
- 13) *tarpeetonta hallintoa ja epävarmuutta lisäävien erillisten rahoitusmenettelyjen (ns merkittävät toimintameno-hankkeet) määrää tulisi vähentää ja sopia tulosneuvotteluissa mahdollisimman kattavasti toimintavuoden resursseista.*

*Rikosseuraamusviraston lausunnon mukaan merkittäviin hankkeisiin on luettu myös vuodesta toiseen toistuvia hankkeita, vaikka ne liittyvät vankiloiden normaaliin toimintaan. Tämä on lisännyt lisämäärärahanomusten määrää. Lausunnon mukaan vuodesta 2007 lähtien luetaan merkittäviin hankkeisiin vain sellaiset hankkeet, jotka eivät toistu vuodesta toiseen.*

- 14) *terveydenhuoltopalvelujen ulkoistaminen saattaa olla perusteltua vankien lakisääteisten terveyspalvelujen turvaamiseksi. Rikosseuraamusviraston ja sen terveydenhuoltoyksikön tulisi huolehtia siitä, että näiden palvelujen kilpailutus hoidetaan taloudellisuusvaatimukset huomioon ottaen ja säännösten edellyttämällä tavalla. Terveys- ja huoltoyksikön työjärjestys ei anna selvää ohjetta siitä, kuuluuko kilpailutus terveydenhuoltoyksikön vai alueellisten terveydenhuoltoyksikköjen vastuulle. Tarkastusyksikkö suosittelee keskitettyä kilpailutusta, koska näin saadaan aikaan prosessikustannusten säästöjä.*
- 15) *lisäksi suositellaan nykyistä selkeämmin tavoitteiden ja resurssitarvelaskelmien välisen yhteyden osoittamista. Erittelyjen tarve korostuu erityisesti silloin kun määrärahat ovat niukat ja toimintoja joudutaan sopeuttamaan myönnettyyn määrärahaan. Kehittämistarvetta on myös tuottavuus- ja tehokkuustavoitteiden määrittelyssä.*

### 3.3 Tavoitebudjetointi

**Kuvaus:** Valtiokonttorin määräyksen (313/03/2004) mukaan tiliviraston taloussäännössä on määrättävä myönnettyjen määrärahojen sisäisten käyttösuunnitelmien laatimisesta ja hyväksymisestä sekä sisäisten tulostavoitteiden sisällöstä ja sopimismenettelystä. Rikosseuraamusviraston taloussäännön kohdissa 13 ja 14. on määrätty näiden ns. sisäisten budjettien laatimisesta. Valmisteltavana olevassa uudessa taloussäännössä esitetään tarkistusmenettelyjä yksiköiden välisten menojen ja tulojen budjettien vastaavuuden varmistamiseksi. Taloussäännössä ei ole määrätty tavoitebudjetoinnin tason tarkkuudesta. Nykyinen menettely perustuu käytössä olevan budjetointisovelluksen hankintavaiheen määrittelyihin.

Tavoitebudjetointi on menettely, jolla tulosityksikön johto kohdentaa toimintamäärärahan yksikön toiminnoille ja jonka avulla toiminnoista vastaavat voivat seurata määrärahojen käyttöä ja riittävyyttä. Rikosseuraamusalan toimintamenojen ja tulojen tavoitebudjetit laaditaan osatoiminnoille ja liikekirjanpidon tileille. Sisäisessä laskennassa osatoimintoja on lähes 300 kpl, tavoitebudjetoinnin piiriin kuuluva liikekirjanpidon tilejä on lähes 260 kpl. Vankeinhoitolaitoksen ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen suunnitelmätiedot laaditaan teknisesti budjetointisovelluksella (excel-sovellus), joka on keskitetty palvelinsovellus. Tavoitebudjettitiedot siirretään sovelluksesta taloudenohjausjärjestelmään. (Raindance). Taloudenohjausjärjestelmästä siirretään budjettisovellukseen kuukausitoteumatiedot. Budjettisovellusta on tällöin voitu käyttää hyväksi myös raportoinnin työvälineenä.

**Havainnot:**

Vuonna 2006 on sisäisten budjettien laatiminen ja niiden rekisteröinti taloudenohjausjärjestelmään hoidettu puutteellisesti. Vain Kriminaalihuoltolaitoksen ja Jokelan vankilan sisäiset budjetit on rekisteröity taloudenohjausjärjestelmään (tilanne syyskuu 2006). Rikosseuraamusvirastosta saadun tiedon mukaan vankilat ovat kuitenkin laatineet määrärahojen käyttösuunnitelmansa ohjeiden mukaisesti. Tavoitebudjettitietoja ei kuitenkaan ole osattu siirtää taloudenohjausjärjestelmään. Tämän johdosta tavoitebudjettitietoja ei ole myöskään niissä taloudenohjausjärjestelmän raporteissa, joilla seurataan tavoitteiden toteutumista.

Vertaamalla suunnitelmätietoja toteumatietoihin voidaan arvioida tulojen ja määrärahojen käytön suunnittelun ja valvonnan tasoa. Tiliviraston tulojen suunnittelun yleistaso voidaan arvioida tyydyttäväksi. Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen sisäisiä budjetteja voidaan pitää tasoltaan hyvinä; parannettavaa on siirtyvän erän käytön suunnittelussa. Vankeinhoitolaitoksen eräiden vankiloiden ja Rikosseuraamusviraston vuoden 2005 sisäiset budjetit ovat puutteellisia. Sisäiset budjetit poikkeavat huomattavasti esimerkiksi henkilöstömenojen ja toimitilavuokrien osalta vuoden 2005 toteumatiedoista. Tavoitebudjetoinnissa ilmeni huomattavia puutteita seuraavilla yksiköille/vastuualueilla: Rikosseuraamusviraston toiminnanohjaus, yhteiset täytäntöönpano- ja hallintotehtävät, tiliviraston yhteiset tehtävät, Vantaan vankila, ja Jokelan vankila.

## Johtopäätökset ja suositukset:

16) *Vankiloiden tavoitebudjettien siirtoa taloudenohjausjärjestelmään ei saada kuluvana vuonna toteutettua kattavasti. Rikosseuraamusviraston tulisi vuoden 2007 tulosohtauskierron yhteydessä ohjeistaa tulosityksiköiden tavoitebudjettien laadinta ja varmistaa menettelyt, joilla budjetit siirretään tai viedään taloudenohjausjärjestelmään. Tavoitebudjetointi on toistaiseksi ollut tulosityksikön johdon työkalu. Tavoitebudjetointia voitaisiin hyödyntää enemmän myös keskushallinnossa määrärahan käytön suunnittelussa ja toteutumisen seurannassa. Tämä edellyttää, että Rikosseuraamusvirasto määrää tulosityksiköiden tavoitebudjettien yhteisten seurantakohteiden sisällön (vähimmäistason) ja että keskushallinto valvoo tavoitebudjetoinnin toteutusta.*

*Rikosseuraamusvirasto on antamassaan lausunnossa ilmoittanut, että nykyinen budjetointisovellus on poistumassa käytöstä ja että uuden budjetointijärjestelmän käyttöönottoa (vuosi 2008) suunnitellaan. Vuoden 2007 tavoitebudjetit laaditaan poikkeuksellisesti excel-muotoon. Lausunnon mukaan tavoitebudjetit tulisi laatia myös siirtyvistä eristä.*

17) *Tavoitebudjetit laaditaan nykyisin osatoiminnoille ja liikekirjanpidon tilien tasolle ja se on siten hyvin yksityiskohtaista. Määrärahojen käytön suunnittelussa on toisaalta puutteita, koska siirtyvien erien käyttöä ei pääsääntöisesti suunnitella. Tavoitebudjetointi olisi tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa suurempina toiminnallisina kokonaisuuksina ja tärkeimpiin meno- ja tulolajeihin keskittyen. Suunnittelun tulisi kattaa myös siirtyvät erät.*

*Rikosseuraamusvirasto on antamassaan lausunnossa ilmoittanut, että se on pyytänyt Raindance-järjestelmän toimittajaa tekemään tietojärjestelmään muutokset, jotka mahdollistavat budjetoinnin karkeammalla tasolla. Lausunnossa arvioidaan, että menettelyjä voidaan muuttaa mahdollisesti jo vuonna 2007.*

## 4. SEURANTA JA RAPORTOINTI

### 4.1. Seurannan ja raportoinnin/kirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen järjestäminen

**Kuvaus:** Valtion talousarviosta annetun asetuksen 55 §:n mukaan viraston ja laitoksen on järjestettävä toiminnan tuloksellisuuden laskentatoimi siten, että se tuottaa taloudellisella ja luotettavalla tavalla viraston ja laitoksen ulkoisen ohjauksen tiedot sekä säädettyt tilinpäätös- ja toimintakertomustiedot. Tämän lisäksi on säädetty, että viraston ja laitoksen on järjestettävä johdon laskentatoimi ja sen hyödyntäminen viraston ja laitoksen tuloksellisen johtamisen ja talousarvioasetuksessa säädettyjen sisäisen valvonnan menettelyjen edellyttämällä tavalla.

Valtiokonttori on antanut tarkempia määräyksiä kirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen järjestämisestä, taloussäännöstä sekä toimintakertomusten ja kustannusvastaavuuslaskelman laatimisesta, sekä tuloksellisuustietojen sekä suunnittelun ja seurannan asiakirjojen julkaisemisesta NETRA:ssa.



Taloussääntöjen uudistamista koskevan Valtiokonttorin määräyksen mukaan taloussäännössä on määrättävä kirjanpidosta ja tuloksellisuuden laskentatoimesta. Tiliviraston kirjanpitoa koskevat taloussäännön määräykset ovat vanhentuneet taloushallintotehtävien siirryttyä palvelukeskukseen vuoden 2006 alussa. Uudistettu taloussääntö tuli voimaan 11.12.2006 ja on korjannut näitä puutteita.

Tuloksellisuuden laskentatoimen osalta uudessa taloussäännössä viitataan talousarvioasetuksen 55 §:ään ja todetaan, että tiliviraston tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimesta vastaa Rikosseuraamusviraston päällikkö. Kokonaiskuvaa sisäisestä laskennasta/tuloksellisuuden laskentatoimesta on vaikea hahmottaa, koska yhtenäistä kuvausta siitä ei ole olemassa.

Sisäisen laskennan tietosisältö muodostuu taloudenohjausjärjestelmän ja muiden täydentävien toimintajärjestelmien järjestelmien tietosisällöistä. Kokoavaa johdon tietojärjestelmää ei ole ollut käytettävissä. Johtamista ja päätöksentekoa tukeva tieto on tuotettu eri järjestelmistä saatavien raporttien perusteella kulloisenkin tarpeen mukaan. Tuloksellisuuden laskentatoimeen kuuluvia taloudenohjausjärjestelmää täydentäviä järjestelmiä ovat mm. toimintolaskenta (Tarmo) ja henkilöstöhallinnon ja palkanlaskennan tietojärjestelmä Prima sekä vankitietojärjestelmä ja kriminaalihuollon Tyyne- järjestelmä. Valtiontaloudentarkastusvirasto on erillisissä tarkastuksissa arvioinut Prima- ja Tarmo-järjestelmiä ja niitä koskevia kehittämistarpeita. Priman osalta puutteet eivät ole olleet merkittäviä. Tarmon osalta tilanne on toinen. Myös sisäisen tarkastuksen yksikkö on kuluneen vuoden aikana raportoinut Tarmon käyttöön ja hyödyntämiseen liittyvistä ongelmista. Näitä järjestelmiä ei ole tämän tarkastuksen yhteydessä erikseen tutkittu, vaan seuraavassa (kohta 4.2) hyödynnetään aikaisempaa arviointitietoa.

Tietojärjestelmistä saatavien tietojen hyödyntämisessä ongelmana on, keskeisten tietojen yhdistäminen on hankalaa ja virhealtista. Tämän arvioinnin yhteydessä perehdyttiin ministeriön BO-järjestelmän taloustietokantaan (Tatjana-Universe). Tietokannan ominaisuudet ja käytettävyys vaikuttivat hyviltä. Järjestelmästä saatava taloustietoja vuodesta 2001 alkaen. Järjestelmästä saadaan myös eräitä keskeisiä suoritettietoja, esimerkiksi vankipäivien toteumatiedot. Vireillä on lisäksi oikeusministeriön henkilöstön tilastotietojen siirto järjestelmään (henkilötyövuodet). Järjestelmän puutteena on, että tietojen siirrosta mahdollisesti syntyviä virheitä ei kontrolloida riittävästi. Vuoden 2005 rikosseuraamusalan toimintamenotiedoista puuttui 80 000 euroa. Vankipäivien toteumatiedot on saatavissa järjestelmästä vasta vuodesta 2005 alkaen.

#### **Havainnot:**

Rikosseuraamusvirasto toimi lähes vuoden ilman ajan tasalla olevaa taloussääntöä. Vaikka tilannetta voi jossain määrin ymmärtää vuoden aikana vaihteittain toteutuneiden organisaatiomuutosten sekä vastuuhenkilöiden vaihdosten johdosta, liittyy ajantasaisen taloussäännön puuttumiseen erityisesti vastuiden määrittelyn kannalta suuria riskejä. Puutteena voidaan pitää myös sitä, että tuloksellisuuden laskentatoiminta koskeva kuvaus on taloussäännössä niin yleisellä tasolla, että kokonaiskuvaa siitä ei pysty muodostamaan. Sitä ei ole dokumentoitu myöskään muulla tavoin.

## Johtopäätökset ja suositukset

18) *Taloussääntö määrittää toiminnan ja talouden suunnittelun ja seurannan prosessit, tehtävät ja vastuut. Sen toimivuutta sisäisen valvonnan välineenä tulisi seurata jatkuvasti. Myös Valtiokonttori on korostanut määräyksessään (Dnro 313/03/2004) taloussäännön jatkuvan ylläpidon tärkeyttä osana sisäisen valvonnan järjestelyä. Erityisen tärkeää taloussäännön toimivuuden seuraaminen on nykyisessä muutostilanteessa, missä uuden organisaation toimintatavat ja menettelyt sekä yhteistyö palvelukeskuksen kanssa ovat vasta muotoutumassa. Seurannan varmistamiseksi ehdotetaan, että taloussäännön voimassaoloaika rajoitettaisiin 1-2 vuoteen. Lisäksi suositellaan tuloksellisuuden laskentatoimen kokonaisuuden nykyistä selkeämpää esittämistä taloussäännössä. Tämä täydennys voitaisiin toteuttaa esim. uudistetun taloussäännön tulevien päivitysten yhteydessä.*

## 4.2. Raportoinnin oikeellisuus ja riittävyys

### Kuvaus:

*Kirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen oikeellisuus ja riittävyys:* Valtiotalouden tarkastusvirasto vastaa Rikosseuraamusviraston tilintarkastuksesta ja laatii vuosittain tilivirastoa koskevan tilintarkastuskertomuksensa. Tässä arvioinnissa tukeudutaan tilintarkastuksen tuottamaan tietoon kirjanpidon ja laskentatoimen oikeellisuutta ja tuloksellisuuden raportointia koskevilta osin.

Tilintarkastus kohdistuu tiliviraston tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja tuloksellisuuden laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen. Rikosseuraamusviraston kirjanpito ja tilinpäätös ovat olleet asianmukaisesti hoidettuja. Myöskään talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamisen suhteen ei tilintarkastajalla ole ollut huomautettavaa. Sisäisen valvonnan osalta on osoitettu joitakin kehittämistarpeita, erityisesti huomiota on kiinnitetty tuloksellisuuden laskentatoimen kehittämiseen.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma: Rikosseuraamusviraston toimintakertomukseen sisältyy säännösten mukaisesti vuotta 2005 koskeva sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma. Se on laadittu koko tiliviraston osalta ministeriössä toimineen työryhmän tukemana asiantuntija-arviona. Samoin laadittiin myös oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen tiliviraston lausuma. Myös keskeisissä kehittämiskohteissa oli vastaavuuksia. Keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi on arvioitu organisaatiomuutoksille asetettujen tavoitteiden saavuttamisen varmistaminen, toiminnan ja talouden ohjausjärjestelmien kehittäminen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjen kehittämiseen.

### Havainnot

*Sisäinen valvonta:* Sisäisen valvonnan kehittämiskohteiksi määritellyt osa-alueet vaativat pitkäjänteistä työtä. Kuluneena vuonna kehittämistyö näyttää edenneen vain kaikkein kiireisimpinä pidettyjen asiakokonaisuuksien osalta (uuden organi-

saation vaatimat hallintosäädökset), kuten arvioinnin yhteydessä tehdyt havainnot osoittavat

*Tuloksellisuuden laskentatoimen kokonaisuus:* Rikosseuraamusviraston suunnittelu- ja seurantatietojen raportointi ei kaikilta osin täytä säädösten mukaisia vähimmäisvaatimuksia eikä myöskään johdon tietotarpeita. Laskentatoimen puutteet ja epäkohdat ovat sekä ministeriön että viraston tiedossa ja laskentatoiminta on asteittain pyritty kehittämään. Uusien järjestelmien toteutus ja käyttöönotto ei kuitenkaan ole sujunut ongelmitta. Tässä yhteydessä arvioinnissa selvitetään tarkemmin hallinnonalan tarpeisiin luodun yhteisen toimintolaskentajärjestelmän TARMO:n käyttö-ongelmia.

*Toimintolaskentajärjestelmä:* TARMO-toimintolaskelmajärjestelmä otettiin Rikosseuraamusviraston tehtäväalueella käyttöön vuoden 2006 alusta. Sen avulla tuotetaan mm. henkilökunnan työajan jakautumatiedot, joita tarvitaan mm. tuloksellisuuden seurannassa. Sisäisen tarkastuksen yksikkö on keväällä 2006 suorittamassaan tarkastuksessa kiinnittänyt Rikosseuraamusviraston huomioita TARMO:n käyttöönotossa esiintyneisiin ongelmiin. Tarkastuskertomuksessa (12.4.2006 Dnro 1/232/2006; Helsingin vankilan myyntitoiminnan tarkastus) on annettu suosituksia raportoinnin asianmukaiseksi järjestämiseksi. Rikosseuraamusvirasto ei ole antanut tarkastuskertomuksesta pyydettyjä kommentteja. Myös valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastajan väliraportissa 2/2006 on selvitetty TARMO:n käyttöönoton ongelmia. Toimintokohtaisten kustannusten laskentaan sisältyy virhelähteitä, jotka johtuvat sekä vastausprosentin alhaisuudesta että toimintokohtaisten työaikamerkintöjen virheistä. Väliraportin arvion mukaan laskentaperusteiden luotettavuutta voidaan näiltä osin helposti parantaa, mutta ajallisesti vasta vuodelta 2007.

*Seuranta- ja raportointitiedon julkistaminen:* Rikosseuraamusviraston suunnittelu- ja seurantatietojen julkistamisen menettelyt eivät kaikilta osin täytä asetettuja vähimmäisvaatimuksia. Suunnittelu- ja seurantatietojen julkistamisessa NETRA:ssa on ollut puutteita. Myös rikosseuraamisalan intranetin (KONRANET) käyttö on ollut epäyhtenäistä ja sattumanvaraista. Oman erityistapauksensa muodostaa Vankeinhoidon koulutuskeskus joka kuuluu Rikosseuraamusvirastoon tilivirastoon, mutta jota ministeriö tulosohjaa. Tästä ristiriitaisesta tilanteesta johtuen sitä koskeva raportointi on epäjohdonmukaista. Hallinnonalan henkilöstötilinpäätösten laadinnassa ja julkistaminen ei ole yhtenäistä. Rikosseuraamusviraston henkilöstötilinpäätös on laadittu ja julkistettu NETRA:ssa. Se ei kuitenkaan sisällä koulutuskeskuksen tietoja. Oikeusministeriö ei ole laatinut henkilöstötilinpäätöstä, henkilöstöstrategian mukaan ministeriö laati henkilöstökertomuksen vasta vuonna 2007. Rikosseuraamusviraston tiliviraston toimintakertomuksessa ja tilinpäätöslaskelmissä koulutuskeskuksen tiedot sisältyvät tilinpäätöslaskelmiin. Koulutuskeskus ei kuitenkaan sisälly toimintakatsaukseen, tuloksellisuuden kuvaukseen eikä sisäistä valvontaa koskevaan osuuteen. Koulutuskeskuksen vastaavat tiedot eivät sisälly oikeusministeriön tiliviraston toimintakertomukseen eivätkä ministeriön hallinnonalan toimintakertomukseen. Koulutuskeskuksen tiedot on kuitenkin raportoitu hallituksen vuoden 2005 tilinpäätöskertomuksessa.

## Johtopäätökset ja suositukset:

19) *Rikosseuraamusala tarvitsee käyttökelpoisen taloussuunnittelun ja raportoinnin työkalun. Vankeinhoitolaitoksen ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen käytössä oleva budjetointisovellus ei ole toimintavarma. Tämän vuoksi tulisi selvittää budjettisovelluksen korvaamista muilla järjestelmillä. BO-järjestelmä antanee tähän hyvän perustan edellyttäen, että järjestelmässä on tietojen siirron oikeellisuuden varmistavat kontrollit. Keskeisten henkilöstötietojen (henkilötyövuodet) ja asiakastietojärjestelmien (VATI ja TYYNE) tietojen liittäminen järjestelmistä parantaisit olennaisesti järjestelmän käyttökelpoisuutta.*

*Rikosseuraamusvirasto ilmoittaa lausunnossaan kiirehtivänsä BO-järjestelmän käyttöönottoa, koska järjestelmään voidaan tehdä takautuvia simulointeja, joiden avulla voidaan paremmin ottaa huomioon mm. organisaatiomuutosten vaikutukset raportoinnissa. Uusi budjetoitijärjestelmä suunnitellaan oletettavasti BO-alustalle.*

20) *Toimintolaskentajärjestelmä. Arvioinnin yhteydessä käydyissä keskusteluissa todettiin, että TARMO:n nykymuotoiset toimintoluokittelut eivät nivoudu riittävän hyvin Vankeinhoitolaitoksen toimintoihin ja että uusi toimintoluokittelu on Rikosseuraamusvirastossa valmisteltavana. TARMO-järjestelmän päivitysten osalta toistetaan jo aikaisemmassa kertomuksessa annettu suositus: päivityksen pitäisi perustua puolivuotiskautta tiheämpiin jaksoihin. Muilta osin viitataan tarkastusviraston väliraporttiin.*

*Rikosseuraamusvirasto ilmoittaa lausunnossaan, että vuonna 2006 seurantatiedot ovat vääristyneet, koska huomattava osa työajasta on kirjautunut tukipalveluihin lähityön sijasta. Uudet toimintoluokittelut on otettu käyttöön 1.1.2007 lukein*

21) *Raportoinnissa tulee huolehtia siitä, että Vankeinhoidon koulutuskeskuksen tulostavoitteiden toteutus selvitetään tiliviraston toimintakertomuksessa.*

22) *NETRA JA KONTRANET. Oikeusministeriö on antanut ohjeen (24.10.2006) alaiselleen hallinnolle suunnittelun ja seurannan asiakirjojen sekä tuloksellisuustietojen julkaisemisesta NETRA:ssa. Raportoinnin taso paranee huomattavasti, mikäli Valtiokonttorin ja oikeusministeriön ohjeita käytännössä noudatetaan Oikeusministeriön sisäisiä intranet-järjestelmiä (OIVA, ILONA ja KONTRANET) käytetään vaihtelevasti hyväksi toimintasektoreiden suunnittelu-, seuranta- ja tuloksellisuustietojen julkaisemisessa. Rikosseuraamusviraston tulisi NETRA-tietojen täydentämisen ohella huolehtia siitä, että keskeiset (eli NETRA:n ulkopuolelle jäävät) tiedot viedään KONTRANET:iin. Julkaisuaan voidaan katsoa kuuluvaksi esimerkiksi aluevankiloiden, terveydenhuoltoyksikön ja aluetoimistojen kanssa tehtävät tulossopimukset ja näiden toteuttamisen raportointi.*

## **Liite ARVIOINNIN PÄÄASIALLINEN TAUSTAMATERIAALI**

### **Arvioinnissa käytetty aineisto:**

Valtion talousarviosta annettu laki (423/1988) ja asetus (1243/1992)  
 Valtiovarainministeriön ohje vuoden 2007 talousarvioehdotuksen laadinnasta  
 VM 10/01/2006  
 Valtiovarainministeriön ohjeet toiminta- ja taloussuunnitelmien sekä talousarvioehdotusten laadinnasta TM 0402, TM 0501, TM 0601

Oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen (TV 150) taloussääntö  
 Rikosseuraamusviraston (TV 151) taloussääntö  
 Oikeusministeriön työjärjestys  
 Rikosseuraamusviraston työjärjestys

Hallituksen tilinpäätöskertomus vuodelta 2005  
 Rikosseuraamusviraston (TV 150) toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat vuodelta 2005  
 Rikosseuraamusviraston henkilöstötilinpäätös 2005

Valtion talousarviot 2002 - 2007  
 Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmat 2007 – 2011

Tulosohjauksen terävöittäminen VM 9/2003  
 Oikeusministeriön hallinnonalan tulosohjauksen ja suunnittelujärjestelmän kehittämisen (Julkaisusarja Toiminta- ja hallinto 2004:15)

#### **Tulostavoiteasiakirjat\*:**

OM ja kriminaalipoliittinen osasto tulossopimukset 2005-2007  
 Kriminaalipoliittinen osaston ja Rikosseuraamusvirasto tulossopimukset 2005-2007  
 Kriminaalipoliittinen osaston ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen tulossopimukset 2005-2007  
 Rikosseuraamusviraston ja vankiloiden tulossopimukset 2005-2006  
 Rikosseuraamusviraston ja aluevankiloiden tulossopimukset 2007  
 Rikosseuraamusviraston ja aluetoimistojen tulossopimukset 2005-2007

\*2007 = vuoden 2007 tulossopimusten valmisteluvaiheen dokumentit

VTV Rikosseuraamusviraston tiliviraston tarkastuskertomukset 2002-2006

Hyvän johtamis- ja hallintotavan edistäminen oikeusministeriön hallinnonalalla (Julkaisusarja Toiminta- ja hallinto 2006:22)

Valtion viraston ja laitoksen sekä rahaston sisäinen valvonta ja riskienhallinta (VM Valtionvarain controller -toiminto 2005)

BO-järjestelmän raportteja 2001 – 2006 ("Tatjana universe")  
 Raindance-taloudenohjausjärjestelmän raportteja 2001- 2006  
 Prima/eHRMinfo –raportteja 2005  
 Netra (raportointi-osio)

30.11.2006/Anne Hartoneva

**POHJOIMAISTA VERTAILUA VANKEINHOIDON VOIMAVAROISTA**Eräitä vertailutietoja Suomesta, Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta

Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan vankeinhoitoa koskeva, yhteismitalliseksi koottu tuorein aineisto käsittelee viisivuotiskautta 1999 – 2003. Siitä huolimatta, että aineisto on pari vuotta vanhaa, sitä voitaneen nimenomaan vertailtavaksi laadittuna pitää asianmukaisimpana käsillä olevana aineistona.

*Aloitettut vankeusrangaistukset vuoden aikana*

Vuosi	1999	2001	2003
Suomi	3 373	4 142	4 604
Ruotsi	9 300	9 317	10 721
Norja	8 036	8 551	8 505
Tanska	11 699	8 879	9 498

*Vankeusrangaistukseen tuomittujen vankien lukumäärä tietyinä päivinä*

Vuosi	1999	2001	2003
Suomi	2 218	2 477	2 845
Ruotsi	3 872	4 520	5 044
Norja	1 756	2 008	2 162
Tanska	2 502	2 221	2 415

*Vankeinhoidon paikkakapasiteetti vuoden lopussa*

Taulukkoon on kokonaislukumäärän jälkeen merkitty sulkuihin avolaitospaikkojen määrä.

Vuosi	1999	2001	2003
Suomi	3 313 (836)	3 186 (777)	3 286 (800)
Ruotsi	5 600 (1 166)	5 934 (1 165)	6 284 (1 226)
Norja	2 923 (897)	2 923 (886)	3 054 (1 036)
Tanska	3 752 (1 339)	3 493 (1 189)	3 891 (1 406)

### *Vankipaikkojen käyttöaste prosentteina*

Vuosi	1999	2001	2003
Suomi	83	99	109
Ruotsi	88	93	99
Norja	85	94	96
Tanska	93	91	96

### *Rikosseuraamusalan henkilöstön määrä suhteessa rikosseuraamusta suorittavien määrään*

Taulukon ensimmäinen luku on keskusviraston, toinen vankeinhoidon ja kolmas kriminaalihuollon henkilöstön määrä suhteessa 100 asiakkaaseen.

Vuosi	1999	2001	2003
Suomi	4 - 93 - 6	4 - 88 - 7	3 - 78 - 7
Ruotsi	6 - 110 - 9	4 - 99 - 9	4 - 94 - 8
Norja	3 - 112 - 12	2 - 103 - 12	6 - 100 - 16
Tanska	4 - 100 - 7	6 - 107 - 6	5 - 98 - 6

### Rikosseuraamusalaa koskevia kustannustietoja vuodelta 2005 (Tanska vuodelta 2004)

Suomessa rikosseuraamusalan toimintamenot olivat 198,1 miljoonaa euroa. Henkilöstömenojen osuus oli 60 %.

Ruotsin rikosseuraamusalan kustannukset olivat 5 576 miljoonaa kruunua. Tästä summasta henkilöstöön liittyvät kustannukset olivat 62 % (sisältää palkkauskustannusten ohella muun muassa koulutus- ja terveydenhuoltomenot).

Norjan rikosseuraamusalan kustannukset olivat 1 909 miljoonaa kruunua. Tästä summasta henkilöstöön liittyvät kustannukset olivat 74 %.

Vuonna 2004 Tanskan rikosseuraamusalan kustannukset olivat 1 992 miljoonaa kruunua. Suljetuissa vankiloissa kustannukset olivat vankia kohden noin 1 640 kruunua päivässä. Avovankiloissa vastaava kustannus oli noin 820 kruunua.

Rikosseuraamusalan tuottavuussäästöt 2006-2011*								
Rikosseuraamusalan henkilöstövuosien kokonaismäärä 31.12.2005.							3129	
<b>Vhi</b>	<b>Toimenpide</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>Yhteensä</b>
	Henkilöstövuodet							2735
	Palvo	16	18					34
	Vankiluvun lasku		8	8	20	31	33	100
	ESA		3	3	8	12	12	38
	LSA		2	2	4	7	8	23
	KSA		1	1	3	4	5	14
	ISA		1	1	3	4	4	13
	PSA		1	1	2	3	4	11
	Toimintojen uudelleen järjestäminen ja kehittäminen	13	4	5	12	38	47	119
	<b>Yhteensä</b>	<b>29</b>	<b>30</b>	<b>13</b>	<b>32</b>	<b>69</b>	<b>80</b>	<b>253</b>
	<b>Lopputulos tuottavuussäästöjen jälkeen</b>							<b>2482</b>
<b>KhI</b>	<b>Toimenpide</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>Yhteensä</b>
	Henkilöstövuodet							284
	Siivous- ja kiinteistö-		3				1	4
	hoidon ulkoistaminen			2				2
	Sopentuvan leirikeskuksesta luopuminen			10				10
	Eu-projekteista luopuminen				4	4	4	12
	Yhdyskuntaseuraamusten tukiprosessin kehittäminen							
	* täytäntöönpanosihteeritys							0
	* apuvalvojat							28
	* lähivankilayhteistyö							28
	* tietotekniikka							0
	<b>Yhteensä</b>	<b>0</b>	<b>3</b>	<b>12</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>28</b>
	<b>Lopputulos tuottavuussäästöjen jälkeen</b>							<b>256</b>
<b>Rise</b>	<b>Toimenpide</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>Yhteensä</b>
	Henkilöstövuodet 31.12.2005							110
	Palvo	9	3					12
	Vankiluvun lasku							0
	Tukitoimintojen uudelleen organisointi							0
	Organisoinnin kehittäminen	1	4	2	2	2	2	13
	Tietohallinnon keskittäminen							
	<b>Yhteensä</b>	<b>10</b>	<b>7</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>25</b>
	<b>Lopputulos tuottavuussäästöjen jälkeen</b>							<b>85</b>
<b>KAIKKIAAN</b>								
	<b>Tuottavuussäästöt kaikkiaan</b>							<b>306</b>
	<b>Henkilöstövuosien määrä tuottavuussäästöjen jälkeen suunnittelukauden lopussa 2011</b>							<b>2823</b>
<b>Vankeuslaki ja muut lisäystarpeet **</b>								
		<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>Yhteensä</b>
**	Vankeuslain toteuttaminen**	10	45					55
	Nk. Piikkituntien vaikutus	16						16
	<b>Yhteensä</b>	<b>26</b>	<b>45</b>					<b>71</b>
<b>Nettovaikutus (tuottavuussäästöt-lisäykset) - keskusteltava???</b>								
								<b>235</b>
<b>Rikosseuraamusalan henkilöstövuosia suunnittelukauden lopussa</b>								
								<b>2894</b>
* Oletetaan vankiluvun aleminen (sakkorangaistuksen vähentyvä käyttö, valvottu koevapaus ja yhdyskuntapalvelun lisääntyvä käyttö), ulkoistamisten toteutus, prosessien kehittäminen (tukitoimintojen uudelleen organisointi:Vhi ruokahuolto, vankien työtoiminta ja vankikuljetus)								
<b>** Vankeuslain henkilöstövuosia ja toimintamenoja lisäävä vaikutus</b>								
	<b>asia</b>			<b>htv lisäys</b>	<b>€/vuosi</b>	<b>€/kerta</b>		
HE 263	sijoittajaysiköiden (5 kpl) perustaminen			40	1 500 000			
	toimintajärjestelmät			15	970 000			
	toiminnan muutokset				10 000			
	vankien toimintaraha (+verottomuus 80 000)				55 000			
	tutkintavankien säilytys ja toiminta				70 000			
	<b>YHTEENSÄ NOIN</b>				<b>2 800 000</b>			
HE 262	ehdonalaisen vapauden valv				200 000	-300 000		
	valvottu koevapaus				50 000			
	hovi oikeus (2 hv)				100 000			
	jäännösrangaistus				280 000			
	<b>YHTEENSÄ NOIN</b>				<b>630 000</b>	<b>-800 000</b>		
<b>volymi</b>	<b>Vankiluku-ennuste</b>	<b>tot 2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	
<b>oletus</b>	Vankeja vankilassa		3675	3625	3525	3425	3300	
	Vankeja valvotussa koevap.		25	75	175	275	400	
	Vankeja kirjoilla		3700	3700	3700	3700	3700	

*Ju*



**KPON TUKI RISELLE TUOTTA VUUSHANKKEISSA - MUUTOKSESSA**

Ruokahuollon esiselvitys on ensimmäinen malli, jota Rise voisi soveltaa muihinkin tuottavuushankkeisiin eli muutoshankkeisiin. Ruokahuollossa testattiin kokenutta konsulttia, menetelmiä ja projektityötä todella tiukalla aikataululla. Loppuraportin yhteydessä lähetän kaikille esiselvitykseen osallistuneille arviointilomakkeen, jonka tuloksia voidaan käyttää hyväksi muissa tuottavuushankkeissa.

<b>MUUTOKSEN VAIHEET</b> (Jouko Toivonen 17.10.06)	<b>KPON TARJOAMA TUKI ???</b>	<b>RISEN ODOTUKSET</b> <b>KPO:n TUELLE</b>
1. tunnistetaan muutostarve nykytilan tietojen eli faktojen perusteella	<ul style="list-style-type: none"> <li>• auttaa keräämään tietoja etenkin nyt, kun Risen talouskokemus on ohutta ja suunnittelijat lähes puuttuvat</li> <li>•</li> </ul>	
2. kootaan muutosryhmä	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tuo tarvittavaa vaikutusvaltaa muutosryhmään</li> </ul>	
3. luodaan visio ja toteutuksen strategia, toteutussuunnitelma ja budjetti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hankkii vertailutietoja ja kokemuksia ja henkilöitä muista ministeriöistä ja virastoista</li> <li>• tekee strategiset ratkaisut</li> <li>• auttaa keräämään rahoitusta</li> <li>• ”myy” vision ja strategian ylöspäin OM:lle, VM:lle ja muille</li> <li>•</li> </ul>	
4. kommunikoidaan muutostarve ja visio	<ul style="list-style-type: none"> <li>• sitouttaa muutokseen ylemmät tahot</li> </ul>	
5. valtuutetaan muut toimimaan vision mukaisesti	<ul style="list-style-type: none"> <li>• esittää muutoksen edellyttämät normit</li> </ul>	
6. suunnitellaan ensimmäiset toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hankkii bonuksia muutosagenteille???</li> </ul>	
7. toteutetaan lisää muutoksia	<ul style="list-style-type: none"> <li>• tukee ja edistää omalta osaltaan muutosta tukevaa HR:ää ja poistaa vanhoja rakenteita työnjaon mukaan</li> </ul>	
8. vakiinnutetaan uusi toimintatapa	<ul style="list-style-type: none"> <li>• seuraa ja valvoo, että suunnitellut resurssimuutokset toteutuvat</li> </ul>	
muuta, mitä		

MUISTIO  
Kriminaalipoliittinen osasto  
Jari Lohi  
22.5.2006

Dnro 6/633/2004 ja  
Dnro2/631/2006

**Asia: Päätös aluevankiloiden sijoittajayksiköiden perustamisesta ja niiden sijainnista sekä aluevankiloihin kuuluvista vankiloista**

### 1. Esityksen taustaa

Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annettua lakia on muutettu (788/2005) vankeinhoitolaitoksen organisaatiouudistukseen liittyen. Vankeinhoitolaitokseen kuuluvista nykyisistä 21 vankilasta muodostetaan viisi aluevankilaa. 1.10.2006 voimaan tulevan lain mukaan aluevankilat perustetaan valtioneuvoston asetuksella ja sijoittajayksikön ja vankilan perustamisesta päättää oikeusministeriö.

Valtioneuvoston asetus rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta on annettu 26.1.2006 (84/2006). Asetuksen 19 §:n mukaan aluevankilat ja niiden päätoimipaikat ovat seuraavat:

- 1) Etelä-Suomen aluevankila, päätoimipaikka Riihimäen kaupunki
- 2) Itä-Suomen aluevankila, päätoimipaikka Kuopion kaupunki
- 3) Kaakkois-Suomen aluevankila, päätoimipaikka Mikkelin kaupunki
- 4) Länsi-Suomen aluevankila, päätoimipaikka Turun kaupunki
- 5) Pohjois-Suomen aluevankila, päätoimipaikka Oulun kaupunki.

Aluevankiloiden sijoittajayksiköitä ei ole vielä perustettu, niiden sijaintia ei ole määrätty ja päättämättä on vielä se, että mitkä vankilat kuuluvat kuhunkin aluevankilaan. Aluevankilakohtaisen vankilarakenteen määrittelyssä on kysymys siitä, miten aluevankilan toimialueella sijaitsevat vankilat ja niiden alaiset yksiköt (kaikkien yksiköiden yhteismäärä 34) ovat organisoitavissa siten, että aluevankiloiden vankilarakenne tukee vankeuslain tavoitteiden toteutumista ja että vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistukselle asetetut, erityisesti henkilöstörakennetta koskevat tavoitteet toteutuvat.

### 2. Sijoittajayksiköiden ja vankiloiden perustamista koskeva aikaisempi valmistelu

Vankeinhoitolaitoksen organisaatiouudistuksen valmistelun kuluessa tehtiin oikeusministeriössä 27.1.2005 alustava linjaus, joka koski aluevankiloiden päätoimipaikan ohella sijoittajayksiköiden sijaintia ja aluevankiloihin kuuluvien vankiloiden määrittelyssä noudatettavia periaatteita.

#### Sijoittajayksiköiden perustaminen ja niiden sijainti

Sijoittajayksikön sijaintivankilalla tarkoitetaan vankilaa, johon vangit ovat pääsääntöisesti sijoitettuna sinä aikana kun sijoittajayksikön henkilökunta työskentelee heidän kanssaan rangaistusajan suunnitelman laatimiseksi. Sijoittajayksiköiden sijaintia koskevan alustavan päätöksen mukaan sijoittajayksiköiden sijaintivankilat olisivat aluevankilan sijaintikunnassa sijaitsevia vankiloita. Sijoittajayksikkö sijaitsisi siten Riihimäen, Turun, Mikkelin, Kuopion ja Oulun vankiloissa.

### Aluevankiloihin kuuluvat vankilat

Oikeusministeriö totesi edellä mainitun Rake- hankkeen valmisteluvaiheen linjauspäätöksen (27.1.2005) yhteydessä eräitä aluevankiloiden vankilarakennetta määriteltäessä huomioon otettavia, Rake- hankkeen keskeisten tavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeitä seikkoja. Tuolloin kiinnitettiin huomiota mm. edellytyksiin toteuttaa suunnitelmallista ja tavoitteellista vankeinhoitoa ja kehittää vankien toimintoja. Edelleen kiinnitettiin huomiota mahdollisuuksiin lisätä lähityötä tekevän henkilöstön määrää keskittämällä hallinto- ja muita palvelutehtäviä ja todettiin, että vankilayksiköiden jakautuminen mahdollisimman harvalukuisiin, toiminnallisesti selkeisiin ja kehittämistavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin on omiaan edesauttamaan myös aluevankilan toiminnallista hallittavuutta.

Vuoden 2005 aikana ei tehty alustavaa päätöstä aluevankiloiden vankilarakenteesta. Asiassa oli esillä useita ratkaisuvaihtoehtoja. Rikosseuraamusvirasto katsoi tuolloin lausunnossaan (23.3.2005), että ”suunnittelupäätös tulisi tehdä vasta sen jälkeen kun tarkempi aluevankilakohtainen henkilöstömitoitus yksityiskohtaisesti, yksiköiden johtosuhteet sekä johdon tarvitsema tuki sekä yksiköiden että aluevankilan johdon osalta on tarkemmin selvitetty”.

## **3. Esityksen valmistelu**

### **3.1. Sijoittajayksiköiden perustaminen ja sijainti**

Sijoittajayksikön sijaintivankiloita koskeva alustava päätös on ollut organisaatiouudistuksen valmistelun pohjana, eikä ole ilmennyt tarvetta muuttaa sen sisältöä nyt asiasta asetuksen antamisen jälkeen päätettäessä. Päätös sijoittajayksikön perustamisesta ja niiden sijaintivankiloista tehtänee Rikosseuraamusviraston esityksen mukaisesti (10.5.2006).

### **3.2. Aluevankiloihin kuuluvat vankilat**

#### **3.2.1. Rikosseuraamusviraston esitykset 15.12.2005, 14.2.2006, ja 10.5.2006**

Rikosseuraamusvirasto teki 15.12.2005 esityksensä aluevankiloihin kuuluvista vankiloista. Esityksen mukaan jokainen vankeinhoitolaitoksen erillään muista yksiköistä sijaitseva yksikkö (lukuun ottamatta nykyisten suljettujen vankiloiden välittömässä läheisyydessä olevia avovankilaosastoja) olisi oma vankilansa, jossa olisi oma johtajansa. Nykyisten 21 vankilan sijasta aluevankiloihin kuuluvien vankiloiden yhteismäärä olisi tuon esityksen mukaan 28.

Kriminaalipoliittinen osaston kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen Rikosseuraamusvirasto teki uuden esityksen 14.2.2006. Neuvotteluissa oli keskeisesti esillä Vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistukselle asetettujen hallintohenkilökunnan vähentämistavoitteiden ja valtionhallinnon tuottavuusohjelman asettamien vaatimusten huomioon ottamisen tärkeys aluevankiloiden henkilöstöratkaisuihin vaikuttavia päätöksiä tehtäessä sekä vankilan johtajien tehtävien muuttuminen uudistuksen voimaantullessa. Rikosseuraamusviraston uuden esityksen mukaan vankilayksiköiden yhteenlaskettu lukumäärä aluevankiloissa olisi 26, mutta johtajien toimenkuvien järjestelyillä (mm. joillakin laitoksilla yhteinen johtaja), joita esityksessä ei yksilöity, vankilan johtajien lukumäärä olisi vain 19.

Rikosseuraamusviraston esityksessä 10.5.2006 vankiloiden lukumäärä on 26. Perusteena virasto esittää mm. että vankilayksiköt ovat niin suuria, että niissä tarvitaan paikalla olevaa johtamista ja että vankilan johtajien roolin muuttuminen aluevankilarakenteessa tukee tätä käsitystä. Esityksen liitteenä on selvitys Rake- hankkeen vaikutuksista vankiloiden johtamistehtävien määrään. Siitä ilmenee, että johtotehtävissä nykyisin olevan 115 viran sijasta aluevankiloiden johtotehtäviin on

laskettu tulevaisuudessa tarvittavan 107 virkaa. Johtotehtävissä säästö olisi siten 8 virkaa. Vankilarakenteen vaikutuksesta lähityöntekijöiden määrään ei selvitykseen sisälly tietoa.

Nykyinen sekä Rikosseuraamusviraston edellä mainittujen esitysten mukainen vankilarakenne on esitetty liitteenä olevassa taulukossa.

### 3.2.2. Kriminaalipoliittisen osaston näkemys

Jotta aluevankilan johtajat voisivat jatkaa aloitettua valmistelua aluevankilan rakenteiden luomiseksi, on välttämätöntä vahvistaa aluevankiloihin kuuluvat vankilat mahdollisimman pikaisesti.

Kriminaalipoliittinen osasto on pitänyt tärkeänä pitää aluevankiloiden toiminnan järjestelyissä silmällä Rake -hankkeen keskeistä tavoitetta henkilöstörakenteen muuttamisesta siten, että lähityön henkilöstön osuutta voidaan lisätä ja hallintohenkilöstöä vähentää. Myös voimavarojen riittävyyteen kohdistuvat ongelmat ja valmistautuminen lähivuosien tuottavuusohjelman toteuttamiseen puoltavat sitä, että vältettäisiin ratkaisuja, jotka toteutuessaan merkitsisivät merkittävää yksiköiden lukumäärän lisääntymistä.

Rikosseuraamusviraston viimeksi tekemään esitykseen sisältyy ehdotus siitä, että vankilan toimintaa johtavan virkamiehen nimike voisi olla johtaja tai osaston johtaja. Osastonjohtaja -nimikkeen käyttäminen eräiden vankilayksiköiden päälliköistä keventäisi jossain määrin hallintorakennetta. Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen (84/2006) 24 §:ssä on määritelty ne virkamiehet jotka käyttävät vankeuslain 1 luvun 8 §:n mukaista päätösvaltaa. Vankilan johtajan päätösvaltaa käyttäviä virkamiehiä ei asetuksessa määritelty erikseen, sillä lähtökohdanna on ollut, että ko. päätösvaltaa käyttävän virkamiehen virkanimike on ainoastaan vankeuslaissa mainittu vankilan johtaja. Se, että osassa aluevankilan vankiloista johtajan toimivaltaa käyttäisi osaston johtaja, edellyttäisi siis em. asetuksen muuttamista. Kriminaalipoliittinen osasto on ryhtynyt alustaviin valmistelutoimiin asetuksen muuttamiseksi.

## 4. Esitykset

**Esitän, että oikeusministeriö päättäisi Rikosseuraamusviraston esityksen mukaisesti**

**1. perustaa aluevankiloihin rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaisesti (788/2005) sijoittajayksiköt 1.10.2006 alkaen ja sijoittaa ne seuraavasti:**

Etelä-Suomen aluevankila, sijoittajayksikkö Riihimäen vankilan yhteydessä  
Itä-Suomen aluevankila, sijoittajayksikkö Kuopion vankilan yhteydessä  
Kaakkois-Suomen aluevankila, sijoittajayksikkö Mikkelin vankilan yhteydessä  
Länsi-Suomen aluevankila, sijoittajayksikkö Turun vankilan yhteydessä  
Pohjois-Suomen aluevankila, sijoittajayksikkö Oulun vankilan yhteydessä.

**2. aluevankiloihin kuuluvan 1.10.2006 lähtien seuraavat vankilat:**

#### **Etelä-Suomen aluevankila:**

Helsingin vankila  
Helsingin avovankila (nykyiset Helsingin ja Suomenlinnan työsiirtolat)  
Hämeenlinnan vankila  
Jokelan vankila  
Keravan vankila

Riihimäen vankila  
 Vanajan vankila (nykyiset Vanajan avovankilaosasto ja Ojoisten työsiirtola)  
 Vantaan vankila

**Itä-Suomen aluevankila:**

Juukan vankila  
 Kuopion vankila  
 Laukaan vankila  
 Pyhäselän vankila  
 Sukevan vankila

**Kaakkois-Suomen aluevankila:**

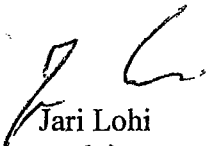
Konnunsuon vankila  
 Mikkelin vankila  
 Naarajärven vankila  
 Sulkavan vankila

**Länsi-Suomen aluevankila:**

Kylmäkosken vankila  
 Käyrän vankila  
 Satakunnan vankila  
 Turun vankila  
 Vaasan vankila  
 Vilppulan vankila

**Pohjois-Suomen aluevankila:**

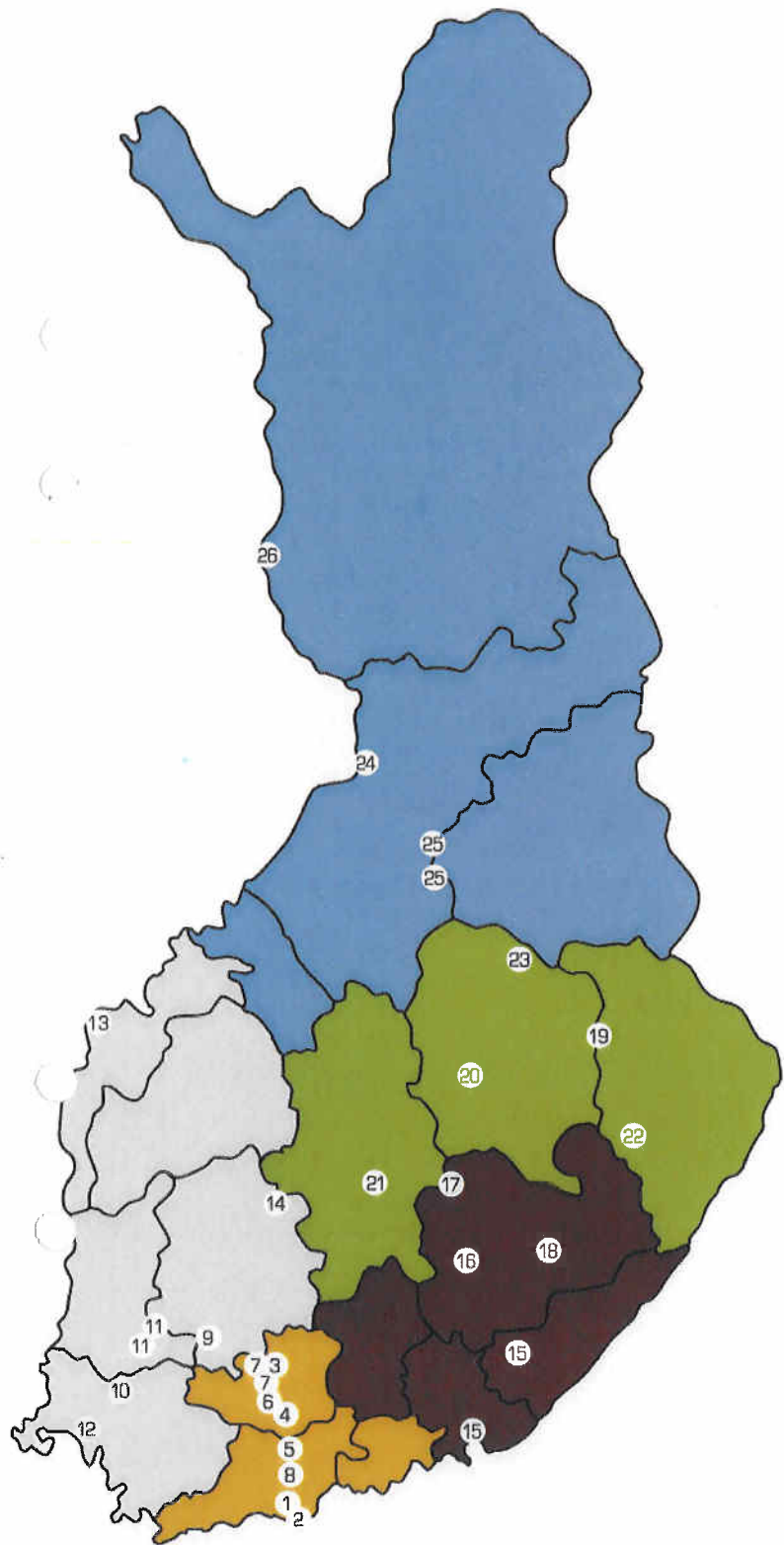
Oulun vankila  
 Pelson vankila  
 Ylitornion vankila

  
 Jari Lohi  
 apulaisosastopäällikkö

1-22.5.06  
 02

Puollan 27.7.06  
 KR

Puollan OK  
 SK



### Etelä-Suomen aluevankila (948)

- 1 Helsingin vankila
- 2 Helsingin avovankila \*
- 3 Hämeenlinnan vankila
- 4 Jokelan vankila
- 5 Keravan vankila
- 6 Riihimäen vankila
- 7 Vanajan vankila \*(Vanaja, Ojoinen)
- 8 Vantaan vankila

### Länsi-Suomen aluevankila (574)

- 9 Kylmäkosken vankila
- 10 Käyrän vankila \*
- 11 Satakunnan vankila \*(Huittinen, Köyliö)
- 12 Turun vankila
- 13 Vaasan vankila
- 14 Vilppulan vankila \*

### Kaakkois-Suomen aluevankila (288)

- 15 Konnunsuon vankila (Konnunsuo, Hamina\*)
- 16 Mikkelin vankila
- 17 Naarajärven vankila \*
- 18 Sulkavan vankila \*

### Itä-Suomen aluevankila (328)

- 19 Juuan vankila \*
- 20 Kuopion vankila
- 21 Laukaan vankila \*
- 22 Pyhäselän vankila
- 23 Sukevan vankila

### Pohjois-Suomen aluevankila (261)

- 24 Oulun vankila
- 25 Pelson vankila (Pelso, Kestilä\*)
- 26 Ylitornion vankila \*

\* Avolaitos

Heikki Vartiainen, dosentti, johtava ylilääkäri, Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikkö

## **MITÄ RIKOSSEURAAMUSASIAKKAIDEN TERVEYSTUTKIMUS VOI MEILLE ANTAA?**

Useissa tutkimuksissa on todettu, että vangeilla on yleisväestöön verrattuna moninkertainen sairastavuus. Vangeilla on runsaasti psykiatrisia ongelmia sekä viimevuosina yleismaailmallisesti erityisen paljon päihdeongelmia. Suomessa viimeisin kattava vankien terveystutkimus on tehty 20 vuotta sitten (M. Joukamaa). Vankimäärä laski Suomessa vuosituhannen loppuun saakka, mutta kääntyi sitten nousuun. Vankeja on nyt noin 3800. Jokainen toistakymmentä vuotta vankilassa työskennellyt on varmasti huomannut vankiaineksen muuttumisen, joten työmme järjeistämiseksi tilanteen kartoitus oli välttämätön.

Rikosseuraamusasiakkaiden terveys, työkyky ja hoidontarve tutkimuksessa kartoitetaan suomalaisten vankien ja yhdyskuntaseuraamusrangaistusta suorittavien somaattisia ja mielenterveyden häiriöitä sekä niihin liittyvää hoidontarvetta että työkyvyn alenemaa. Tutkimusaineisto piti kerätä lokakuun 2005 ja toukokuun 2006 välisenä aikana. Tutkittavien vankien joukko koostuu seuraavista otoksista: vankilassa olevista miesvangeista (N=300), naisvangeista (sekä vankilaan tulevista että vankilassa olevista, N=100), sakkovangeista (vankilaan tulevat sakkovangit, N=100), elinkautisvangeista ja pakkolaitokseen eristetyistä (N=100) sekä yhdyskuntapalvelua suorittavista henkilöistä, YKP (N=100). Tiukat kriteerit täyttäviä tutkimusmenetelmiä oli useita. Tutkittaville annettiin kyselyt (somaattinen sairastavuus, mielenterveysongelmat ja päihteiden käyttö). Tutkimusryhmän kouluttamat sairaanhoitajat tekivät tutkittavalle haastattelun (taustatiedot somaattinen ja psyykinen terveydentila, terveystilanteen käyttö, työ- ja toimintakykyisyys). Lääkäri teki kaikille kliinisen somaattisen tutkimuksen. Kaikille tutkittaville tehtiin myös mielenterveyden häiriöiden kartoitus SCID-haastattelulla, jonka tekivät siihen koulutuksen saaneet vankilapsykologit. Asiantuntijapaneelissa muodostettiin kunkin tutkittavan osalta henkilötason yhteenveto.

Yhteenvedossa määritettiin kaikkien kerättyjen tietojen perusteella somaattiset sairaudet, mielenterveyden häiriöt ja päihdeongelmat sekä niistä johtuvat terveystalvelujen tarve että niiden vaikutukset työkykyyn. Liitännäisprojekteina selvitetään tieteelliset kriteerit täyttävän psykopatian ja viime vuosina paljon julkisuutta saaneen tarkkaavaisuushäiriön, ADHD:n esiintyvyyttä vangeilla.

Laajoissa ja perusteellisissa tutkimuksissa kertymä on usein suunniteltua hitaampaa. Niin myös meillä ja aineiston keruuta jouduttiin jatkamaan kuluvan vuoden loppuun elinkautisvankien ja yhdyskuntapalveluasiakkaiden osalta. Marraskuun alussa ensin mainittuja puuttui 29 ja jälkimmäisiä 32. Elokuussa tehdyn alustavan analyysin tulokset antavat kuitenkin selvän suunnan, joka tuskin muuttuu merkittävästi. Nais- ja sakkovankiryhmien osalta pyöristetyt Taulukko 1:n jakaumat ovat lopullisia, mutta muissa ryhmissä  $\pm$  viiden prosentin muutokset ovat mahdollisia. Lopulliset tulokset ja analyysit tullaan esittämään tutkijoiden (J. Aarnio, E. Ahvenjärvi, S. Hakamäki, A. Jüriloo, T. Tuominen, P. Viitanen, T. Wuolijoki) ja ohjaajien (M. Joukamaa, H. Lauerma, H. Vartiainen) alamme kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa vuosina 2007 - 9.

Tuloksista käy selkeästi ilmi, että rikosseuraamusasiakkaat ovat merkittävästi sekä psyykkisesti että somaattisesti sairaampia kuin kaksikymmentä vuotta aiemmin. Hoiimme päätyvät tekevät rikoksia usein päihteiden saamiseksi ja/tai niiden vaikutuksen alaisina. Päihteet lisäävät somaattisten sairauksien kehittymistä ja niihin liittyy muuta psyykkistä problematiikkaa. Moniin näistä sairauksista on olemassa tehokkaita hoitoja, joilla asiakkaittemme tilaa voidaan parantaa, rikoskierteen katkaisua helpottaa ja uusintarikollisuutta vähentää. Kovaksikeitettyjä rikollisia on Suomessa onneksi suhteellisen vähän. Valtaosa rikollisistamme on marginalisoitunutta ja syrjäytynyttä väestönosaa vaikka moni heistä täyttää antisosiaalisen persoonallisuuden kriteerit. Mikäli asiakkaittemme sairauksia ei hoideta ja poikkeavuuksia huomioida, kuntouttavat toimmemme kohdistuvat väärin ja menevät hukkaan.



Selviä psykopaatteja, joiden muuttamiseksi keinot ovat vähäiset, on yli kymmenkertainen määrä yleisväestöön verrattuna. Kuitenkin tutkimus osoittaa, että vain noin kolmannes ensikertalaisista vangeista palaa uudestaan vankilaan (K. Hypén). Eli valtaosa vangeistamme ottaa opikseen vankeuskokemuksistaan eikä työmme ole turhaa. Toki koko yhteiskuntamme kannalta tärkeää toimintaamme voidaan ja tulee aina edelleen kehittää.

Suomessa, kuten muissa Pohjoismaissa, rikollisuus on vähäisempää ja tuomiot lyhyempiä kuin monissa muissa länsimaissa, muista maista puhumattakaan (T. Lappi-Seppälä). Teksasissa on pitkät tuomiot ja väkilukuun suhteutettuna eniten vankeja (1% aikuisväestöstä on vankilassa). He ovat nyt päätyneet, vankipaikkojen jatkuvan lisäämisen sijasta, lisäämään hoitoja. Pitäisikö meidän tutkimustulosten perusteella tehdä ennakoivasti samoin?

## Taulukko 1. Alustavat tulokset

- Jokin päihderiippuvuus on 90%:lla miesvangeista => 60%:lla yhdyskuntapalvelua (YKP) suorittavista
- Alkoholiriippuvuus on 70%:lla elinkautisvangeista => 55%:lla muissa ryhmissä
- Huumeriippuvuus on 65%:lla naisvangeista (yleisimmät amfetamiini ja opioidit) => 20%:lla YKP-asiakkaista
- Keskimäärin 70% potee jotain persoonallisuushäiriötä (80% elinkautisvangeista => 40% YKP-asiakkaista)
- Antisosiaalinen persoonallisuushäiriö on 50%:lla asiakkaistamme (60% miesvangeista => 40% YKP-asiakkaista)
- Vakavat mielialahäiriöt, masennus ja kaksisuuntainen mielialahäiriö, ovat tuplasti keskiväestöä yleisempiä asiakkaillamme
- Vangeista 15% voidaan luokitella tieteelliset kriteerit (PCL-R) täyttäviksi psykopaateiksi
- Kaikissa ryhmissä 50%:lla on hepatiitti (C) sekä useita somaattisia sairauksia
- 90% nais- ja sakkovankien ryhmästä tupakoi
- Asiantuntija-arvion mukaan 90% tutkituista tarvitsisi jotain lääketieteellistä hoitoa



VANKIEN KULJETUKSET TERVEYDEN HUOLLOLLISIN PERUSTEIN

Kuljetusten määrä

Käytetty työaika

LITE 7.

Laskettu syyskuu 06 tietojen perusteella (12xsyyskuun luvut).

	syys.06					Vuositasolla				
	Kuljetuksi a	Työaika tuntia	Sairaala- vartiointeja	Työaika tuntia	Työaika yht.	Kuljetuksia	Työaika tuntia	Sairaala- vartiointeja	Työaika tuntia	Työaika yht.
<b>Etelä Suomen av</b>	<b>111</b>	<b>411</b>	<b>1</b>	<b>40</b>	<b>451</b>	<b>1332</b>	<b>4932</b>	<b>12</b>	<b>480</b>	<b>5412</b>
Sijoittajyksikkö					0	0	0	0	0	0
Hev					0	0	0	0	0	0
Heva	63	103			103	756	1236	0	0	1236 merkittävä osa kuljetuksista Hev lääkäriin, hammasl
Häv					0	0	0	0	0	0
Jov	18	127			127	216	1524	0	0	1524
Kev	30	181	1	40	221	360	2172	12	480	2652
Riv					0	0	0	0	0	0
Vava					0	0	0	0	0	0
Vanv					0	0	0	0	0	0
<b>Länsi-Suomen av</b>	<b>127</b>	<b>235,5</b>	<b>3</b>	<b>333</b>	<b>568,5</b>	<b>1524</b>	<b>2826</b>	<b>36</b>	<b>3996</b>	<b>6822</b>
Sijoittajyksikkö					0	0	0	0	0	0
Kyv	9	40	1	95	135	108	480	12	1140	1620 (arvio peruttu 2 viikon seurantaan)
Käv	28	30			30	336	360	0	0	360
Sav	22	52	1	210	262	264	624	12	2520	3144
Tuv	23	47			47	276	564	0	0	564 elok 56 vankia, heinäk 3 Tyksissä yhtä aikaa
Vav	10	16	1	28	44	120	192	12	336	528
Viv	35	50,5			50,5	420	606	0	0	606
<b>Kaakkois-Suomen av</b>	<b>85</b>	<b>187</b>	<b>3</b>	<b>9</b>	<b>196</b>	<b>1020</b>	<b>2244</b>	<b>36</b>	<b>108</b>	<b>2352</b>
Sijoittajyksikkö					0	0	0	0	0	0
Kov	24	84,5			84,5	288	1014	0	0	1014
Miv	19	39,5	3	9	48,5	228	474	36	108	582
Nav	28	31,5			31,5	336	378	0	0	378
Sulv	14	31,5			31,5	168	378	0	0	378
<b>Itä-Suomen av</b>	<b>32</b>	<b>86</b>	<b>2</b>	<b>319</b>	<b>405</b>	<b>384</b>	<b>1032</b>	<b>24</b>	<b>3828</b>	<b>4860</b>
Sijoittajyksikkö					0	0	0	0	0	0
Juv	2	8			8	24	96	0	0	96
Kuv	11	38	1	179	217	132	456	12	2148	2604
Lav	13	23			23	156	276	0	0	276
Pyv					0	0	0	0	0	0
Suv	6	17	1	140	157	72	204	12	1680	1884
<b>Pohjois-Suomen av</b>	<b>89</b>	<b>228,5</b>	<b>1</b>	<b>284</b>	<b>512,5</b>	<b>1068</b>	<b>2742</b>	<b>12</b>	<b>3408</b>	<b>6150</b>
Sijoittajyksikkö					0	0	0	0	0	0
Ouv	41	102	1	284	386	492	1224	12	3408	4632
Pev	23	101,5			101,5	276	1218	0	0	1218
Yiv	25	25			25	300	300	0	0	300
Terveystuotokset										
Psykiatr. vankisairaala										
Vankisairaala										
<b>VHL yhteensä</b>	<b>444</b>	<b>1148</b>	<b>10</b>	<b>985</b>	<b>2133</b>	<b>5328</b>	<b>13776</b>	<b>120</b>	<b>11820</b>	<b>25596</b>
<b>KorjattuVHL yhteensä</b>	<b>591</b>	<b>1527</b>	<b>13</b>	<b>1310</b>	<b>2837</b>	<b>7086</b>	<b>18322</b>	<b>160</b>	<b>15721</b>	<b>34043</b>

Edellä tieto puuttuu noin 1/3 vankiluvusta edustavien laitosten kohdalta, tässä arvioitu em korjaus huomioiden

Mahdolliset Etelä-Suomen aluevankilan erityispiirteet kuljetusten suhteen jäävät huomiotta matalan vastaustason takia.

Yksi htv = 1740 tuntia

Kuljetuksiin käytettiin yhteensä n. 19,6 htv tällä laskentaperusteella

**Wuolijoki Jukka**

**Aihe:** VL: vankisairaala

-----Käyttäjän Heikki Vartiainen/RISE/MIN/O\_M ajankohtana 30.11.2006 13:11 välittämä viesti-----

Vastaanottaja: Heikki Vartiainen/RISE/MIN/O\_M@O\_M

Lähetäjä: Jorma Aarnio/VTHY/VHL/MIN/O\_M

Päivämäärä: 30.11.2006 12:03

Aihe:

Tervehdys Heikki

Tässä on resurssi- ja henkilöstötarvelaskelma sillä olettamuksella, että päihdekuntoutusosasto lopetetaan ja paikat muutetaan somatiikan osastoksi. Edellytys on myös, että sairaalan taso säilyy terveyskeskusvuodeosaston tasoisena ja kaikki nykyiset paikat ovat somatiikan käytössä.

Fysioterapiasta oli puhetta, mutta jos tuki- ja liikuntaelin ongelmat eivät sanottavasti lisäänty, ei ole tarvetta toiseen fysioterapeuttiin, vaikka nykyisen työpanos onkin jo maksimaalisesti käytössä. Hänen hoitoon on jonkin verran jonoa, mutta se vetää melko hyvin. Siinäkin voisi mielestäni pitää tiukkaa linjaa, että vain lääkinällistä kuntousta vaativat potilaat hoidetaan, ei sen tähden, että selkä sattuu olemaan kipeä tai lonkkia kolottaa. Nyt olemme voineet ottaa joskus löyhemmin indikaatioin jos on tilaa ja mahdollisuutta, mutta käytännössä asia on aika hyvällä mallilla jo nyt.

Sairaanhoitajia tarvitaan kaikkiaan 13, joista yksi psykiatrinen sairaanhoitaja, silloin olisimme terveyskeskuksen vuodeosaston resurssitasolla ja vielä alakantissa eli 0.5.

Soitin Hämeenlinnan tk:n vuodeosastolle ja siellä tuo suhdeluku on nyt 0.57 ja vuodenvauhteen jälkeen 0.67. Kun heillä on valvontaa vaativa potilas palkataan ulkopuolinen henkilö. Soitin Helsinkiin ja siellä tk:n vuodeosastolla akuuttiosastolla Laakson sairaalassa suhdeluku on 0.68 ja mikäli heillä on valvontaa vaativa potilas, varsinkin viikonloppuisin, niin hänet lähetetään HUS:iin, lähinnä Meilahteen tai Mariaan, silti heillä on vielä varahenkilö, joka on erillinen tuohon resurssilukuun nähden. Pitkäaikaisosastolla Kivelän sairaalassa suhdeluku on 0.72 ja jos lasketaan mukaan heidän kaksi sijaista, niin suhdeluku on 0.8. Kaikki nämä paikat valittivat resurssipulaa. Meillähän tuo suhdeluku on 0.29 nyt.

Jos somaattiset potilaat kansoittavat kaikki paikat tarvitaan kyllä lääkäriresurssiakin, eli osastoja pitäisi olla hoitamassa 2 lääkäriä, vähintään 1½. Nyt vielä vuodenvaihteeseen asti hoitovaade on kevyempi ja olemme Jaakon kanssa saaneet hyvin hoidettua osastot. Hän on lisäksi hoitanut vankilan pkl:n. Onko muuten siihen osaston ylilääkärin virkaan ollut hakijoita? Kehoitin Jaakkoakin sitä hakemaan, mutta hänellä oli vielä jotain selvitettävää ensi vuoden osalta, liittyen aiempiin sitoumuksiin.

Tarvitsemme myös 4 laitoshuoltajaa ja putsarivangit (4 - 5 kpl) pois. Hygienian taso pitää myös nousta. Oikeus- sekä tietosuojan kannalta on ongelmallista vankien työskentely osastoilla. Pidempiaikaiset vangit helposti rupeavat hoitajiksi tai muuten puuttuvat hoitoihin ja potilasvankien elämään. Lisäksi kulku vankilasta sairaalaan lisää turhaa trafiikkia. Vangit huolehtivat myös henkilökunnan ruokahuollosta ja siellä tiloissa keskustellaan myös potilasasioista.

Muuna resurssina tarvittaisiin vähintään yksi videovalvontahuone, mieluummin kaksi kolmanteen kerrokseen.

Kuten tuosta saattaa nähdä, niin aika paljon tuota resurssitarvetta on. Meillä on osastoilla ollut epäily, että täyttyykö kaikki paikat somatiikan potilaille eli onko niitä eri vankiloissa niin paljon. Joka tapauksessa pystymme ja haluamme hoitaa heidät täällä, mutta ei tietysti tehohoitoa vaativia potilaita, eikä sellaisia, jotka tarvitsevat viikonlopulla myös lääkärin hoitoa, ellei tehdä erillistä järjestelyä sen johdosta. Kun tuollainen epäily on paikkojen täyttämistä, niin ehdotan, että

lähtisimme varovaisemmin liikkeelle eli hoitajia palkattaisiin vain 8 kpl aluksi ja katsottaisiin vuosi eteenpäin, että onko tarve edelleen sama. Henkilöitä on helpompi palkata kuin erottaa ja jos on kovin akuuttia tarvetta voidaan pyrkiä palkkaamaan sijaisia, joskin heitä ei taida olla vapailla markkinoilla.

Näillä edellytyksillä toiminta voi vastata asetettuihin tavoitteisiin. Terv. Jorma



## PÖYTÄKIRJA

1. Oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö toteavat, että eduskunnalle on annettu esitys vuoden 2001 valtion talousarvioksi. Talousarvioesityksen mukaan oikeusministeriön vankeinhoitolaitoksen kiinteistövarallisuuden hallinta siirretään 1.1.2001 Valtion kiinteistölaitokselle. Järjestelyllä pyritään siihen, että Vankeinhoitolaitos saa toiminnalleen tarpeelliset ja asianmukaiset tilat käyttöön.
2. Vuodelle 2001 tarvittavat pääomavuokrat on merkitty momentille 25.50.21 (Rangaistusten täytäntöönpano, toimintamenot). Momentin selvitysosassa todetaan, että määrärahan mitoitukseen sisältyy 112 200 000 mk Valtion kiinteistölaitokselle maksettavina vuokramenoina sekä 10 300 000 mk palvelussuhdeasuntojen liiketaloudellisin perustein määräytyvien vuokrien alentamiseen. Uudesta vuokrajärjestelmästä aiheutuvat menolisäykset, joihin sisältyvät myös uudisrakennuksista ja perusparannuksista aiheutuvat pääomavuokrien korotukset, on otettu huomioon myös vuosien 2002 – 2004 menokehyksissä. Tarkoituksena on pyrkiä jatkamaan samaa menettelyä myös myöhempien vuosien menokehyksissä ja talousarvioissa.
3. Valtiovarainministeriö on 6.9.2000 lähettänyt Valtion kiinteistölaitokselle kirjeen kiinnittäen kiinteistölaitoksen huomiota hallinnan siirtoa valmistelleen Vankeinhoitolaitoksen kiinteistötyöryhmän muistion (työryhmämuistio n:o VM 32/1999) liitteenä olleeseen puitesopimusmalliin ja ilmoittaen pitävänsä perusteltuna, että Valtion kiinteistölaitos ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin puitesopimuksen aikaansaamiseksi oikeusministeriön kanssa käyttäen mallina työryhmän laatimaa mallisopimusta.

Helsingissä, 13. lokakuuta 2000



Johannes Koskinen  
oikeusministeri



Sauli Niinistö  
valtiovarainministeri



VM/BO/JuM 15.12.2006

**Kehyspäätökset kevät 2001 - kevät 2006, vankeinhoidon investointiohjelmaa varten myönnetyt lisäykset**

Mom 25.50.21	TA 2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<b>Kehyspäätös 2002 - 2005</b>									
Investointiohjelma (vuokrien lis.)	19 529	20 530	20 970	21 570	21 850	21 850	21 850	21 850	21 850
<b>Kehyspäätös 2003 - 2006</b>									
Investointiohjelma (vuokrien lis.)	-	-	-	-	-	870	870	870	870
<b>Kehyspäätös 2004 - 2007</b>									
Vuokrien indeksitark 2 %				850	850	850	850	850	850
Investointiohjelma (vuokrien lis.)				650	880	2 640	5 105	5 105	5 105
<b>Kehyspäätös 2004 - 2007 (toukokuu 2003)</b>									
Investointiohjelma (vuokrien lis.)					1 040	1 160	1 435	1 435	1 435
<b>Kehyspäätös 2005 - 2008</b>									
Vuokrien indeksitark.					450	450	450	450	450
Investointiohjelma (vuokrien lis.)								1 650	1 650
<b>Kehyspäätös 2006 - 2009</b>									
Investointiohjelma (vuokrien lis.)									1 850
<b>kehyspäätös 2007 - 2011</b>									
Lisäys vuokramenoihin (2006 TAE:n perusteella)						1 200	1 200	1 200	1 200
<b>Investointiohjelmaan yht.</b>	<b>19 529</b>	<b>20 530</b>	<b>20 970</b>	<b>22 220</b>	<b>23 770</b>	<b>26 520</b>	<b>29 260</b>	<b>30 910</b>	<b>32 760</b>
<b>Erikseen myönnetyt indeksikorotukset</b>	-	-	-	850	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
<b>Muut lisäykset vuokramenoihin</b>						1 200	1 200	1 200	1 200
<b>Vuokramenoihin yht.</b>	<b>19 529</b>	<b>20 530</b>	<b>20 970</b>	<b>23 070</b>	<b>25 070</b>	<b>29 020</b>	<b>31 760</b>	<b>33 410</b>	<b>35 260</b>

**OIKEUSMINISTERIÖ**  
 Kriminaalipoliittinen osasto  
 Jouko Laitinen

20.12.2006

**VANKEINHOITOLAITOKSEN PÄÄOMAVUOKRAMENOJEN HUOMIOON-  
 OTTAMINEN MÄÄRÄRAHAKEHYKSISSÄ JA TALOUSARVIOISSA**

Oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön näkemykset vankeinhoitolaitoksen investointiohjelman huomioonottamisesta hallinnonalan määrärahakehyksissä ja etenkin vuotuisissa talousarvioesityksissä poikkeavat tietyiltä osin.

**Investointiohjelman huomioonottaminen kehyspäätöksissä ja talousarvioissa**

Valtiovarainministeriössä tuotetun taulukon (VM/BO/JuM 15.12.2006) perusteella näyttää, että investointiohjelman toteuttamisesta aiheutuva pääomavuokramenojen lisäys olisi otettu huomioon vuotuisissa kehyspäätöksissä, ainakin **laskennallisesti**.

Oikeusministeriön kannalta jäävät kuitenkin vuonna 2003 vanhan ja uuden hallituksen aikaan tehdyt vuosia **2004-2007** koskevat kehyspäätökset ja etenkin niiden realisoituminen talousarvioissa vähintäänkin hämäräksi. Tähän kehykseen sisältyi valtiovarainministeriön laskelman mukaan lähes 2 milj. euron vuokramenojen kasvu vuodesta 2005 vuoteen 2006 sekä noin 2,7 milj. euron lisäys vuodesta 2006 vuoteen 2007. Oikeusministeriön käsityksen mukaan nämä lisäykset eivät kuitenkaan näkyneet VM:n kehyslaskelmissa koko momentin 25.50.21 (Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot) määrärahan mitoituksessa. Tämä on todennäköisesti tarkoittanut sitä, että kehysvalmistelussa on määrärahatasoa joistakin muista pienennetty. Silloiselta VM:n budjettiosaston sektorimieheltä ei saatu asiasta pyynnöistä huolimatta tarkempaa selvitystä.

Edellä mainitut, VM:n laskelmien mukaan vuoden 2004-2007 määrärahakehyksissä huomioonotetut lisäykset eivät ole realisoituneet läheskään täysimääräisesti kyseisten vuosien talousarvioissa.

Vuoden 2006 talousarvioesityksen perustelujen (momentin 25.50.21) selvitysosana mukaan momentin mitoituksessa on otettu huomioon ”1 200 000 euroa laitosten kohoavista pääomavuokrista aiheutuvina menoina”. VM:n laskelmien mukaan vuokramenoihin kehyksissä ”myönnetty” lisäys olisi peräti 4 milj. euroa! Todellinen vuokramenojen lisäys vuodesta 2005 vuoteen 2006 on 1,7-1,8 milj. euroa. Huomattava ero vuonna 2003 tehtyyn kehyslaskelmaan johtuu lähinnä Lounais-Suomen vankilahankkeen toteutusaikataulun muutoksesta.

VM:n laskelman mukaan vuokramenojen lisäys kehyksessä vuodesta 2006 vuoteen 2007 olisi hieman yli 2,7 milj. euroa. Vuoden 2007 talousarvioesityksen momenttiperustelujen mukaan määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuokramenojen lisäystä (edellisen vuoden talousarvioon verrattuna) vain 1 030 000 euroa. Todellinen pääomavuokramenojen lisäys vuonna 2007 lienee huomattavasti yli 1,5 milj. euroa. Ero muutama vuosi sitten tehtyihin kehyslaskelmiin aiheutuu hankkeiden ajoituksessa tapahtuneista muutoksista.

Todellinen rahoitusongelma vuokramenojen kasvun vuoksi on syntymässä vuonna 2008, jolloin



vuokramenot vuoden 2006 alussa tarkistetun investointiohjelman mukaan kasvaisivat ilman vuokrien indeksitarkistusta noin 4,4 milj. eurolla. Vankeinhoitolaitoksen toimintamenokehys kasvaa 23.3.2006 tehdyn kehyspäätöksen mukaan (ilman tuottavuusvähennyksiä) vain 1 510 000 eurolla.

**Yhteenvedona voidaan todeta, että VM:n laskelmien mukainen vuokramenotaso jopa ylittäisi vuosina 2007-09 vankeinhoitolaitoksen todelliset vuokramenot, jos vastaavat muutokset olisivat realisoituneet ja realisoituisivat koko momentin 25.50.21 määrärahan mitoituksessa.** Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Oikeusministeriön näkökulmasta vuokramenoja koskevat VM:n luvut ovat vain laskennallisia ja niillä on varsin vähän yhteyttä todelliseen määrärahakehitykseen.

Kehyskaudella 2008-11 vuotuiset vuokramenot kasvavat OM:n laskelmien mukaan vuoden 2007 tasosta 9,1 milj. eurolla. Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenokehys (ilman tuottavuussäästöjä) kasvaa 23.3.2006 kehyspäätöksen mukaan vain 3 360 000 eurolla.

### **Indeksikorotukset**

Vankeinhoitolaitoksen pääomavuokrat on sidottu elinkustannusindeksiin, jonka vuosimuutokset ovat tällä vuosikymmenellä olleet 1-2 %. Määrärahaehyksiin on tehty vuoden 2001 jälkeen vain kaksi vuokrien indeksikorotusta. Vuoden 2004 indeksikorotus oli 850 000 euroa ja vuonna 2005 vastaavasti 450 000 euroa. Oikeusministeriön käsityksen mukaan vuokriin olisi pitänyt ja pitäisi vuosittain tehdä kehyksessä keskimäärin 1,5 %:n indeksikorotus.



VHL vartijahenkilöstön ylityöt tunteina, henkilötyövuosina ja euroina 2005									
Vankilat on esitetty 1.10.2006 tilanteen mukaan	vapaana pidettävät tunnit	maksetut tunnit	ylityökorv €	ylityökorv. % palkoista	ylityö- tunnit yht	ylityöt hvt:nä *	vartija- ja ylivartija- hvt yht	ylitöhtv % kok. hvt:stä	Vankilan käyttöaste % **
<b>Etelä-Suomen aluevankila</b>									
Helsingin vankila	1 386	7 949	160 894	3,05	9 335	6,02	131,5	4,58	115,9
Hämeenlinnan vankila	3 318	1 849	29 212	0,81	5 167	3,33	119,6	2,79	110,0
Jokelan vankila	140	3 086	71 659	3,25	3 226	2,08	39,9	5,21	121,0
Keravan vankila	3 556	1 101	49 350	1,37	4 657	3,00	61,0	4,92	113,8
Riihimäen vankila	2 173	10 694	230 807	5,48	12 867	8,30	94,8	8,76	113,8
Vantaan vankila	5 834	14 783	399 237	10,36	20 617	13,30	89,4	14,88	143,5
Vanajan vankila			3 552	0,44					
Helsingin avovankila			57 096	5,84					
<b>Aluevankila yhteensä</b>									
<b>Länsi-Suomen aluevankila</b>									
Kylmäkosken vankila	2 032	1 786	35 867	1,56	3 818	2,46	51,9	4,75	138,6
Lounais-Suomen vankila	367	12 343	248 298	3,59	12 710	8,20	144,9	5,66	121,1
Vaasan vankila	526	2 094	43 453	2,44	2 620	1,69	37,5	4,51	152,1
Tatakunnan vankila	2 025	12	6 429	0,27	2 037	1,31	36,7	3,58	106,2
Jilppulan vankila	1 125	0	188	0,02	1 125	0,73	12,4	5,85	106,2
Käyrän vankila			629	0,09					
<b>Aluevankila yhteensä</b>									
<b>Kaakkois-Suomen aluevankila</b>									
Konnunsuon vankila	633	1 744	40 863	1,14	2 377	1,53	68,4	2,24	126,9
Mikkelin vankila	883	923	25 914	1,55	1 806	1,17	37,8	3,08	141,7
Naarajärven vankila	703	21	5 308	0,39	724	0,47	21,5	2,18	102,0
Sulkavan vankila	391	0			391	0,25	12,2	2,06	117,4
<b>Aluevankila yhteensä</b>									
<b>Itä-Suomen aluevankila</b>									
Kuopion vankila	1 956	0	3 892	0,19	1 956	1,26	41,3	3,05	129,5
Pyhäselän vankila	533	2 666	50 407	2,83	3 199	2,06	42,1	4,90	113,7
Sukevan vankila	3 721	1 708	66 260	1,82	5 429	3,50	81,3	4,31	116,1
Laukaan vankila	383	80	1 496	0,19	463	0,30	13,4	2,23	103,5
Juuan vankila			13 745	3,11					
<b>Aluevankila yhteensä</b>									
<b>Pohjois-Suomen aluevankila</b>									
Oulun vankila	928	3 021	56 837	2,70	3 949	2,55	53,2	4,79	113,7
Pelson vankila	2 771	1 350	40 509	0,93	4 121	2,66	84,0	3,17	114,4
Ylitornion vankila			15 108	3,41					
<b>Aluevankila yhteensä</b>									
<b>Psykiatrinen vankisairaala</b>									
Vankisairaala	590	7	386	0,03	597	0,39			
<b>Yhteensä</b>									
	35 278		1 667 181	2,54	103 191	66,57	1 274,9	5,22	
	= 22 htv								
* Ylityötunnit / vuosityöaika 1550 tuntia									
** Avovankilaosastot yhdistetty laitoksiin									

Y Lisäksi hoitotyö- ja lisätyökorvauksia s.l.m.lj.

Jukka Vankala, OM

Ju

# Rikosseuraamusalan henkilöstöriski Riskiskenaario

20.11.2006

Aktuaaritoimi

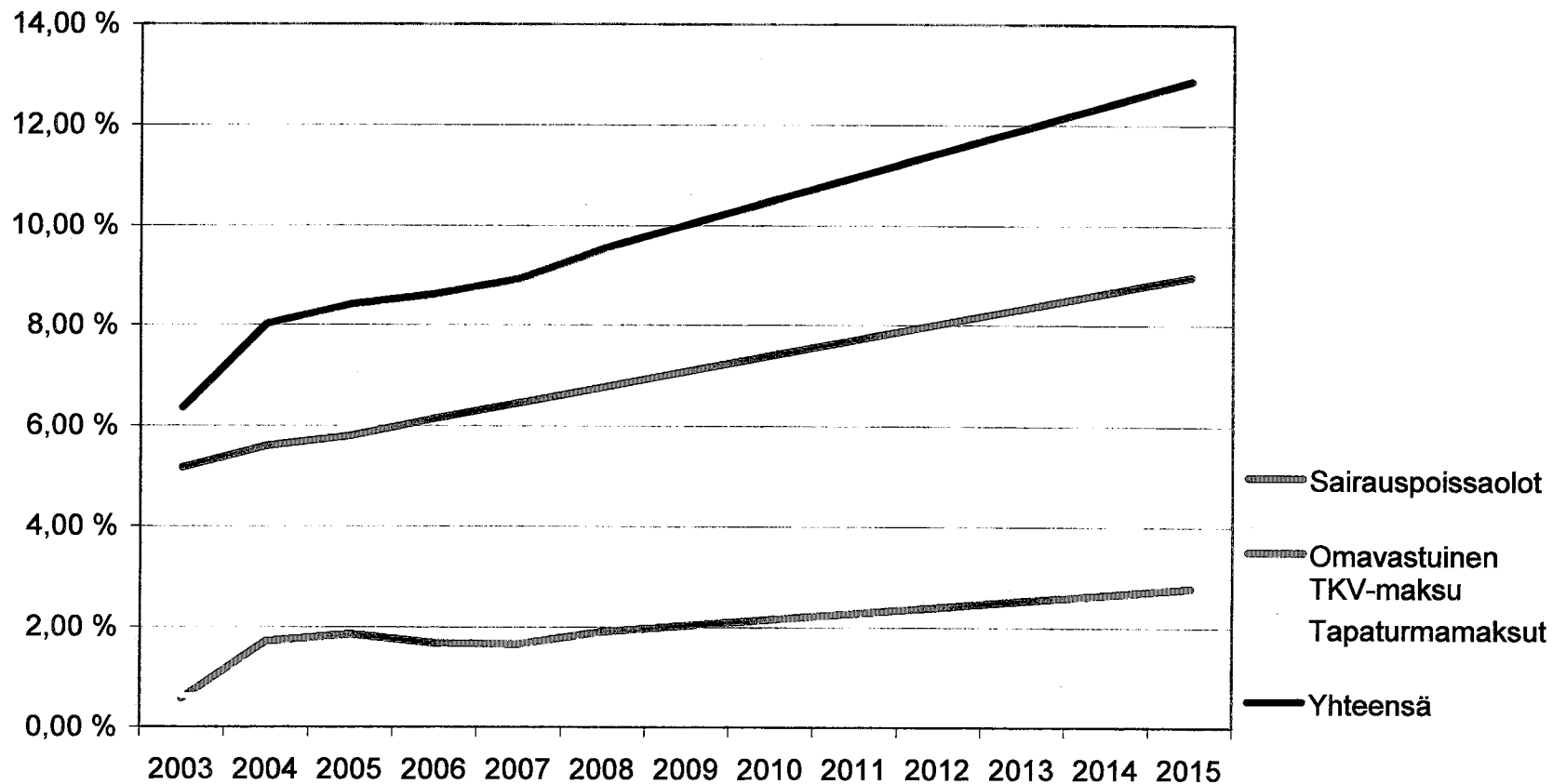
*ps*

LITE

13

# Vaihtoehto 1: Henkilöstökustannukset RISEssa Trendi

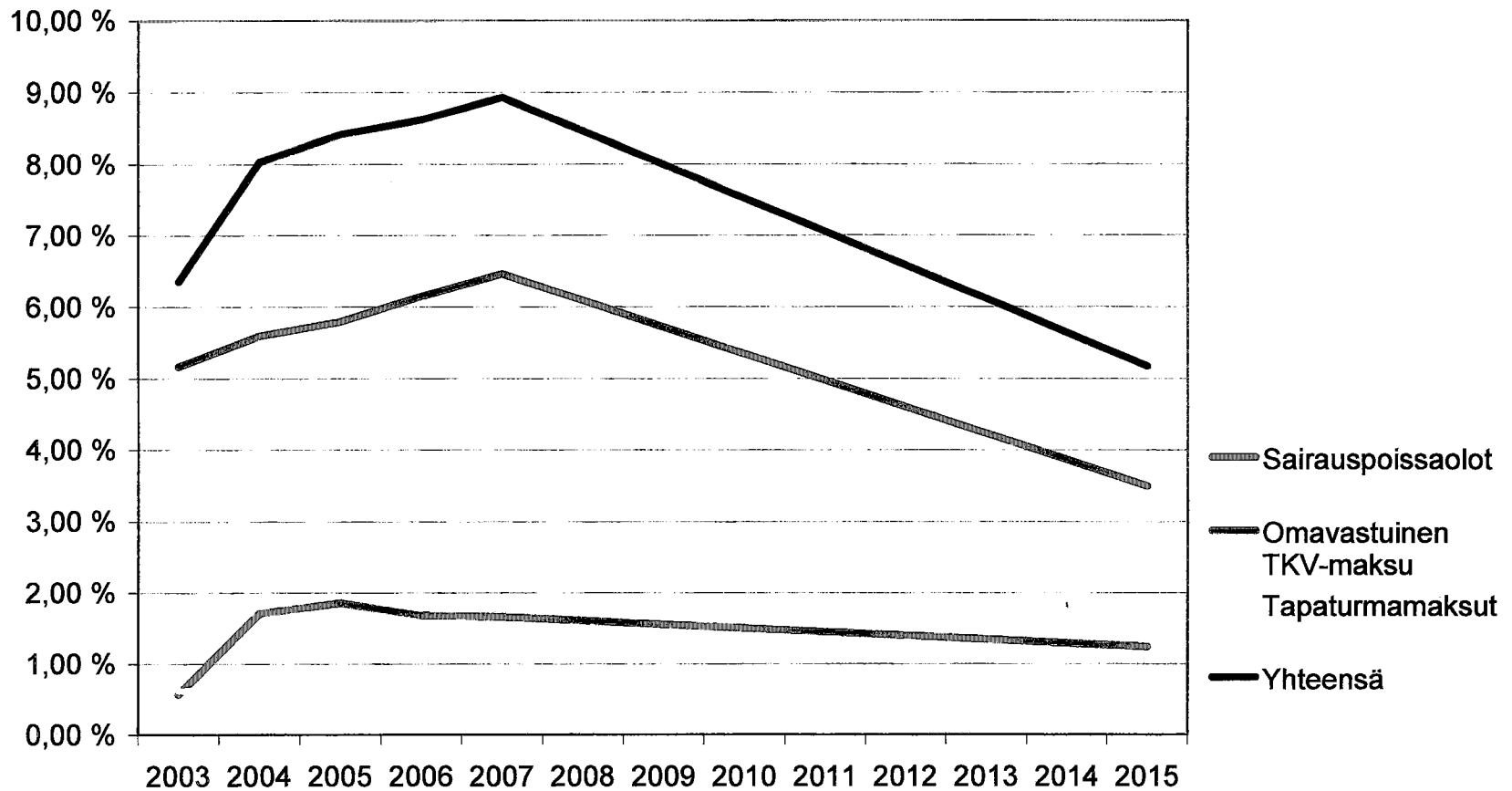
Osuus palkkasummasta



*Handwritten initials*

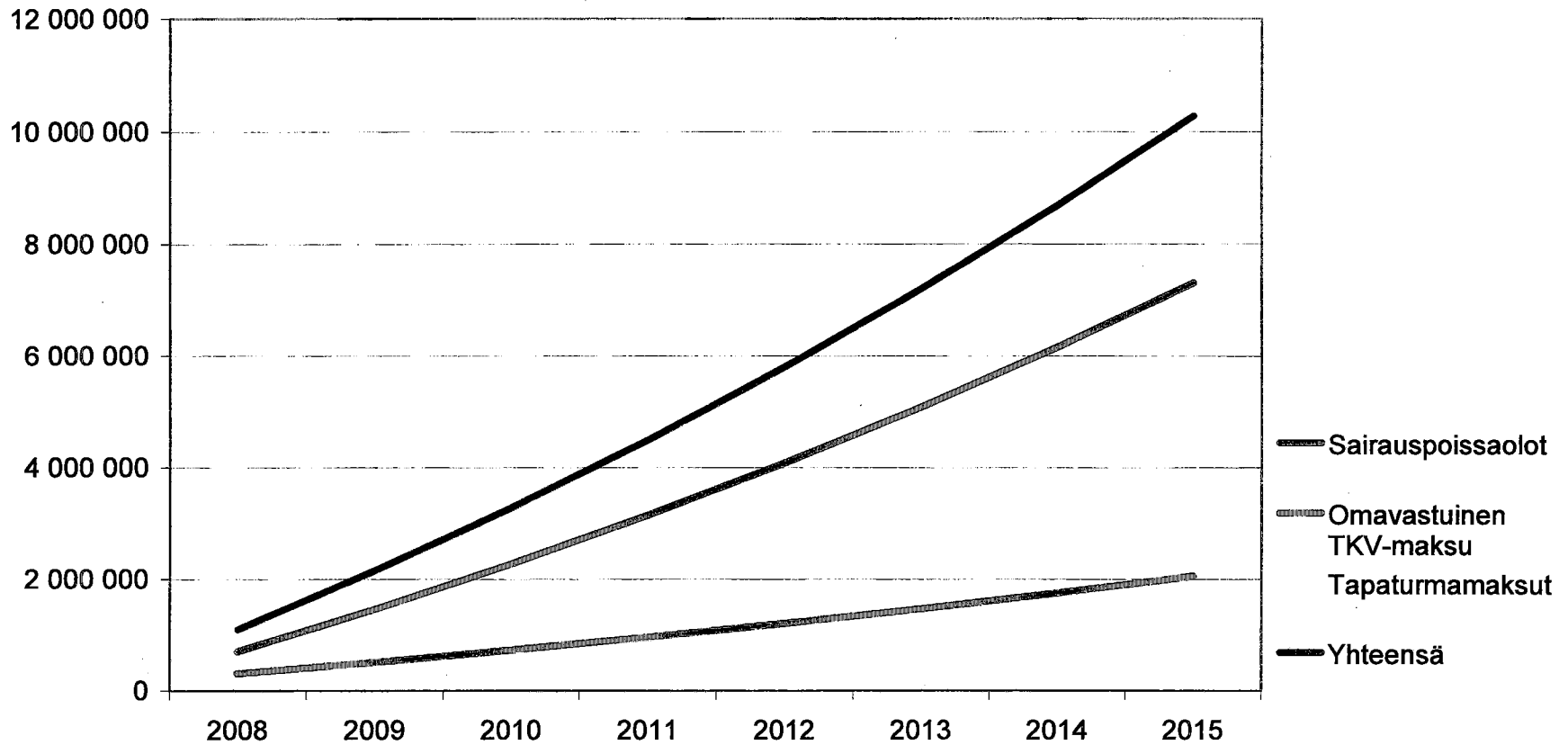
## Vaihtoehto 2: Henkilöstökustannukset RISEssa Kehitys 2007–2015 kohti valtion nykyistä keskimäärää

Osuus palkkasummasta



# Henkilöstökustannusten säästöt RISEssa Vaihtoehtojen 1 ja 2 erotus

Säästöt euroa



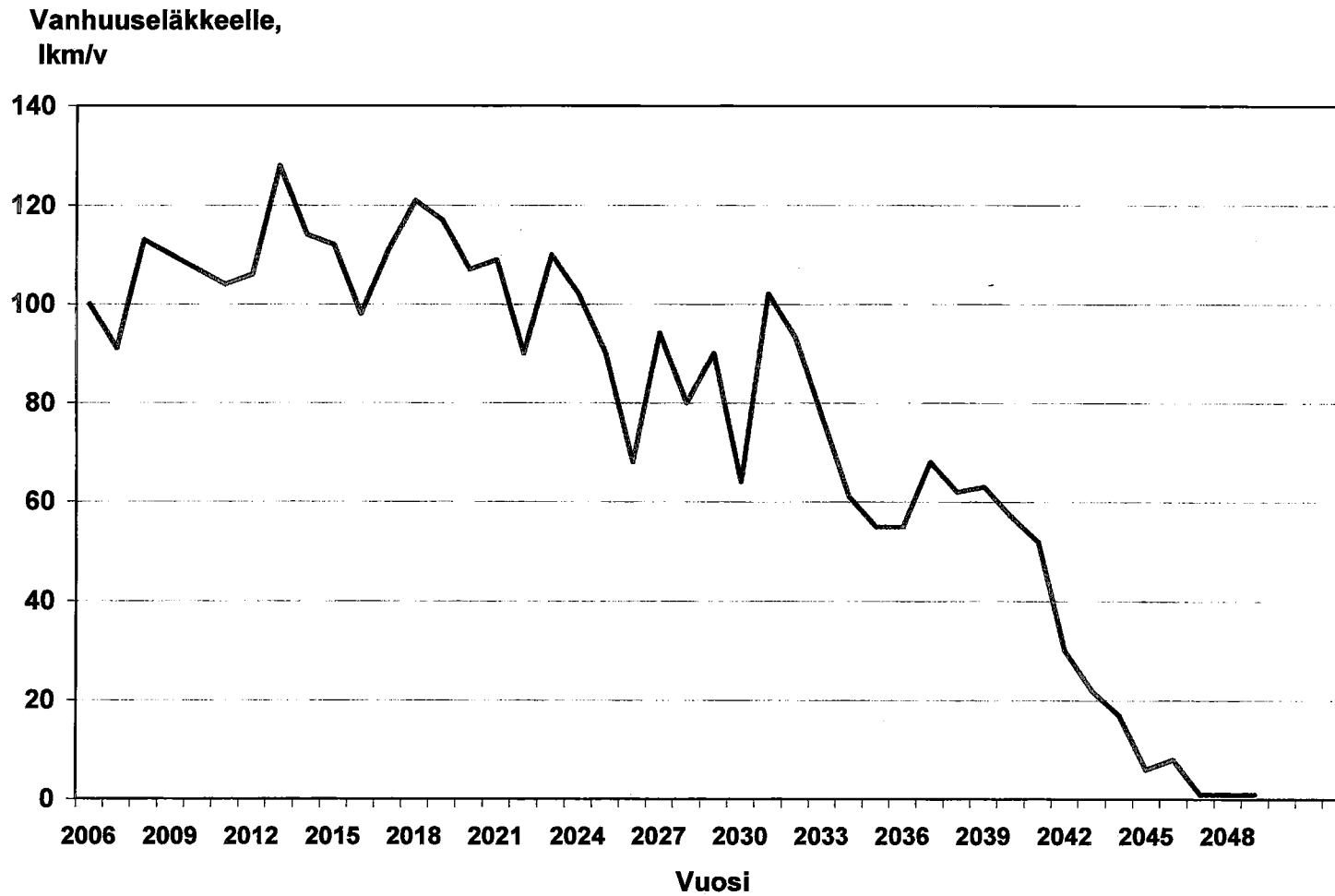
# Vanhuuseläkkeelle siirtyvät

20.11.2006

Aktuaaritoimi

*Ans*

# Vanhuuseläkkeelle siirtyvät (RISEn palveluksessa 31.12.2005 olleet)

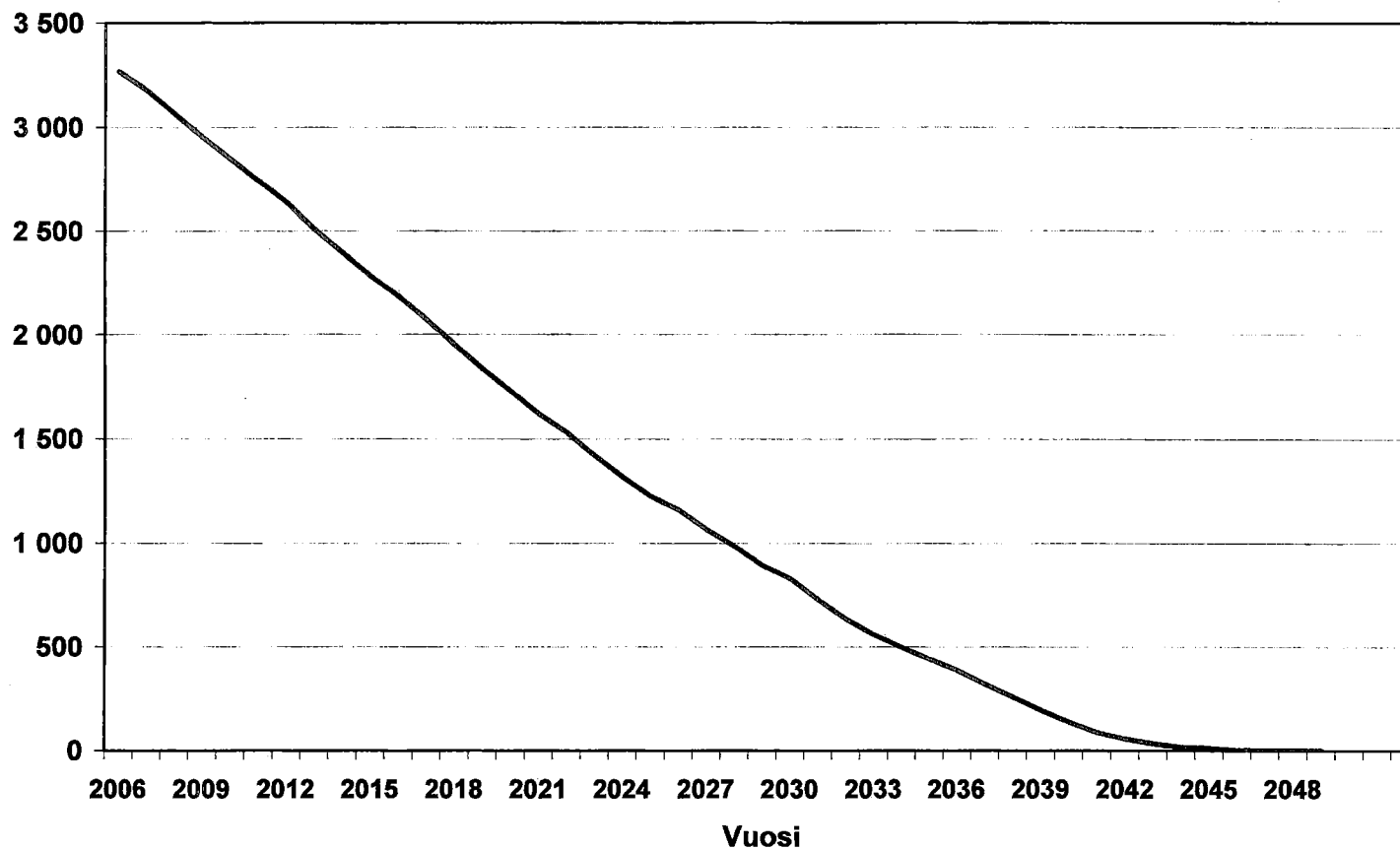


*MS*



# Vanhuuseläköitymisen vaikutus RISEn vuoden 2005 lopun henkilöstömäärään

Työntekijöistä jäljellä,  
lkm 31.12.



*Handwritten signature*

# Työkyvyttömyys- ja tapaturmaeläkkeet

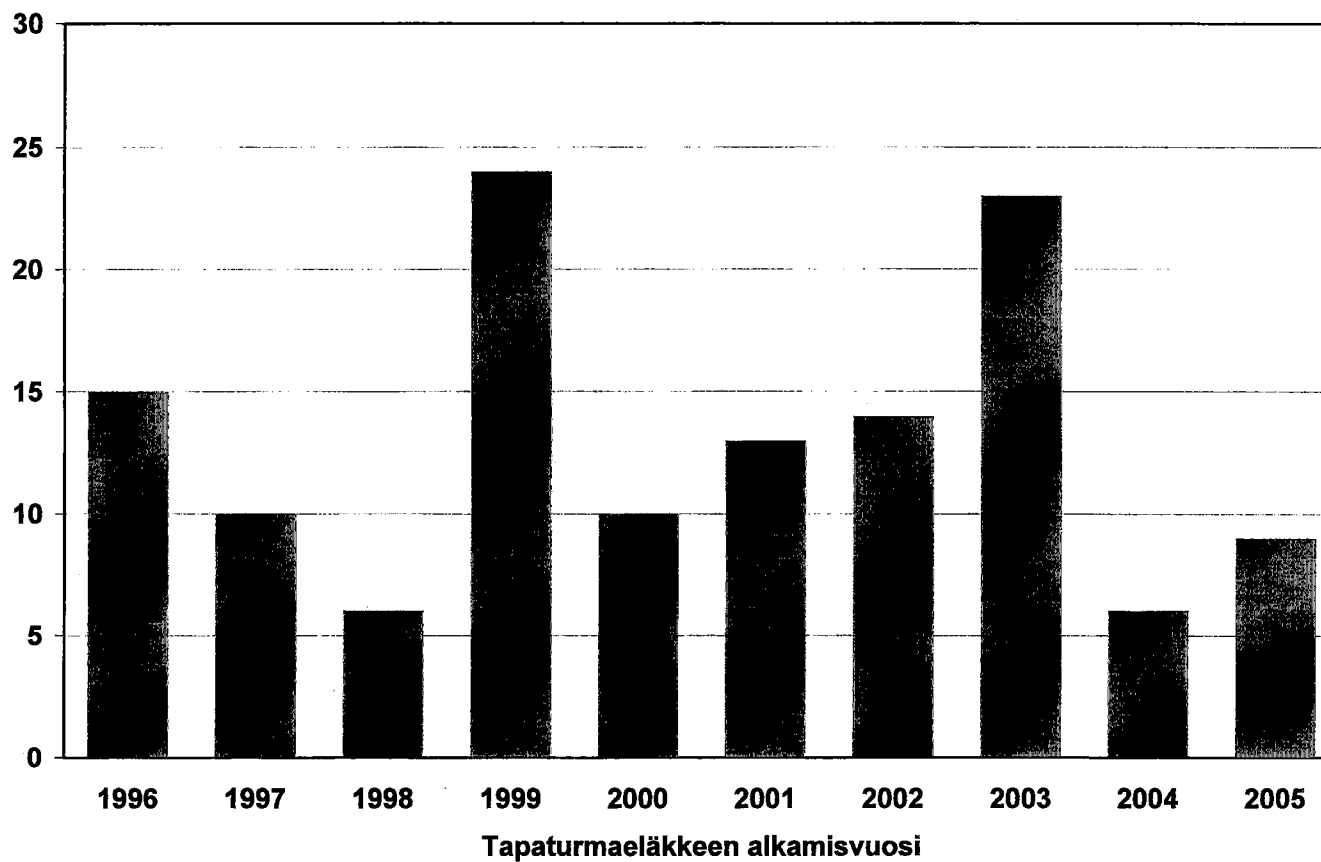


20.11.2006

Aktuaaritoimi

# Alkaneet tapaturmaeläkkeet 1996–2005 (RISE)

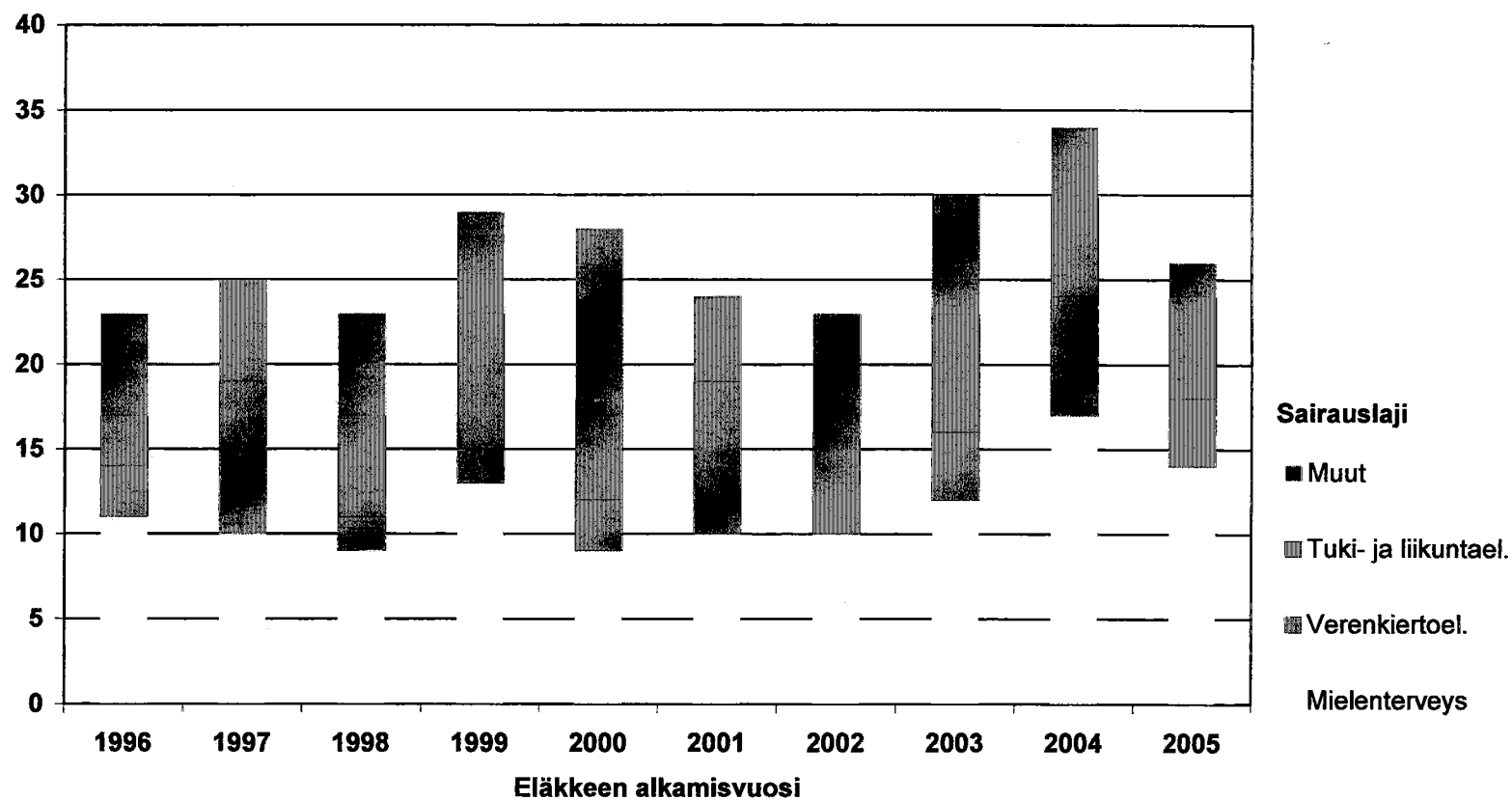
Eläkkeiden lukumäärä



# VEL-työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet henkilöt v. 1996–2005 (RISE)

Lukumäärä

Sairauslajin mukaan



## Rikosseuraamusalan

# Toiminta- ja taloussuunnitelma

## 2008 - 2011

*Sivännen fiilen*

### SISÄLLYSLUETTELO

1	Toimintaympäristö .....	2
2	Rikosseuraamusalan visio .....	4
3	Toimintalinjat .....	4
4	Toiminnan painopistealueet.....	5
4.1	Rikosseuraamusvirasto.....	6
4.2	Kriminaalihuoltolaitos.....	7
4.3	Vankeinhoitolaitos .....	
5	Tavoitteet.....	9
5.1	Vaikuttavuus .....	9
5.2	Toiminnallinen tehokkuus.....	10
5.3	Laadunhallinta.....	10
6	Resurssisuunnitelmat TTS –kaudelle 2008 - 2011 .....	11
	Liite 1: Vankeinhoitolaitoksen toimintamenomomentin perustelut .....	13
	Liite 2: Avolaitostyöt –momentin perustelut.....	14

*led*

## Rikosseuraamusalan toiminta- ja taloussuunnitelma 2008 - 2011

- Rikosseuraamusala = Rikosseuraamusvirasto, Vankeinhoitolaitos ja Kriminaalihuoltolaitos

### 1 Toimintaympäristö

#### Suomen rikollisuustilanne

Pitkän aikavälin rikollisuuskehitys on viime vuosina ollut varsin vakaa. Kokonaisrikollisuuden määrä ei todennäköisesti kasva suunnittelukauden aikana. Rikosseuraamusalan näkökulmasta on kuitenkin merkittävää, jos joissakin rikoslajeissa tapahtuu muutoksia. Yli puolet yhdyskuntapalvelurangaistukseen tuomituista on syyllistynyt rattijuopumukseen, joten rattijuopumuksesta tuomittujen määrän kehityksessä tapahtuvat muutokset vaikuttavat suoraan kriminaalihuoltolaitoksen toiminnan laajuuteen.

Vankeinhoitolaitoksen toiminnan suunnitteluun on otettava huomioon erityisesti väkivalta- ja vakavan huumerikollisuuden kehityksessä tapahtuvat muutokset.

#### Tuomioistuinkäytäntöjen ankaroituminen

Tuomioistuinten ankaroitunut käytäntö vaikuttaa siihen, että vankiluku ei suunnittelukaudella välttämättä laske huolimatta siihen tähtäävistä toimenpiteistä. Ehdotonta vankeutta tuomittiin vuonna 2000 yhteensä 4 808 vuotta, vuonna 2005 vastaava luku oli 6 076. Tuomittujen ehdottomien vankeusrangaistusten keskipituus on samalla ajanjaksolla ajan jaksolla noussut 7,4 kuukaudesta 8,8 kuukauteen. Sama trendi joskin lievempänä on nähtävissä yhdyskuntapalvelun puolella, yhdyskuntapalvelun keskipituus on kasvanut 0,2 kuukautta vuodesta 2000.

Taulukko. Käräjäoikeuksissa tuomitut ehdottomat vankeusrangaistukset ja yhdyskuntapalvelut: tuomittujen lukumäärä, keskimääräinen rangaistuksen pituus sekä tuomioiden yhteenlaskettu pituus vuosina 2000–2005

vuosi	Ehdoton vankeus			Yhdyskuntapalvelu		
	Tuomiot (lkm)	Tuomion keskipituus (kk)	Tuomittu (vuotta)	Tuomiot (lkm)	Tuomion keskipituus (kk)	Tuomittu (vuotta)
2000	7796	7,4	4807,5	3397	2,9	820,9
2001	8003	8,3	5535,4	3358	2,9	811,5
2002	8132	8,4	5692,4	3283	3,0	820,8
2003	7970	8,5	5645,4	3297	3,1	851,7
2004	8502	8,1	5738,9	3621	3,1	935,4
2005	8285	8,8	6075,7	3370	3,1	870,6

Jäännösrangaistusten täytäntöönpanoa koskevan uuden säädösten vaikutukset tuomioistuinkäytäntöön ja edelleen mahdolliset vaikutukset vankilukuun selviävät vasta suunnitelmakauden aikana.

#### Nuorten ikäluokkien pieneminen

Nuorten ikäluokat ovat pieneneviä ja yhä suurempi osa nuorisoa on entistä lainkuullaisempaa. Nuorten rikollisuus ei kokonaisuutena kasva. Se näkyy ehdollisesti rangaistujen nuorten valvottavien määrän tasaisena vähenemisenä. Nuorisorangaistuksen kohdejoukon on arvioitu alun perinkin olevan varsin suppea.. Vakava rikollinen

ongelmakäyttäytyminen näyttää kuitenkin kasaantuvan yhä selvemmin pienelle osalle nuorisoa. Tämän ryhmän sosiaaliset ongelmat ovat myös aikaisempaa vakavampia.

#### Kuntatalouden kehittyminen ja yhteistyöviranomaisten toiminta

Valtaosa vangeista ja myös yhdyskuntaseuraamusasiakkaista on päihdehuolto- ja palvelujen tarpeessa. Kuntatalouden hidas parantuminen ei kuitenkaan välttämättä näy yhdyskuntaseuraamusta suorittaville ja vapautuville vangeille tarjottavien palvelujen lisäyksenä. Jatkuvuutta tarvitaan myös muissa hoito- ja koulutusohjelmissä sekä työllistämisen- ja asumispalveluissa. On otettava huomioon, että eri ministeriöiden ja kuntien työ-, asunto- ja sosiaalipoliittiset ratkaisut vaikuttavat osaltaan uusintarikollisuuden vähentämistavoitteen saavuttamiseen. Rangaistusten täytäntöönpanon vaikutusmahdollisuudet uusintarikollisuuden vähentämiseksi rajoittuvat aikaan, jolloin henkilö suorittaa rangaistustaan.

#### Alueellinen keskittyminen

Alueellinen kehitys Suomessa johtanee yhteiskunnallisten palvelujen ja samalla rikosseuraamusalan yhteistyöviranomaisten keskittymiseen alueellisiin kasvukeskuksiin. Tämä asettaa haasteita niin yhdyskuntaseuraamusten tasavertaiselle toteuttamiselle ja riittävän palvelupaikkaverkoston ylläpitämiselle kuin valvotulle koevapaudelle ja vapauttamisvaiheen viranomaisyhteistyölle ylipäänsä vangin vapautuessa kasvukeskusten ulkopuolelle. Toisaalta käynnissä oleva alueellinen kehitys tarjoaa uudenlaisia tuottavuuden kehittämisen mahdollisuuksia esimerkiksi toimitilojen ja tietotekniikan hyödyntämisessä oikeushallinnon viranomaisten kesken.

#### Henkilöstön ikärakenteen kehitys

Suurten ikäluokkien poistuminen työelämästä vaikuttaa erityisesti Vankeinhoitolaitoksen ja rikosseuraamusviraston henkilöstösuunnitteluun. Tämän hetkisestä henkilöstöstä noin 17 prosenttia saavuttaa eläkeiän suunnittelukauden aikana. Osaamisen varmistaminen myös tulevaisuudessa tulee olemaan haaste koko rikosseuraamusalalle.

#### Tietoyhteiskunnan kehitys

Informaatiotekniikan hyödyntäminen rangaistusten täytäntöönpanossa on merkittävä tulevaisuuden mahdollisuus tehostaa tuottavuutta. Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen asiakastietojärjestelmien yhteiskäytön lisäksi toimintaa voidaan tehostaa mahdollistamalla sähköinen asiakirjaliikenne koko rikosketjussa.

Seuraamusjärjestelmään sisältyvää kontrollia ja turvajärjestelmiä voidaan toteuttaa informaatiotekniikalla sekä vankiloissa että yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanossa. Kehittyvä informaatiotekniikalla voidaan helpottaa myös todistelu- ja oikeuskäsittelyjen järjestämistä.

#### Kansainvälistyminen

Kansainvälistyminen ja EU:n laajeneminen ei enää viime vuosina ole aiheuttanut merkittäviä muutoksia ulkomaalaisten tai ulkomaalaistaustaisten tuomittujen määrissä. Kansainvälistyminen nähdään myös mahdollisuutena rangaistusten täytäntöönpanon kehittämistyössä. Suomalainen täytäntöönpanojärjestelmä voi olla sekä saavana että antavana osapuolena kansainvälisessä kehittämistyössä.

## 2 Rikosseuraamusalan visio

Toiminta-ajatuksensa mukaisesti rikosseuraamusala huolehtii osaltaan yhteiskunnan turvallisuudesta pitämällä yllä laillista ja turvallista rikosseuraamusten täytäntöönpanojärjestelmää ja myötävaikuttamalla uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rikollisuutta ylläpitävän syrjäytymiskehityksen katkaisemiseen.

Rikosseuraamusalan yhteinen visio on, että rangaistusten täytäntöönpanojärjestelmä vaikuttaa uusintarikollisuutta vähentävästi ja toimii kaikilla tasoilla turvallisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti.

Vision toteutuminen edellyttää, että

- vankeuslain tavoite on kaikilla toiminnan tasoilla sisäistetty siten, että se ohjaa toimintojen kehittämistä koskevia ratkaisuja.
- alevankilat toimivat vankeuslain tavoitteiden mukaisesti ja yhteistyössä lähialojen kanssa
- rangaistusten täytäntöönpanoprosesseihin liittyvät jatkumot toimivat paitsi Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen välillä, myös suhteessa kuntiin
- yksilökohtaiseen arviointiin perustuvat rangaistusajansuunnitelmat tehdään kaikille rangaistusta suorittaville
- kaikilla vangeilla on mahdollisuus osallistua vankeuslain mukaisesti järjestettyyn toimintaan
- yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanoon soveltuvia yksilöohjelmia on käytössä kaikissa aluetoimistoissa

Taloudellisten resurssien riittävyys asettaa reunaehdot sille missä määrin suunnitelmakauden aikana kyetään etenemään kohti vision toteutumista.

## 3 Toimintalinjat

### Tuottavuuden parantaminen

Tuottavuusohjelman toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet ja kehittämishankkeet toteutetaan hyvää ja suunnitelmallista henkilöstöpolitiikkaan noudattaen. Ensisijaisina keinoina tuottavuuden parantamiseksi ovat prosessien kehittäminen, tietotekniikan nykyistä laajempi hyödyntäminen, keskittyminen perustehtävään. Rangaistusten täytäntöönpanon osatehtävien tai tukipalvelujen ulkoistamisvaihtoehtoja selvitetään suunnitelmakauden alkupuolella. Tavoitteena on käytettävissä olevien resurssien optimaalinen kohdentaminen ydintoimintoihin.

### Rikosseuraamusalan arvopohjan vahvistaminen

Rikosseuraamusalan organisaatiossa on tapahtunut lyhyessä ajassa useita suuria muutoksia. Samanaikaisesti vaikeassa resurssitilanteessa henkilöstö kokee asetettujen tavoitteiden ja todellisten toimintamahdollisuuksien välillä olevan ristiriidan. Tavoitteena on organisaation eri tasoilla käytävien arvokeskustelujen avulla vahvistaa yhteistä käsitystä perustehtävän sisällöstä, organisaation sisäistä yhteistyötä ja työilmapiiriä.

### Suunnitelmallisuuden vahvistaminen

Rikosseuraamusalan vaikuttavuutta lisätään vahvistamalla toimintamallia, joka perustuu toisaalta yksilölliseen ja suunnitelmalliseen työotteeseen ja tutkitusti vaikuttavien työmenetelmien soveltamiseen, toisaalta sidosryhmäyhteistyön tiivistämiseen ja kehittämiseen. Yhteisenä prosessien kehittämisen tavoitteena on varmistaa suunnitelmallisen työn jatkumot en-



nen vankilaa ja vankilan jälkeen sekä sopia tarkoituksenmukaisesta työnjaosta Kriminaali-  
huoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen kesken.

#### **Organisaation ja laadun kehittäminen**

Organisaatiomallin perusratkaisut, jotka on vahvistettu 1.10.2006 organisaatiomuutoksessa pysyvät suunnittelukauden ajan. Suunnittelukaudella kehitetään organisaation toimivuutta edelleen tuottavuusohjelman ja vankeuslain edellytysten mukaisesti. Tavoitteena on, että rikosseuraamusalan organisaatio edistää ja tukee hyvää johtamista ja mahdollistaa laadun jatkuvan kehittämisen. Laadun kehittämistyö on avointa ja läpinäkyvää ja se perustuu oikeisiin ja riittäviin tietoihin. Tavoitteena on, että eri seuraamusten täytäntöönpano tapahtuu kaikkialla maassa tasalaatuisena.

#### **Vankiloalojen parantaminen**

Investointiohjelmaa tullaan tarkistamaan tavoitteena asumislaadultaan riittävät laitokset sekä toiminnoiltaan ja sijainniltaan aluevankilamallia ja vankeuslain vaatimuksia paremmin vastaava laitospanta.

#### **Johtamisen ja esimiestyön tukeminen ja kehittäminen**

Johto- ja esimiestehtävissä toimivien henkilöiden johtamisvalmiuksia parannetaan. Johtamisvalmiuksien kehittämisessä huomioidaan kaikki rikosseuraamusalan osa-alueet. Johto- ja esimiestehtävissä toimivien tulosvastuu ja sitoutuminen asetettuihin tavoitteisiin varmistetaan tulosohjauksella ja kehityskeskusteluilla. Kustannustietoisuutta lisätään.

#### **Henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittäminen**

Tuleviin haasteisiin vastataan kehittämällä rekrytointia, henkilöstösuunnittelua ja täydennyskoulutusta. Kannustavaa palkkausjärjestelmää ja tulos- ja kehityskeskusteluja kehitetään edelleen.

Henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämiseen kiinnitetään suunnittelukaudella erityistä huomiota. Työssä jaksamista tukevia toimenpiteitä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Painopisteenä on ennaltaehkäisevä toiminta. Tavoitteena on, että rikosseuraamusalalla työolosuhteet ovat terveelliset, turvalliset ja edistävät työkykyä. Työhyvinvoinnin kehittämisestä huolehditaan henkilöstön ja johdon yhteistyönä.

#### **Kansainvälisen toiminnan hyödyntäminen kehittämistyössä**

Suunnitelmallisella kansainvälisellä yhteistyöllä tuetaan kansallisten tavoitteiden saavuttamista parhaiden työkäytäntöjen ja ohjelmien kehittämisessä. Seurataan aktiivisesti alan kansainvälistä kehitystä ja osallistutaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyön kehittämiseen seuraamusten toimeenpanossa Euroopan Unionin ja Euroopan neuvoston alueella.

## **4 Toiminnan painopistealueet**

Rikosseuraamusalan toiminnan päämääränä on rangaistusten täytäntöönpano siten, että lisätään valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan, edistetään elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estetään rikosten tekeminen rangaistusaikana.

Rikosseuraamusasiakkaiden terveys on merkittävästi heikentynyt viimeisten kahden kymmenen vuoden aikana. Vangeista 90%:lla ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaista 60%:lla on päihderiippuvuus. Lisäksi valtaosalla rikosseuraamusasiakkaista on hoitoa vaativa psykiatrinen sairaus ja useita somaattisia sairauksia.

Rikosseuraamusalalla painopistealueena suunnittelukaudella on vankeuslain ja ehdonalaisesta valvonnasta annetun lain tavoitteiden saavuttaminen. Rikosseuraamusalan yhteisenä tavoitteena on, että rangaistusajansuunnitelman eri osiot muo

dostavat loogisen jatkumon, johon kytketään riittävässä määrin viranomais- ja muu tarpeellinen verkosto.

Samanaikaisesti on toteutettavana tuottavuusohjelman mukaiset prosessien ja toimintojen kehittämistä koskevat tavoitteet henkilötyövuosien vähentämiseksi pitkällä tähtäyksellä.

Yhtäaikainen lakien tavoitteiden saavuttaminen ja henkilötyövuosiin sidottujen resurssien vähentäminen ilman asiakas/vankimäärän merkittävää alenemista ei ole mahdollista. Lainmukaisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää joka tapauksessa menokehityksen tarkistamista.

Ennen suunnittelukauden alkua selvitetään Sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön asettaman vankien jälkihuoltoa sekä oikeusministeriön asettaman normaalisuusperiaatteen toteutumista rikosseuraamuksiin tuomittujen kohtelussa selvittäneiden työryhmien ehdotusten toteuttaminen, toteuttamistapa ja aikataulut. Osa ehdotuksista ei ole rangaistusten täytäntöönpanon menojen kannalta kustannusneutraaleja. Vastaavat tarkistukset kehyslukuihin tehdään seuraavan TTS:n yhteydessä.

Toiminnallisten painopisteiden vaikutukset taloudellisiin ja henkilöresursseihin on eritelty määrärahaesitysten perusteluissa liitteissä 1 ja 2.

#### 4.1 Rikosseuraamusvirasto

Rikosseuraamusviraston perustehtävä on johtaa ja kehittää rikosseuraamusalaa.

Suunnittelukaudella keskusviraston toiminnan painopistealueet ovat

##### 1. Toiminta- ja taloussuunnittelujärjestelmien sekä raportoinnin kehittäminen.

Erityistä huomiota kiinnitetään toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseen. Suunnittelukauden aikana vakiinnutetaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi osaksi rikosseuraamusalan tulosohjaus- ja johtamisprosesseja. Budjetointimenettelyä, toimintolaskentaa ja kustannustietoisuutta parannetaan organisaation eri tasoilla.

##### 2. Asiakastietojärjestelmistä saatujen tietojen analysointi ja muun tutkimustiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä

Suunnittelukauden alussa varmistetaan, että Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen asiakastietojärjestelmien tietojen vaihto on toimivaa. Sijoittajyksiköiden ja rangaistusajan suunnitelmien seurannan tuottama tieto otetaan laajemminkin käyttöön toiminnan suunnittelussa. Oman tietotuotannon lisäksi tuetaan rikosseuraamusalaa koskevaa tutkimusta ja hyödynnetään entistä laajemmin sen tuloksia.

##### 3. Henkilöstöstrategian valmistelu ja linjausten toteutumisen seuranta

Suunnittelukaudella laaditaan rikosseuraamusalan yhteinen henkilöstöstrategia. Siinä otetaan huomioon tuottavuuden kasvun vaatimukset ja eläköityminen

##### 4. Tuottavuuden lisääminen

Tuottavuutta lisätään kehittämällä toiminta- ja ohjausprosesseja ja selkeyttämällä työnjakoa niin virastossa kuin viraston ja sen ohjaamien yksiköiden tai alalle palveluja tuottavien organisaatioiden välillä. Tietojärjestelmien ja niiden käytön te

hostamisella on merkittävä osansa tuottavuuden parantamisessa. Tuottavuusohjelman mukaiset henkilöstövähennykset toteutuvat suunnittelukauden kuluessa.

#### 4.2 Kriminaalihuoltolaitos

Kriminaalihuoltolaitoksen perustehtävä on yhdyskuntaseuraamusten toimeenpano.

Suunnittelukaudella Kriminaalihuoltolaitoksen painopistealueet ovat

1. **Riski- ja tarvearvioinnin kehittäminen ja laadun arviointi**  
Yhdyskuntaseuraamusasiakkaan päihdeidenkäyttö otetaan esille kaikissa yhdyskuntaseuraamuksissa, ja toimeenpanossa tehostetaan päihdeongelman arviointia, motivaatiotyötä ja päihdepalveluihin ohjaamista. Alueellisia yhteistyöverkostoja päihdehuollon palvelujen kanssa vahvistetaan. Kaiku -luotain arviointimenetelmä otetaan käyttöön laadun arvioinnissa.
2. **Yksilötyöhön soveltuvien työskentelyohjelmien käyttöönotto.**  
Yhdyskuntaseuraamusten vaikuttavuutta lisätään ottamalla käyttöön kaikissa aluetoimistoissa yksilötyöhön soveltuvia työskentelyohjelmia.
3. **Yhdyskuntaseuraamuksiin liittyvän päihdekuntoutuksen lisääminen**  
Ns. köyhyysmäärärahaa kohdennetaan ostopalveluina hankittaviin päihdekursseihin ja palkkioperusteisten apuvalvojen käyttämiseen toimeenpanossa.
4. **Tuottavuuden lisääminen**  
Tuottavuusohjelman tavoitteet saavutetaan Kriminaalihuoltolaitoksessa ulkoistamalla siivous- ja kiinteistöhoitopalvelut, luopumalla, perustehtävän ulkopuolisista kv-hankkeista, leirikeskusten toiminnasta ja kehittämällä yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanoon liittyviä tukiprosesseja.

Kriminaalihuoltolaitoksen toiminnan painopistealueet koskevat ainoastaan nykyisten yhdyskuntaseuraamusten vaikuttavuuden kehittämistä. Jos yhdyskuntaseuraamusten käyttöä halutaan lisätä vankiluvun vähentämiseksi, sen tulee tapahtua harkiten. Ennen seuraamusten käytön lisäämistä on tehtävä resurssiarviot ja tarpeelliset resurssit on hyväksyttävä ennen seuraamusten laaja-alaista lisäämistä.

#### 4.3 Vankeinhoitolaitos

Vankeinhoitolaitoksen perustehtävä on tutkintavankeuden toimeenpano ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpano.

Vankeinhoitolaitoksen toiminnan painopistealueena suunnittelukaudella on vankeuslain tavoitteiden saavuttaminen. Tämä edellyttää, että rangaistusajan suunnitelmat laaditaan kaikille vangeille ja että vankiloiden toiminnan sisältö saadaan vastamaan suunnitelmissa esiin tulevia vankien tarpeita. Edelleen vapauttamissuunnitelmat tulee laatia ja kyetä toteuttamaan.

##### 1. Täytäntöönpanon vaikuttavuuden lisääminen

Vankeuslain tavoitteiden saavuttamiseksi aluevankilojen toimintarakennetta kehitetään edelleen vastaamaan vankien tarpeita uusintarikollisuuteen vaikuttamisen näkökulmasta. Vangin mahdollisuuksia osallistua tavoitteelliseen toimintaan lisätään. Henkilöstön työpanosta kohdennetaan lähityöhön. Sijoittajayksikkötoimintaa

kehitetään. Avolaitoksiin sijoitettavien vankien suhteellista määrää lisätään. Ns. köyhyyspaketin määrärahaa kohdennetaan koevapauden käyttöönoton tukitoimiin ja päihdepalvelujen lisäämiseen.

## 2. Valvotun koevapauden käyttö

Suunnittelukauden aikana valvotun koevapauden käyttöä lisätään tavoitteiden mukaiselle tasolle. Valvotun koevapauden vaatima valmistelu-, valvonta- ja tukiresurssien arvioitu lisäys ilmenee resurssilaskelmista. Koevapautta tukevan tieto- ja kommunikaatiojärjestelmän tarve ja käyttömahdollisuudet selvitetään ennen suunnitelmakauden alkua.

## 3. Turvallisuuden kehittäminen

Turvallisuusajattelun lähtökohdaksi otetaan ennakoiva riskien hallinta (Risk Management). Suunnittelukaudella kehitetään kaikessa toiminnassa vaaratilanteiden systemaattisen ennalta poistamiseen ja/tai riskin minimointiin perustuvaa toimintamallia. Lähestymistapa kytee yhteen jo tehdystä mm väkivallan vähentämiseen liittyvät toimet, työsuojelulain edellyttämät riskianalyysit, omasta toiminnasta kerättävän tiedon sekä tiedustelun ja turvallisuusyhteistyön tuottaman tiedon hyödyntämisen.

Vuorovaikutuksellisuus ja vankien tunteminen ovat laaja-alaisen turvallisuusajattelun perusta vankeinhoidossa. Lisääntyvä lähtyö uusiutuvin työmenetelmien on keskeisessä roolissa toiminnallista turvallisuutta luotaessa. Turvatekniikkaa käytetään apuna parantamaan turvallisuutta ja mahdollistamaan henkilökunnan kohdistaminen toiminnan ja turvallisuuden kannalta keskeisiin tehtäviin. Vankiloiden hallittavuuden parantamiseksi toiminnallista osastointia kehitetään sekä otetaan käyttöön tarvittavat varmuusosastot asiaa selvittävän työryhmän esityksien pohjalta.

Vankila-aikaisen rikollisuuden estämiseksi ja selvittämiseksi kehitetään aluevankilakohtaista, paikallista ja valtakunnallista viranomaisyhteistyötä.

## 4. Tuottavuuden lisääminen

Suunnittelukaudella jatketaan organisaatiomuutosten edellyttämien henkilöstöjärjestelyjen sekä tuottavuusohjelman henkilöstötavoitteiden toteuttamista siten, että ne toteutuvat asteittain vuoteen 2011 mennessä. Tuottavuutta parannetaan kehittämällä toimintaprosesseja, kohdentamalla työaika ja muita resursseja uudelleen sekä hyödyntämällä kehittyntä tietotekniikkaa. Vankitietojärjestelmää hyödynnetään täysimääräisesti niin operatiivisessa käytössä kuin tiedon tuottajana toiminnan kehittämisen ja ohjaamisen tarpeisiin.

Suunnittelukaudella toteutetaan vuosina 2006-2007 tehtävien selvitysten perusteella toimintojen tuottamistapojen muutoksia tarvittavalla tavalla. Työtoiminnan osalta selvitetään mm. mahdollisuus järjestää vankityötä yhdessä muiden sosiaalisen työllistämisen alalla toimivien organisaatioiden ja yritysten kanssa.

## 5. Henkilöstöpolitiikan toteuttaminen

Vankeinhoitolaitoksen henkilöstörakennetta muutetaan lisäämällä suhteellisesti vankien kanssa lähityötä tekevien määrää. Samalla henkilöstön osaamista rikosten uusimisriskin vähentämiseen tähtäävistä työmenetelmistä ja -tavoista lisätään.

Organisaatiomuutoksien ja tuottavuushankkeen edellyttämät henkilöstön sopeutustoimet toteutetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen 2011 päättyvän siirtymäajan puitteissa.

## 6. Laatuajattelun käyttöönotto

Toiminnan laadun varmistamiseksi ja parantamiseksi otetaan käyttöön laatujärjestelmä. Päätös käyttöönotettavasta laatujärjestelmästä tehdään suunnittelukauden alkuun mennessä.

## 7. Toimitilojen kehittäminen

Oikeusministeriö ja Senaatti-kiinteistöt ovat sopineet vuoteen 2010 ulottuvasta investointiohjelmasta. Ohjelman tavoitteena on saada vanhentunut laitospanta vastaamaan lainsäädännön ja toiminnan vaatimuksia. Suunnittelukaudella ohjelmaan sisältyvinä hankkeina toteutetaan Kuopion ja Mikkelin vankiloiden peruskorjaukset.

Hankkeiden suunnittelussa otetaan huomioon aluevankiloiden vankipaikkatarpeet ja laitossyksiköiden toiminnalliset muutokset aluevankiloiden sisäisessä työnjaossa sekä tilankäytön tehokkuuden vaatimus. Turvallisuuden parantamiseksi vankiloiden osastointia ja valvottavuutta kehitetään. Suunnittelukaudella ei kuitenkaan vielä päästä vankipaikoissa kaikilta osin alueelliseen omavaraisuuteen. Vankipaikkojen lisärakentamisen tarve tarkistetaan alueellisten tarve-ennusteiden perusteella.

Nykyisen ohjelmakauden jälkeiseen aikaan sijoittuvien hankkeiden priorisointia koskeva suunnittelu käynnistetään jo ennen suunnittelukauden alkua. Tässä yhteydessä aluevankilakohtaisesti kartoitetaan vankipaikkojen kehittämisen tarve siten, että niiden laatu ja sijainti parhaiten tukisi vankeusprosessin eri vaiheita.

Investointiohjelman toteuttamisen rinnalla kiinnitetään erityistä huomiota peruskorjausta odottavissa laitossyksiköissä hygieenisten olojen parantamiseen vankien asuttamisessa. Paljujen käyttöä selleissä vähennetään lisäämällä vankien mahdollisuutta päästä wc-tiloihin kaikkina vuorokauden aikoina. Rakenteellisia muutokset tehdään pääsääntöisesti peruskorjausten yhteydessä.

## 8. Vankien terveydenhuolto

Valtakunnallisen terveydenhuoltoyksikkö vastaa siitä, että vankien terveydenhuolto toteutuu koko maassa yhdenmukaisten linjausten mukaisesti.

Painopistealueet vankien terveydenhuollossa suunnittelukaudella ovat

1. Vankien terveys-, työkyky- ja hoidontarvetutkimuksen tulosten hyödyntäminen terveydenhuollon kehittämisessä.
2. Terveydenhuollon laadunhallintajärjestelmän käyttöönotto (SHQS)

## 5 Tavoitteet

### 5.1 Vaikuttavuus

Oikeusministeriön vaikuttavuustavoitteena on uusintarikollisuuden alentaminen. Rikosseuraamusalan osalta tämä merkitsee toimia, joilla lisätään tuomitun kiinnittymistä yhteiskuntaan. Siten rikosseuraamusalan vaikuttavuus näkyy tuomitun rikoksettoman elämäntavan valmiuksien lisääntymisenä, ammattitaidon ja osaamisen sekä työ- ja toimintakyvyn lisääntymisenä sekä päihderiippuvuuden vähentymisenä. Suunnitelmakaudella kehitetään menetelmät, joilla voidaan luotettavasti arvioida Kriminaalihoitolaitoksen ja Vankeinhoitolai-

toksen toiminnan vaikuttavuutta näihin tekijöihin. Vaikuttavuutta seurataan myös rikoksen uusimista kuvaavilla tunnusluvuilla.

## 5.2 Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallinen tehokkuus	Toteuma	Arviotot.	TAE	TTS	TTS	TTS	TTS
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<b>Taloudellisuus</b>							
- VHL:n toimintameno/vanki (€)	43 779	45 870	46 000	49 100	49 279	48 771	48 754
- KHL:n toimintameno/tuomitut (€)	2 906	2 800	2 753	2 906	2 906	2 879	2846
<b>Tuottavuus</b>							
- VHL:n henkilöstön mitoitus (vangit/htv)	1,42	1,44	1,42	1,34	1,36	1,39	1,44
- KHL:n tuottavuus (tuomiota suorittavat + soveltuvuus selvitykset + henkilötutkinnat /htv)	54	60	60	60	60	60	60

Vuodesta 2007 lähtien toiminnallisen tehokkuuden tunnusluvuissa ei ole mukana Rikosseuraamusviraston toiminnan ohjauksen yksiköitä.

## 5.3 Laadunhallinta

Toiminnan laajuus	Toteuma	Arviotot.	Suunn.	TAE	TTS	TTS	TTS
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vankeja keskimäärin	3 888	3 850	3 700	3 700	3 700	3 700	3 700
-näistä koevapaudessa			25	75	175	275	400
Vankeja vankilassa	3 888	3 850	3 675	3 625	3 525	3 425	3 300
Vapaudesta vankilaan tulleet	7 552	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500	7 500
Yhdyskuntaseuraamuksia suorittavia keskimäärin	4 791	4 750	4 940	4 800	4 800	4 800	4 800
Täytäntönpantaviksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	5 819	5 800	6 140	5 800	5 800	5 800	5 800

Laatu	Toteuma	Arviotot.	Tavoite	TAE	TTS	TTS	TTS
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rangaistusta suorittavista vangeista toiminnoissa (keskimäärin)	62 %	62 %	60 %	65 %	67 %	69 %	70 %
Toiminta- ja päihdeohjelmien osuus rangaistusta suor. vankien ajankäytöstä	5 %	6 %	6,70 %	7,00 %	7,25 %	7,50 %	8,00 %
Valvotun koevapauden onnistuneesti suorittaneet %			85,00 %	85,00 %	85,00 %	85,00 %	85,00 %
Rangaistusta suorittavista avolaitoksissa (keskimäärin)	25 %	27 %	29 %	29 %	29 %	30 %	30 %
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneita	82 %	85 %	85 %	85 %	85 %	85 %	85 %
Tilannearvio ja toimeenpanosuunnitelma tehdään	85 %	80 %	80 %	95 %	95 %	95 %	95 %
Nuorisorangaistuksen loppuun suorittaneita	45 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %

Suunnittelukauden lopulla toteutetaan Mikkelin, Kuopion ja Konnunsuon vankiloiden perusparannus- ja lisärakennushankkeet. Mikkelin ja Konnunsuon vankiloihin saadaan kumpaankin noin 50 lisäpaikkaa.

## 6 Resurssisuunnitelmat TTS –kaudelle 2008-2011

**25.50.21 Rangaistusten täytäntöönpanon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v.)**

Vankiluvun vähennyksen vaikutuksena laskelmissa on käytetty 7 000€ /vankivuosi.

Vankeuslain edellyttämän toimintoihin sijoittamisen kustannuksena on käytetty 9 000€/ vangin toimintavuosi

Mom 25.50.21 (1 000 €) (pois lukien VHKK)	Arvio 2006	TAE 2007	2008	2009	2010	2011
<b>Tulot</b>	<b>6 605</b>	<b>7 300</b>	<b>6 784</b>	<b>6 852</b>	<b>6 920</b>	<b>6 989</b>
- Nettoutettavat tulot	6 605	7 300	6 784	6 852	6 920	6 989
<b>Menot</b>	<b>200 798</b>	<b>202 850</b>	<b>208 733</b>	<b>209 408</b>	<b>207 415</b>	<b>207 205</b>
- Henkilöstömenot	114 387	116 298	116 942	115 474	113 666	110 982
- Pääomavuokrat, Senaatti-kiinteistöt	27 915	29 028	32 617	34 237	35 318	37 671
- Tietohallinnon menot	6 870	4 197	4 437	4 621	4 614	4 636
- Muut toiminnan menot	51 626	53 327	54 736	55 076	53 817	53 916
<b>Toiminnan rahoitus</b>						
- Toimintamenomomentin tulot	<b>6 605</b>	<b>7 300</b>	<b>6 784</b>	<b>6 852</b>	<b>6 920</b>	<b>6 989</b>
- Toimintamenomomentin menot	200 798	202 850	208 733	209 408	207 415	207 205
- Toimintamenorahoitus, netto	194 193	195 550	201 949	202 557	200 495	200 216
<b>Toimintamenomomentin käyttö</b>						
- Siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 923	1 288	1 018	- 4 961	- 11 271	- 17 375
- Valtioneuvoston kehys	190 578	195 550	195 970	196 247	194 391	192 118
- Käytetty	194 193	195 550	201 949	202 557	200 495	200 216
- Siirtynyt/siirtyy seuraavalle vuodelle	1 308	1 018	- 4 961	- 11 271	-17 375	-25 473
<b>Henkilöstön määrä (HTV)</b>	<b>3 100</b>	<b>3 105</b>	<b>3 078</b>	<b>3 040</b>	<b>2 965</b>	<b>2 878</b>

Rikosseuraamusalalle esitetään seuraavia määräraha-kehityksiä (1 000 €):

25.50.74	2008	2009	2010	2011
Määrärahaesitys	201 949	202 556	200 495	200 216

Määräraha jakautuu arviolta seuraavasti:

25.50.21	2008	2009	2010	2011
Rikosseuraamusvirasto	6 329	6 276	6 223	6 167
Vankeinhoitolaitos	181 669	182 330	180 452	180 389
Kriminaalihuoltolaitos	13 950	13 950	13 820	13 660
<b>Yhteensä</b>	<b>201 949</b>	<b>202 556</b>	<b>200 495</b>	<b>200 216</b>

VHL:n määrärahaesityksen perustelut on esitetty **liitteessä 1**.

**25.50.74 Avolaitostyöt (siirtomääräraha 3 v.)**

Rikosseuraamusvirasto esittää TTS -kaudelle 2008-2011 seuraavia määrärahaesityksiä (1000 €):

<b>25.50.74</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>
Määrärahaesitys	5 900	6 400	6 900	7 500

**12.25.20 Rangaistusten täytäntöönpanon tulot**

<b>12.25.20</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>
Tuloarvio	6 784	6 852	6 920	6 989



## LIITE 1:

## VHL:N TOIMINTAMENOMOMENTIN PERUSTELUT

VHL ( 1000 €)	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Henkilöstömenot	101 841	99 951	101 371	102 326	102 070	100 774	99 118
UPJ:n vaikutukset		1 528	811	968			
Tuottavuusohjelma		- 1 044	144	- 1 224	- 1 296	- 1 656	- 2 412
Tietohallinnon menot	1 652	5 994	3 320	3 147	3 313	3 288	3 292
Pääomavuokrat, Senaatti-k.	24 082	25 836	27 349	30 887	32 506	33 636	35 991
Muut menot	50 392	49 959	50 630	50 684	51 734	51 734	51 734
Vankien vähennys			- 1 225	- 1 575	- 2 275	- 2 975	- 2 975
Nettoutettavat tulot	- 7 752	- 6 575	- 7 270	- 6 754	- 6 822	- 6 890	- 6 959
Vankeuslain muutos				2 700	2 250	1 350	900
Koevapauskustannukset				510	850	1 190	1 700
Menot yhteensä	170 214	176 585	175 130	181 670	182 331	180 452	180 389
Kehys	173 271	176 585	175 130	176 041	176 036	174 344	172 286
Yhteensä	3 057			- 5 629	- 6 295	- 6 107	- 8 103

## Liite 2: Avolaitostyöt –momentin perustelut

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vankeinhoidollisten tavoitteiden mukainen avolaitostoiminnan laajentaminen sekä yleinen kustannustason nousu.

Muiden kuin vankeinhoitolaitoksen lukuun tehtävän vankityön (ent. työsiirtolaitostoiminnan) laajentaminen kytketään tukikohtia koskevien rakenteellisten muutoshankkeiden yhteyteen siten, että suunnittelukauden lopulla avolaitososastoissa joissa tehdään vankityötä muiden kuin vankeinhoitolaitoksen lukuun on vankipaikkoja (ent. työsiirtolapaikkoja) yhteensä noin 250.

Ilmailulaitoksen työt Helsinki-Vantaan lentokentällä ovat loppuneet ja Helsingin avovankilan Seutulan osasto siirtyy vuoden 2008 alussa pysyviin tiloihin Helsingin vankilan alueelle. Muutoksessa menetettäviä työpaikkoja saadaan korvattua laajentamalla yhteistyötä Metsähallituksen ja Metsätutkimuslaitoksen osoittamiin työkohteisiin. Helsingin avovankilan Suomenlinnan osastossa lisätään majoitustiloja ja näin varmistetaan siirtolan työ- ja toimintamahdollisuuksien riittävyys myös talviaikana. Haminan työsiirtolan tukikohta siirretään Kotkan Kymminlinnaan vuonna 2007, ja tässä yhteydessä majoitustiloja lisätään siten, että voidaan lisätä työpaikkojen ohella myös ulkopuolella opiskelevien ja muita kuntoutuspalveluja käyttävien vankien määrää. Myös Vanajan avovankilan Ojoisten osastossa lisätään majoitustiloja.

Avolaitostöihin osoitettua määrärahaa voidaan käyttää työsiirtolan ylläpidosta ja työn järjestämisestä aiheutuvien menojen kattamiseen. Esityksen mukaiset työllistämisen- ja ylläpitomenot ovat 30 t€/vanki/vuosi. Viime vuosina menot ovat olleet keskimäärin 25 t€/vanki/vuosi. Määräraha on reaaliarvoltaan pienentynyt ja toisaalta on kuitenkin pyritty pitämään työsiirtoloiden toiminta-aste mahdollisimman korkeana. Nykyisen suuruisella määrärahalla ei voida useinkaan kattaa hankkeen kaikkia kustannuksia. Yhteistyötahon osallistuminen kustannusten maksamiseen on vaikeuttanut toisaalta tasaisen työllisyyden ylläpitoa myös talviaikana ja toisaalta avolaitostoiminnan laajentamista kunnallisiin työkohteisiin.

**Vangin osallistumisvelvollisuudesta ja vankilan velvollisuudesta järjestää sitä**

- juontaa juurensa vangin työvelvollisuuteen, jossa perusajatuksena ollut, että valtio ruokkii ja ylläpitää vangin, joka puolestaan on velvollinen tekemään työtä "kruunun hyväksi"
- vielä v. 1975 RTA –uudistuksessa lähtökohtana työvelvollisuus, joskin vanki voitiin vapauttaa työvelvollisuudesta, jos hän opiskeli vastaavan ajan (hyväksyttävällä tavalla)
- v. 1995 työvelvollisuuden tilalle säädettiin osallistumisvelvollisuus, jonka vanki saattoi täyttää osallistumalla työhön (joka myöhemmin jaettiin tuotannolliseen ja valmentavaan työhön), koulutukseen tai muuhun vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan
- samassa yhteydessä vankilalle säädettiin velvollisuus mahdollisuuksien mukaan järjestää vangille tämän taipumuksia vastaavaa työtä tai muuta toimintaa
- vankeuslaissa säädetään aiempaa selkeästi täsmällisemmin toimintojen tarkoituksesta ja ne sidotaan selkeästi vankeinhoidon rikoksettoman elämäntavan edistämisen yleistavoitteeseen
- vangin osallistumisvelvoitteen sisältönä on, että vanki on rangaistusajan suunnitelman mukaisesti vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana velvollinen osallistumaan vankilan järjestämään tai hyväksymään toimintaan
- toiminnan järjestämisestä todetaan: "Vangille on annettava vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana tilaisuus täyttää osallistumisvelvollisuutensa rangaistusajan suunnitelman mukaisessa toiminnassa." (VanL 8:3.1)
- HE:ssä todetaan, että säännös on kirjoitettu aiempaa säännöstä velvoittavampaan muotoon ja sidottu selkeästi rangaistusajan suunnitelmaan
- edelleen HE:ssä todetaan, että vankilaviranomaisille jäisi edelleen harkintavaltaa toimintojen järjestämisessä, koska olemassa olevat resurssit tulisi ottaa huomioon rangaistusajan suunnitelmaa vahvistettaessa
- VanL:n 8:3.1:n sanamuodon perusteella harkintavaltaa jää lähinnä sen suhteen, millaista toimintaa järjestetään: on selkeä velvoite järjestää vangille (=kaikille vangeille) toimintoja, joissa hän voi täyttää rangaistusajan suunnitelman mukaisen toimintavelvollisuutensa
- rangaistusajan suunnitelma tulee puolestaan laatia sellaiseksi, että siihen kuuluvat toiminnot edistävät vangin rikoksettomaan elämäntapaan pyrkimistä
- kun lain voimaan tullessa toimintoihin osallistui alle 2/3 rangaistusta suorittavista vangeista, em. yhtälö on sijoittajayksiköille ja vankiloille vaikea, jopa mahdoton toteuttaa
- HE:ssä olevat toimintojen lisäämisen taloudellista vaikutusta koskevat laskelmat (s. 125) ovat mielenkiintoiset: todetaan toimintoja tarvittavan 400-700 vangille nykyistä enemmän sekä todetaan toimintojen järjestämisestä aiheutuvien menojen olevan 11 000 – 14 000 euroa vankia kohden vuodessa; tämän mukaisesti lisäkustannukset olisivat vähintään 4.4 m€ (400 x 11 000 €) ja enintään 9,8 m€ (700 x 14.000 €)

- toteamalla tavoitteen pyrittävän asteittain ja laskemalla toimintoihin sijoitettavien vankien määrää aluksi 200:an lisävankiin sekä eri laskentaperusteita muuttamalla päädytään kuitenkin siihen, että vähimmäismenotarve onkin 970.000 €

- vankilan velvollisuutta toimintojen järjestämiseen koskevaa säännöstä ei kuitenkaan muutettu, vaan se tuli lakiin hyvin velvoittavaan muotoon

- Rikosseuraamusvirasto on esittänyt ministeriölle, että ko. säännöksen voimaantuloa olisi tullut lykätä tai että sen tulisi olla vähemmän velvoittavassa muodossa, jos resursseja ei voida selvästi lisätä

JWS

**Wuolijoki Jukka**

Lähetäjä: heli.herna@om.fi  
 Lähetetty: 24. marraskuuta 2006 15:05  
 Vastaanottaja: Wuolijoki Jukka  
 Kopio: esa.vesterbacka@om.fi  
 Aihe: Vs: lähityön osuuden muutos



lähityöt11006.xls  
 (45 kt)

Hei

Tässäpä tulee vastausta, jota aamupäivällä lupailin:

Liitetiedostona yleis- ja henkilöstöhallinnon vastuualueella koottu selvitys (kaksi välilehteä), josta ilmee, että

1) Vankeinhoitolaitoksessa oli ennen uutta organisaatiota lähityössä 2107 virkaa ja 1.10.2006 jälkeen 2134 virkaa. Lisäystä on siis 27 virkaa. Valitettavasti htv-lukuja ei ollut mahdollista tällä aikataululla saada, mutta toisaalta virat ovat sikäli hyvä vertailukohta, että virkojahan nimenomaan virkajärjestelyillä muutetaan siten, että päästään kohdentamaan väkeä aikaisempaa enemmän lähityöhön.

Lähityö on määritelmänä ongelmallinen eikä siihen käytettyä aikaa oikeastaan voisi vertailla nimikkeiden mukaan, koska usealla nimikkeellä voidaan tehdä sekä lähityötä että muuta työtä. Organisaatiouudistuksen yhteydessä vankeinhoitoesimiehen nimikkeellä olevien työajan kohdentuminen lähityöhön on oleellisesti lisääntynyt siitä, miten aiemmin ylivartijan nimikkeellä lähityötä tehtiin. Tarmo-toimintolaskentajärjestelmää ollaan kehittämässä 1.1.07 lukien siten, että sieltä saadaan yksiselitteisesti työajan kohdentuminen lähityöhön.

KPO:n kanssa keskusteltiin tulossopimusneuvotteluissa työajan kohdentumisesta lähityöhön. Aluevankiloista on sen jälkeen saatu tarkennettuja tietoja ja kuten jo aamupäivällä totesin, tilanne elää kaiken aikaa.

2) Johtajien määrä on Vankeinhoitolaitoksessa lisääntynyt 14 viralla aikaisempaan organisaatioon verrattuna. Näistä uusia virkoja ovat 5 aluevankilan johtajan virkaa, 5 sijoittajayksikön johtajan virkaa sekä 5 uutta vankilan johtajan virkaa. Viimeksi mainittu johtuu siitä, että perustettiin viisi uutta vankilaa aiemmin avovankilaosastoina tai työsiirtoloina toimineiden yksiköiden tilalle. - Toisaalta samaan aikaan Rikosseuraamusvirastosta lakkautettiin avoinna ollut vankeinhoitojohtajan (aluejohtajana) virka ja toinen virka on haltijan (Lohi) virkavapauden ajan vailla hoitajaa. Kolmas vankeinhoitojohtaja (Lempiö) toimii nykyään vankeinhoidon tuloslinjan päällikkönä.

Johtajien määrä on siis kasvanut, mutta toisaalta vankilan johtaja ei enää ole viraston päällikkö ja siten heidän toimenkuvansa ja asemansa on muuttunut hierarkiassa alaspäin. Tämä sama muutos heijastuu myös heidän alaisinaan toimiviin apulaisjohtajiin, joiden toimenkuva on lähempänä asiakasta kuin ennen. Lisäksi on huomattava, että mm. sijoittajayksikön johtajat ja osin vankilan johtajatkin tekevät osittain lähityöksi luettavaa työtä.

Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikön johtavien virkamiesten lista on myös mukana. Sen osalta ei voida tehdä aivan samanlaista vertailua ennen - jälkeen kuin muiden johtavien virkojen osalta, koska organisaatio on uusi eikä vastaa rakenteeltaan sitä, jossa terveydenhuoltohenkilöstö aiemmin oli vankilan johtajan alaisuudessa.

Liitetiedostoon sisältyy myös tietoja vankiloiden apulaisjohtajien määrän kehityksestä. Nykyinen hallintoasetus edellyttää vankiloissa tiettyä määrää apulaisjohtajan nimikkeitä, mutta etenkin pienten laitosten apulaisjohtajat tekevät myös lähityötä. Risen tarkoituksena on esittää hallintoasetuksen muuttamista siten, etteivät tietyt tehtävät (päätoisvalta 24 §) olisi sidottuja apulaisjohtajan

nimikkeeseen, jolloin voitaisiin käyttää tehtävän pääasiallista sisältöä paremmin kuvaavia nimikkeitä. Kuten liitetiedostostakin ilmenee, luovuttiin muutoksen yhteydessä useista muista nimikkeistä (mm. vartiopäällikkö ja hallintopäällikkö) ja ne muutettiin apulaisjohtajiksi.

Selvityksen lisäksi totean seuraavaa:

Tämän organisaatiouudistuksen yhteydessä keskusvirastosta siirrettiin 3 virkaa Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikköön ja yksi virka Kaakkoi-Suomen aluevankilaan. Virkojen määrä on siis vähentynyt neljällä tässä yhteydessä. Lisäksi 1.1.2007 lukien siirretään vielä kaksi virkaa Etelä-Suomen aluevankilaan, jolloin tästä organisaatiouudistuksesta suoraan aiheutuva viraston virkojen vähennys on 6 virkaa. Virastossa on lisäksi parhaillaan vailla hoitajaa useita virkoja, joiden haltijat ovat tulleet nimitetyiksi joko pysyvästi tai määräaikaaisesti Vankeinhoitolaitoksen virkoihin ja niiden mahdollinen täyttäminen ratkaistaan erikseen. Tässä vaiheessa ei ole vielä paljon ehditty aikaa ja resursseja käyttämään viraston toiminnan uudelleenjärjestämiseen, koska etusijalla on ollut Vankeinhoitolaitoksen toimintakyvystä huolehtiminen. Tänään iltapäivällä on tarkoitus palaveerata Vankeinhoidon tuloslinjan kokonaistilanteesta.

Sinänsä viraston yhtenä tulostavoitteena tälle vuodelle on virkamäärän vähentäminen vähintään 14 viralla ja se tulee toteutumaan - suuri osa on jo toteutettu Palvo-hankkeen tiimoilta.

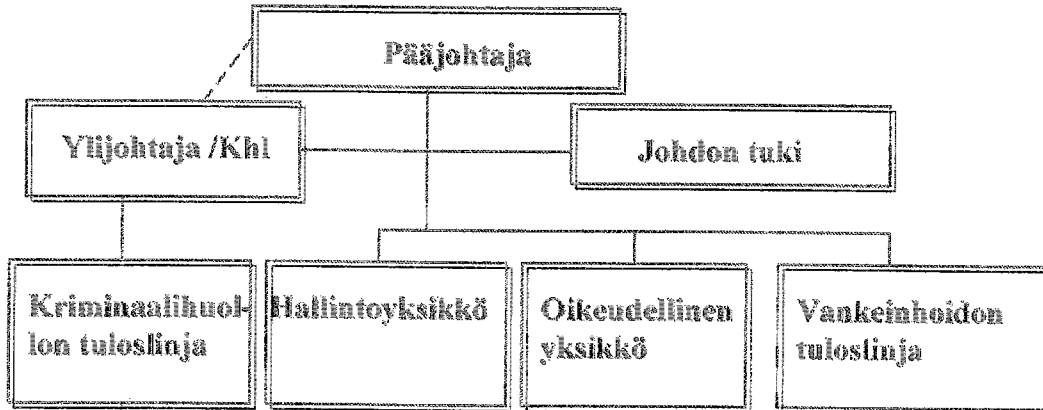
Lopuksi pahoittelen sitä, että alkuviikosta sain pyytämiäsi organisaatiotietoja monessa eri osassa. Halusimme toimia mahdollisimman nopeasti ja toimitimme aluevankiloista saatuja tietoja sitä mukaa kuin se oli mahdollista. Aluevankilat ovat melkoisen suuria organisaatioita ja myös terveydenhuoltoyksikkö on Riseä suurempi, joten kaikkien tietojen kokoaminen yhteen tiedostoon jälähetykseen olisi ollut aikataulun puitteissa melkoisen mahdoton tehtävä.

Ystävällisin terveisin Heli Herna

---

Heli Herna  
Hallintojohtaja  
Rikosseuraamusvirasto  
Albertinkatu 25 A, 00180 Helsinki  
PL 319, 00181 Helsinki  
heli.herna@om.fi  
p. 010 36 88419, 050 522 0150  
(See attached file: lähityöt11006.xls)

## Rikosseuraamusvirasto (96 virkaa)



### Kriminaalihuoltolaitos

(289 virkaa)

#### 15 aluetoimistoa:

Espoo, Helsinki,  
Hämeenlinna, Joensuu,  
Jyväskylä, Kuopio,  
Kaakkois-Suomi,  
Lahti, Mikkeli,  
Pohjanmaa, Pohjois-Suomi,  
Pori, Tampere, Turku,  
Vantaa

### Vankeinhoitolaitos (yht. 2589 virkaa)

**Etelä-Suomen  
aluevankila**  
(948 virkaa)

**Länsi-Suomen  
aluevankila**  
(574 virkaa)

**Kaakkois-Suomen  
aluevankila**  
(288 virkaa)

**Itä-Suomen  
aluevankila**  
(328 virkaa)

**Pohjois-Suomen  
aluevankila**  
(261 virkaa)

**Terveystieteiden  
yksikkö**  
(190 virkaa)

5 alueellista  
terveystieteiden  
yksikköä

Vankisairaala

Psykiatrisen  
vankisairaala

Lääkekeskus

80

<b>Vhl:n johtajien määrä ennen 1.10.2006 ja sen jälkeen</b>		
	Jälkeen	Ennen
Aluevankilan johtaja	5	
Sijoittajayksikön johtaja	5	
Vankilan johtaja	26	21
<b>Yhteensä</b>	<b>36</b>	<b>21</b>
<b>Apulaisjohtajien määrä ennen 1.10.2006 ja sen jälkeen</b>		
ESA	23	
LSA	12	
KSA	9	
ISA	8	
PSA	5	
<b>Yhteensä</b>	<b>57</b>	<b>44</b>
Apulaisjohtajien määrän kasvu johtuu mm. hallintopäälliköiden ja vartiopäälliköiden nimikkeiden muutoksista apulaisjohtajiksi.		
<b>Vankeinhoitolaitoksen terveydenhuoltoyksikön johtavat virat 1.10.2006 jälkeen</b>		
Johtava ylilääkäri		1
Alueylilääkäri ( 1 / aluevankila )		5
Sairaalaan johtava ylilääkäri ( Psyk.vankisair. ja Vankisairaala )		2
Lääkekeskuksen johtaja		1
<b>Yhteensä</b>		<b>9</b>



**Vankeinhoitolaitoksen henkilöstöresurssien kohdentuminen lähityöhön  
ennen ja jälkeen 1.10.2006. (virkoja)**

Nimike	ESA	LSA	KSA	ISA	PSA	Vhl yht.	VTHY	1.10.2006 jälkeen	Ennen 1.10.2006
Apuhoitaja						0		0	2
Apulaisylilääkäri						0		0	3
Erikoishammashoitaja							2	2	2
Erikoissairaanhoitaja						0	1	1	4
Erikoissuunnittelija	6	6	4	3	3	22		22	
Erityisohjaaja	13	11		4	5	33		33	33
Faktori	1					1		1	1
Fysioterapeutti						0	1	1	1
Hammashoitaja						0		0	3
Hammaslääkäri						0	5	5	4
Hoitaja						0		0	27
Kiinteistötyöntekijä		1				1		1	1
Konemestari	3	3	3	5	4	18		18	18
Konepäällikkö	6	1	1		1	8		8	8
Kuivatusapulainen		1		3	2	6	4	10	9
Lastenhoitaja						0		0	1
Lehtori	7		2			9		9	9
Liikunnanohjaaja	2	1	1	1		6		5	5
Lähihoitaja						0	31	31	1
Ohjaaja	25	14	4	10	9	62	1	63	62
Opinto-ohjaaja	7	3	2	3	1	16		16	17
Osastonhoitaja						0	13	13	9
Pastori	6	3	2	2	2	15		15	15
Psykologi	9	6	2	4	1	22	2	24	25
Sairaala-apulainen						0		0	4
Sairaanhoitaja						0	89	89	86
Sairaalalääkäri						0	1	1	1
Siivooja	4	4	1	1	1	11		11	11
Siivoustyönjohtaja	1					1		1	1
Sosiaalialityöntekijä	11	9	3	5	4	32	2	34	38
Suunnittelija						0		0	2
Talouismestari	8	6	4	4	2	24		24	25
Tiianhoitaja		2	1	1	1	5		5	5
Uimintaterapeutti						0	2	2	2
Työmestari						0		0	119
Työnjohtaja	58	53	28	23	21	183	1	184	65
Työsiirtolan päällikkö	3		1			4		4	4
Vanhempi vartija						0		0	1263
Vankeinhoitoesimies	66	41	19	26	19	170		170	
Vartija	644	283	139	160	132	1258		1258	
Vartiopäällikkö	2	1			1	4		4	
Ylifaktori	1					1		1	1
Ylihoitaja						0	1	1	1
Ylilääkäri						0	15	15	12
Ylijohtaja	6	6	2	2	3	19		19	23
Ylivartija	16	7	6	2	2	33		33	184
<b>Yhteensä</b>	<b>803</b>	<b>462</b>	<b>225</b>	<b>269</b>	<b>214</b>	<b>1963</b>	<b>171</b>	<b>2134</b>	<b>2107</b>

erotus

**27**

*fw*



LITE 17

209/53/05

Oikeusministeriö  
Rikosseuraamusvirasto

12.5.2006

---

## RIKOSSEURAAMUSVIRASTON TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2005

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa Rikosseuraamusviraston tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2005 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastuskertomus annetaan sekä oikeusministeriölle että Rikosseuraamusvirastolle.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut Rikosseuraamusviraston tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja tuloksellisuuden laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen on suorittanut ylitarkastaja, KHT, JHTT Jorma Heikkinen ja sitä on valvonut tarkastuspäällikkö, JHTT Erkki Pitkänen.

### TILINPÄÄTÖS

#### Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti.

VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTO

► Postiosoite: PL 1119, 00101 Helsinki ► Käyntiosoite: Annankatu 44, 00100 Helsinki  
► Puhelin: (09) 4321 ► Faksi: (09) 432 5820

Tilinpäätöslaskelmien liitteenä esitettävät tiedot on esitetty talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Tilinpäätösanalyysi on esitetty talousarvioasetuksen mukaisesti.

### **Tuloksellisuuden kuvaus**

Toiminnallista tehokkuutta koskevien tietojen sisältöä ja esittämistapaa ja niiden perustana olevaa laskentatointa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, sisältääkö tuloksellisuuden kuvaus olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot.

Tuotosta ja laadunhallintaa koskevien tietojen osalta on tarkastettu, onko suoritteiden määrästä ja palvelukyvyistä esitetty olennaisilta osin oikeat ja riittävät tiedot.

Rikosseuraamusviraston maksullisen toiminnan tulot olivat 12,8 milj. euroa, josta työtoiminnan tulot 7,8 milj. euroa ja alijäämä 6,5 milj. euroa. Esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä. Talousarviossa vuodelle 2005 hintatukeen myönnetystä enintään 5,7 milj. euron määrärahasta on käytetty työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen 5,1 milj. euroa. Tilinpäätöksessä raportoidun hintatuen käytön lisäksi vuodelta 2004 siirtynyt toimintamäärärahaa on käytetty vuoden 2005 työtoiminnan hintojen alentamiseen 0,5 milj. euroa.

Muina toiminnallista tehokkuutta kuvaavina tietoina on esitetty menopohjaiset tunnusluvut vankeinhoitolaitoksen ja kriminaalihuoltolaitoksen taloudellisuudesta. Menopohjaisesti esitettyjä tietoja toiminnan taloudellisuudesta ei voida pitää riittävinä. Tuottavuudesta esitettyjen tietojen riittävyttä heikentää tunnuslukujen rajoitteet. Käytettyihin taloudellisuuden ja tuottavuuden tunnuslukuihin perustuvia tietoja ei Rikosseuraamusviraston toiminnan laajuuden kannalta voida pitää riittävinä. Välttämättöminä pidettävien taloudellisuutta koskevien kustannustietojen puuttuessa muita toiminnallisesta tehokkuudesta tunnuslukuin esitettyjä tietoja ei voida kokonaisuutena pitää oikeina ja riittävinä.

Suoritteiden määrästä ja palvelukyvyistä esitettyjä tietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

## **SISÄINEN VALVONTA**

Sisäistä valvontaa on arvioitu riskianalyysissä ja tarkastettu kirjanpidon ja tuloksellisuuden laskentatoimen tarkastuksen yhteydessä.

Kassan ja vankirahakirjanpidon sekä työtoiminnan myynnin tarkastuksen yhteydessä on tullut esiin puutteita, joiden johdosta Rikosseuraamusvirastossa on ryhdytty asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Toiminnallista tehokkuutta koskevien tietojen tuottamiseen ja esittämiseen tilinpäätöksessä on kiinnitettävä huomiota. Nykyinen laskentajärjestelmä ei tuota välttämättömiä kustannustietoja toiminnan taloudellisuudesta. Kustannustietoja tuottavan uuden laskentajärjestelmän kehittämistyötä on Rikosseuraamusvirastossa jatkettu varainhoitovuoden aikana.

## **TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN**

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

## **ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALOUDEN TARKASTUSVIRASTOLLE**

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen Rikosseuraamusviraston tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2006 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt



tuloksellisuuden laskentatoimen kehittämiseksi siten, että se tuottaa talousarvioasetuksen 55 §:n edellyttämät tiedot.

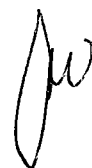
Ylijohtaja

Marjatta Kimmonen

Ylitarkastaja, KHT, JHTT Jorma Heikkinen

TIEDOKSI

Valtiontilintarkastajat  
Valtiovarainministeriö  
Valtiovarain controller -toiminto  
Oikeusministeriön kansliapäällikkö  
Rikosseuraamusviraston pääjohtaja  
Valtiokonttori



## JOHTAJUUDEN AVAIMET

### Erinomainen johtaja:

- ylläpitää ja kehittää kirkasta kuvaa organisaation tulevaisuudesta
- luo merkityksellisen arvo ja kulttuuriperustan ohjaamaan jokapäiväistä toimintaa
- määrittää selkeästi suorituskykytavoitteet eri tasoille
- organisoii työn tekemisen asiakas – ja tuloshakuisiin prosesseihin ja vastuisiin
- vastuuttaa, valtuuttaa ja luo edellytykset alaisilleen organisatoristen ja henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen
- arvioi/katselmoi säännöllisesti yksilöiden ja ryhmien kykyä saavuttaa asetetut tavoitteet
- verkottuu ja rakentaa suhteet ympäröivän yhteiskunnan ja organisaation keskeisten sidosryhmien kanssa
- pyrkii järjestelmällisellä tavalla arvioimaan ja parantamaan organisaation tuotteita, palveluita ja toimintaa.

### Johtamiskoulutuksen mahdollisia vaiheita:

- 1) Koulutuksen räätälöinti. Ongelma alueiden analyysi ja johtajien sitouttaminen mukaan heidän omien haasteiden keräämisellä – räätälöinti (2-5 päivää ulkoista työtä)
- 2) Ydinjohtoryhmän valmennus (n. 5 päivää, luo perustan muiden valmennukselle)
- 3) Valitun avainryhmän valmennukset (kakkostason osallistavat valmennukset, n. 5 päivää, max 20 henkeä ryhmässä, 2-4 valemennusta).
- 4) Kaikkien esimiesten valmennukset (n. 1-2 päivää, max 20 henkeä ryhmässä, n. 10-15 valemennusta)

### Valmennukset mahdolliset Moduulit ja tavoitteet (vain suunnittelun perustaksi):

Moduuli 1: SUUNTA - Organisaation suunnan osoittaminen.

Tavoite: Organisaation tehtävä, tavoitetila, avainmittarit ja arvot ovat selkeästi määriteltyjä.

Moduuli 2: VALTUUTTAMINEN - Yhteistyöhakuisen, luottamukseen ja vastuunottoon perustuvan ilmapiirin luominen työyhteisöön.

Tavoite: Kaikki johtajat ja työntekijät sitoutuvat ja työskentelevät yhteistyössä yhteisen tavoitteen saavuttamiseen.

Moduuli 3: ARVIOINTI – suorituskyvyn arviointi

Tavoite: Organisaation suorituskykyä kaikilla keskeisillä alueilla arvioidaan ja analysoidaan todelliseen tietoon perustuen

Moduuli 4: VERKOSTOT – Menestyksellisten yhteistyösuhteiden rakentaminen

Tavoite: Luodaan valmiudet rakentavalle vuorovaikutukselle ja kyvyille ennakoivasti vastata ulkoisiin ja sisäisiin haasteisiin.

Moduuli 5: PARANTAMINEN – Johtajuuden jatkuva parantaminen.

Tavoite: Johtajuutta, johtamiskäytäntöjä ja suunniteltua toimintaa parannetaan systemaattisesti.

**Johtamisvalmennukseen mukaan seuraavat Laatu järjestelmän rakentamisessa olennaiset asiat:**

1. Ulkoiset vaatimukset; erityisesti ministeriön asettamat vaatimukset
2. Asiakkaiden tunnistaminen ja tarpeiden ymmärtäminen
3. Tavoitteita toteuttavat prosessit
4. Suorituskyvyn arviointi
5. Riskien tunnistaminen ja ennaltaehkäisy
6. Resurssisuunnittelu
7. Parantaminen

**SELVITYSMIEHEN EHDOTUSTEN TALOUDELLISIA JA HENKILÖSTÖVAIKUTUKSIA SEKÄ TOTEUTUS**

nro	EHDOTUS	Invest milj €	Säästö milj €	Nettovaikutus milj. € /vuosi		Säästöodotus milj € / vuosi		HTV säästövaikutus		Selvitys- tarve	Toteutuksen ajoitus ja vastuut			
				min	max	min	max	min	max		2007-08	-2011	vastuu	
1	Alueorganisaation keventäminen			1,00	1,40	1,00	1,40	15,00	20,00	ei	2007			pj+KPOyj
2	Henkilöstön kehittämisen integroiminen (VHKK- >RISE)							0,30		?	TAE08			pj+yj+VHKKJ
3	Terveystuon toimintakyvyn nosto 3.1	0,50	1,40	0,40	0,90	0,52	1,02							
3	Terveystuon toimintakyvyn nosto 3.2			0,12	0,12									
4	Työtoimintojen kannattavuuden parantaminen					2,00	2,00			kyllä	valmis07	tot 08-09		avankilat, koordin./RISE
5	Senaatin vuokrasopimuksen korjaaminen					1,20	1,20			kev-07	?			?
6	Tarkistetaan pääomavuokrien määräytymis- ja budjetointitasot										TAE08			KPO.ylij
7	Vältetään ylittöitä lisäämällä henkilöstöä					1,00	1,00							RISE?
8	Sairauspoissaolojen vähentäminen, ks ehd 25	0,90				1,00	1,00							RISE Pj, hallj
9	Turhien käräjämatojen välttäminen					0,30	0,30							KPO / a-vank
10	Vankikuljetusten uudelleenjärjestäminen	0,05				0,50	1,00	15,00	20,00	2007				RISE, a-vank
11	Koepapauden valvontavastuu KHL:lle							2,00	12,00			2008		RISE Pj, ylij
12	Sakkovankien vähentäminen					2,00	3,00							OM/KPO
13	Vankitoiminnan kohdejoukon pienentäminen													KPO-RISE-joht
14	Rikosseuraamusalan organisaatioiden roolien selkiyttäminen													
15	Tehtävien delegointi KPO:lta Riselle							1,00	3,00					KPO ylij
16	RISEN organisaatorakenteen selkiyttäminen					0,50	1,00	10,00	15,00	lakeja	ehd 07	tot 08-09		KPOylij,RISEpj
17	Alueorganisaation selkiyttäminen					0,30	0,30				tot 08			RISE johto
18	Vankiloiden hallintorakenteen keventäminen													
19	Tulosohjauksen uudistaminen rikosseuraamusalalla													
20	Taloushallinnon parantaminen (esim 3x 70 000e)	0,21								VK apuna	tot 07			hallj
21	Henkilöstöhallinnon uudistaminen										alku 07	TAE09		KPOyj RISEpj
22	Tietohallinnon järjestäminen (esim 3 x 70 000e)	0,21									tot 08			hallj
23	Hankehallinnon järjestäminen	0,04									alku 08	tot 09		hallj
24	Sisäisen tarkastuksen ja valvonnan järjestäminen					-0,07	-0,07	-1,00	-1,00			tot 08-09		hallj
25	Johtamiskäytäntöjen parantaminen, ks ehd 8.													RISEpj, hallj
26	Ylimmän johdon tuen järjestäminen (esim 3 x 15 000e)	0,05									tot 07			Omkip,KPOyj, RISEpj
27	Palvelukeskuksen toimintakyvyn varmistaminen									ulkopuol				
28	Seuranta-arviointi									ulkopuol	2008			
	<b>KAIKKIAAN</b>	<b>1,96</b>	<b>1,40</b>	<b>1,52</b>	<b>2,42</b>	<b>10,25</b>	<b>13,15</b>	<b>42,30</b>	<b>69,00</b>					



**Wuolijoki Jukka**

---

**Lähetäjä:** Wuolijoki Jukka  
**Lähetetty:** 15. tammikuuta 2007 11:30  
**Vastaanottaja:** Wuolijoki Jukka  
**Aihe:** VL: saadosmuutoksista

**Ehdotusten toteuttamiseksi tarvittavia säädösmuutoksia****1. Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annettuun lakiin ainakin seuraavia muutoksia:**

- \* Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen siirto oikeusministeriön alaisuudesta Rikosseuraamusviraston yhteyteen,
- \* valvotun koevapauden valvontavastuun siirtäminen Vankeinhoitolaitokselta Kriminaalihuoltolaitokselle,
- \* päätösvallan mahdollisimman laaja delegointi (mukaan lukien työjärjestyksen vahvistamistoimivalta virastolle) sekä
- \* Rikosseuraamusvirastolle mahdollisesti asetettava johtokunta.

**2. Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annettuun valtioneuvoston asetukseen ainakin seuraavia muutoksia:**

- \* em. lain muutokset heijastuvat myös asetukseen sekä
- \* siirtyminen viidestä aluevankilasta neljään.

**3. Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annettuun lakiin ainakin seuraavia muutoksia:**

- \* siirto oikeusministeriön alaisuudesta Rikosseuraamusviraston yhteyteen sekä
- \* opetuksen järjestämisen yhä enemmän yleisen koulutusjärjestelmän yhteydessä.

**4. Vankeuspakettiin ainakin seuraavia muutoksia:**

- \* valvotun koevapauden valvontavastuun siirtäminen Vankeinhoitolaitokselta Kriminaalihuoltolaitokselle sekä
- \* vankeuslain asteittainen täytäntöönpano.

**5. Lisäksi ainakin seuraavia muutoksia:**

- \* vanginkuljetuslainsäädännön uudistus, joka osin liittyy tässä tarkoitettuun kuljetusten tehostamiseen,
- \* sakan muuntorangaistuksen käytöstä luopuminen tai ainakin sen minimointi edellyttää kokonais selvitystä sekä mahdollisesti muutosta muun muassa rikoslakiin sekä
- \* taloushallintoon ja taloudelliseen päätöksentekoon liittyvät muutokset edellyttävät taloushallinnollisten säädösten muuttamista.

Anne Hartoneva, OM/ KPO